

nem, Episcopis, ut ordinariis ministris, absolvendis potestatem videretur relinquere: at verò suspendere effectum censuræ, quæ manet, est species dispensationis, ut scilicet contra Juris prohibitionem exercentur actus ipsi censuræ prohibiti, nullibi autem expressum reperitur, quod Episcopi interdictum, vel aliam censuram, dum manet, ejusve effectus possint suspendere, imò in excommunicatione contrarium decidit text. in cap. cum deficeret, de sent. excommun. & licet in ea contrarium voluerit Navar. merito tamen in hoc reprehenditur à reliquis omnibus, & satis comprobatur Suar. tom. 5. disp. 5. sect. 4. à n. 6. Neque satisfacit idem Suar. dum disp. 38. sect. 3. n. 9. ait speciale esse in excommunicatione, juxta d. cap. cum deficeret: nullam enim specialitatis rationem assignat, neque assignari potest: & verba illius text. satis ostendunt ex natura cujuscumque censuræ intrinseca id provenire, cum constet excommunicatum fuisse, & verum sit absolutum non esse, nec Episcopi, nec alij debent communicare eidem: quæ sanè ratio similiter interdicto potest applicari, & licet forsan admitti possit differentia inter excommunicationem, & interdictum, quoad modum absolutionis, quia in illa requiritur absolutio in forma Ecclesiæ, in hoc non ita: semper tamen in toto rigore verum est dicere, quod si constat aliquem excommunicatum, vel interdictum esse, & absolutum non fuisse, non potest per Episcopum, vel alios inferiores Rom. Pont. ei concedi, ut faciat actus censuræ prohibitos.

6 Nec etiam urget fundamentum aliud, quo probare nitebantur, Episcopum posse interdictum à se ipso prolatum suspendere ad tempus; quia pendet, sicut reliquæ censuræ, ab intentione proferentis: responderetur enim, quod licet tempore quo proferuntur, pendeant in ipso actu prolationis, ut sunt in fieri, ex intentione ejus, qui profert, & eatenus ligent quatenus intendit, tam quoad personas in quas proferuntur, quàm quoad actus prohibitos, quia non negamus posse ferri interdictum quoad certos actus, veluti Ecclesiæ ingressum, ut bene notant Covar. in cap. alma, part. 2. §. 1. num. 3. vers. hinc apparet, & Ugolin. de censur. tabul. 5. cap. 16. in princ. postquam tamen prolata sunt, suam secum trahunt executionem, omnesque suos effectus non hominis, sed ipsius legis ministerio statim operantur; & ideo jam dici non potest, quod in actuali executione pendent ex voluntate proferentis, neque effectus ipse consistens in prohibitionem Divinorum, vel actuum prohibitorum, separabilis est ab ipsa sententia, ut dum manet censuræ substantia, ab ea effectus separentur. Neque quoad hoc quod est trahere secum executionem, aliqua considerari potest differentie ratio inter excommunicationem, & interdictum: imò in hoc expressè utrumque æquiparat text. in d. cap. ad hac, juncto d. §. verum.

7 Denique ad text. quo præcipue moventur in d. cap. dilectus, vers. quia verò, respondet Avila (licet inadverteat allegat d. cap. ad hac) quod procedit ex consuetudine, quæ tribuit hanc facultatem Episcopis ex tacito consensu Papæ: sed minimè textus consuetudine nititur, nec eam approbat. Quare melius respondet Dec. d. cap. ad hac, n. 8. videlicet text. illum non continere quoad hoc Pontificis decisionem, sed partis allegationem; quod enim decidit, est de nullitate interdicti prolato post appellationem, quod factum negabat Decanus, contendens ante appellationem illud promulgasse, sed postea ad tempus suspendisse: quam allegationem rejicit Pontifex, minimèque decidit interdictum suspendi potuisse: quamvis Abb. contrariam sententiam magis approbans secundum rigorem concludat hunc textum adeo urgere, ut non audeat eam defendere. Vide Aloys. Ricc. in decis. Curia Archiep.

Neapol. p. 4. decis. 113. ubi post primam hujus tractatus editionem ex hoc loco, me non citato, plura transcripsit.

In ipsa verò prolatione interdicti potest Episcopus ipsius effectus dividere, & limitare, itaut intendat prohibere solam sepulturam, v. g. vel ingressum Ecclesiæ, vel usum communionis dumtaxat, vel divinorum Officiorum præcisè, non autem aliarum rerum sacrarum: sicut etiam potest dividere effectus suspensionis, itaut de facto suspendat ab hac solùm re, & non ab alia: attamen in excommunicatione non potest Episcopus limitare, seu dividere ejus effectus, sed hoc ad solum Papam spectat, qui solus potest dividere, & dispensare in excommunicationis effectibus: ita Henriq. lib. 13. cap. 2. §. 1. Et ratio est, quia omnes excommunicationis effectus sunt Jure communi invicem annexi, super quos solus Papa, non Episcopi dispensant: aliarum autem censurarum effectus sunt eodem jure communi divisibiles, ac proinde quomodo mens ferentis illas expressa sit, attendi debet; quòd si absolute feratur, interdictum absque ulla effectuum limitatione omnes effectus in jure contentos comprehendere intelligendum est, & tunc non posse ab inferioribus Romano Pont. etiamsi illud protulerint, ad tempus suspendi, optimo jure supra resolvimus. In interdictum à Papa promulgatum non licet Episcopo per se, vel per alium violare, nisi in casibus à jure permissis, aliàs suspenditur ab officio ac beneficio, & omni jurisdictione privatur, ut habetur in cap. ult. de excessibus Prælat. quando scilicet in ipsa sententia, tam à Jure, quàm ab homine lata expressè fit de Episcopo mentio, per text. in cap. quia periculosum, de sent. excommun. lib. 6. docent ibi Archid. Comm. & alij, Navar. in man. cap. 27. n. 165. §. 3. quod etiam procedere in censura suspensionis, non autem in excommunicatione generaliter lata, resolvunt per me citati allegat. 111. num. 1.

Generale autem interdictum, siue interdicitur civitas, provincia, regnum, siue universitas ab ipsomet Episcopo, siue ab alio, qui imposuit, nisi sit Papa, servandum est, docent Sylvest. in sum. verb. Interdictum 6. §. 1. Henriq. lib. 13. de excom. cap. 30. §. 1. observantes Episcopum violantem suum interdictum incurere pœnas Juris, & irregularitatem.

Ex privilegio tamen Juris eximitur Episcopus à generali interdicto loci, cum deceat illum quotidie audire, aut dicere Missam, unde servato moderamine d. cap. alma, licitè potest celebrare, vel celebrari sibi facere, & audire divina, quamvis sit interdicta civitas, vel terra, Regnum, &c. ut est text. in cap. fin. de privileg. lib. 6. & docet Covar. in cap. alma mater, part. 2. §. 4. cum Joan. Andr. in cap. dilectis, de appellat. nisi tamen causam dederit interdicto; tunc enim cum & ipse Episcopus personaliter sit interdictus, hoc privilegio gaudere non posse resolvunt Navar. d. cap. 27. num. 178. & 180. & Henriq. dist. lib. 13. cap. 43. per cap. licet, de privileg. in 6. nam omnia privilegia à Jure, vel ab homine concessa ut tempore interdicti intersint, illis tantum profunt, qui interdicto causam non dederunt, seu aliàs in eo culpabiles non sunt: de privilegii Juris probat text. in c. quod nullus 25. vers. verum, de privileg. lib. 6. & in utrisque est receptissima omnium scribentium traditio, ut constat ex Navar. d. num. 180. & Henriq. d. lib. 13. cap. 48. §. 5. lit. A, & post alios Sayr. de censur. lib. 5. cap. 5. num. 25. & 31. Ratio est, quia illi, propter quos interdictum personale etiam generale, vel etiam locale profertur, aut qui ei causam dederunt, licet aliàs culpabiles existant, personaliter interdicti censentur, ut argum. text. in cap. si sententia, vers. caterum, de sentent. excom. lib. 6. notant Doctores communiter ex Navar. & aliis, quos adducit Sayr. d. lib. 5. cap. 4. num. 10. vers. secundò: constat

constat autem concessionem etiam Jure communi factam aliquibus personis, ut tempore interdicti possint celebrare, vel interesse divinis, personaliter interdictis non prodesse, ut post Covar. & alios etiam in terminis *d. cap. alma*, §. *adjecimus*, explicat Suar. *tom. 5. de censur. disp. 34. sect. 3. n. 2.* Hinc evenit concessionem factam in *d. cap. alma mater*, ut tempore interdicti Pœnitentiæ Sacramentum infirmis, atque etiam benè valentibus possit administrari, non prodesse personaliter interdictis, vel illis, qui aliquo modo culpabiles existunt, nisi satisfaciant, vel cautionem idoneam præstiterint, ut probant idem *cap. alma*, *vers. illis etiam*, & notant Navar. *num. 178.* Ugolin. *de censur. tab. 5. cap. 7. Sayr. cap. 6. à num. 10.* Suar. *disp. 33. sect. 1. n. 9. & 17.* dictis locis. Sic etiam *cap. quod in te*, de Pœnitent. dum clericis interdicti tempore Ecclesiasticam concedit sepulturam, eam eisdem denegare, si interdictum non servaverunt, multo magis si ei causam dederunt, prosequitur ex aliis Ugolin. *cap. 9. in princip. & cap. 15. §. 4.* Suar. *disp. 35. sect. 3. num. 1.* Et generaliter clericis quibus conceditur, ut cum modificationibus *d. §. adjecimus*, celebrare, & aliis Divinis interesse, non ita id licitum esse si causam interdicto dederunt, comprobatur Sayr. *d. cap. 5. num. 4.* Hinc denique licet in *§. in festivitatibus*, ob singularem eorum festorum honorem concedatur personis illis, propter quarum culpam interdictum prohibetur, ne Altari appropinquent, in quibus verbis explicandis Doctores non satis conveniunt; alij enim interpretantur excludi culpabiles à sumptione Eucharistiæ; alij verò ab offeritorio, ut per Henriq. *d. lib. 3. cap. 47. §. 2.* Sed facilius est cum Ugolin. *cap. 8. §. 12. à num. 4.* intelligere verba simpliciter ut sonant, quod non appropinquent Altari, sed à longè stantes ad valvas Ecclesiæ, ut sic rubore suffusi facilius à contumacia resipiscant, & ad pœnitentiam inducantur, ut in simili probatur text. in *cap. 1. 50. dist.*

11 Hujusmodi personæ, quibus à Jure, vel ab homine conceditur ut tempore interdicti possint interesse Divinis, ut sunt Episcopi, Clerici, atque etiam Laici, omnes illis diebus, quibus interdictum suspenditur, tenentur Missam audire sub præcepto peccati mortalis: probatur, quia cum Divinis licite interesse possint, ac subinde cesset impedimentum, quo à præcepto deobligantur, fit locus generali præcepto Juris, de quo in *cap. Missas*, de consecrat. *dist. 1.* cum similibus, quæ explicat Suar. *tom. de Relig. tract. de diebus festis, lib. 2. cap. 15.* & in nostro proposito expressè resolvunt Navar. in *manual. cap. 21. n. 3. in fine*, & post Sor. Medin. & alios, Henriq. *lib. 7. cap. 13. §. 3. juncta lit. I.* & *lib. 13. cap. 48. §. 5. juncta lit. D.* & de habentibus Bullam Cruciatæ, Fr. Emman. in *ejus explicat. §. 5. n. 6.* & Sebast. Acolta ad eandem *q. 28. per totam*: confirmantes, quia nemo dubitat detentum in carceribus, si habeat facultatem à judice exeundi, mortaliter peccare, si non audiat Sacrum: ergo similiter illi quibus facultas Divinis interessendi tempore interdicti conceditur, mortaliter peccabunt, si Missam non audiant, neque probabile aliquod fundamentum adducunt Victor. Cano, Mantius, & alij Salmanticenses, quos isti referunt, & constanter sequitur Avila *de censur. p. 5. disp. 4. sect. 2. dub. 6.* contendentes nullam culpam committere habentes privilegium interessendi Divinis tempore interdicti, si Sacrum omittant diebus festis. Quorum fundamentum est, quod nemo cogitur uti privilegio sibi concesso, *leg. pen. C. de pactis, cap. si de terra, de privileg.* cum similibus; nam facile respondetur, hanc obligationem non provenire ex privilegio, sed ex illo remove-ri impedimentum, quo excusabantur, eoque remoto succedere obligationem legis præceptum hujusmodi

Barbosa de Episc. Pars II.

imponentis omnibus non impeditis: & confirmatur, quia ut fatetur Avila, reliqui omnes utriusque opinionis Auctores, tenentur Clerici tempore interdicti audire Missam, quia secundum Jus commune non sunt prohibiti, sed potius servata moderatione *d. cap. alma*, eis conceditur celebrare, atque aliorum Divinorum usus, ex qua ratione necessaridè etiam concedere debuerunt hoc idem in reliquis omnibus privilegiatis, & quia supposito privilegio, prohibiti non sunt interesse Divinis.

13 Licet Episcopo Confirmationis Sacramentum conferre tempore interdicti, tam parvulis, juxta *cap. responso 43. vers. præterea, de sent. excom.* quam adultis, juxta *cap. quoniam, eodem tit. lib. 6.* Et tam in Ecclesiâ speciatim interdicta, quam etiam in interdicti tempore generalis loci, atque etiam solemniter, ut est receptissima omnium scribentium traditio, passim illorum Jurium auctoritate adæquantium duo illa Sacramenta, Baptismum scilicet, & Confirmationem. Navar. *dict. cap. 27. n. 178.* Covar. *d. p. 2. §. 2. n. 7. vers. idem de Confirmationis Sacramento*, Ugolin. *tab. 1. cap. 7. §. 5.* Henriq. *d. lib. 13. cap. 45. §. 1. juncta lit. I. & seq. Sayr. d. lib. 5. c. 7. n. 6.* Tolet. in *sum. lib. 1. c. 53.* Avila *d. disp. 4. sect. 1. dub. 4. concl. 3.* Suar. *d. disp. 33. sect. 1. à num. 7.* observantes non licere Episcopo conferre Sacramentum Confirmationis iis, qui interdicto generali personali affecta sunt, si causam interdicto dederunt.

14 Præterea licere Episcopo tempore interdicti cum moderamine *d. cap. alma*, conficere Chrisma, quod est necessarium pro Confirmatione, & ad ritum Baptismi in feria quinta majoris hebdomadæ, resolvunt citati per me *alleg. 31. num. 24.* licet ibi *num. 25.* eorum sententiam non approbem.

15 Non licere tamen Episcopo in loco interdicto, & personis interdictis Ordinis Sacramentum conferre, resolvunt citati per me *alleg. 11. num. 21.* ubi *num. 24.* id limitandum esse censeo, data scilicet ministrorum necessitate.

16 Unde etiam tempore interdicti non licebit Episcopo primam Tonsuram dare, neque aquam solemniter benedicere, neque solemnem benedictionem populo impartiri, neque palmas, vel cineres solemniter benedicere, similesque actus sacros publicos exercere; cum ij omnes ad rationem divinorum Officiorum, quæ tempore interdicti prohibita sunt, reducantur: ita Sylvest. Navar. & alij, quos refert, & sequitur Suar. *disp. 34. sect. 3.*

17 Episcopo non licet ponere interdictum generale personale pro culpa unius privati hominis, nisi ex speciali commissione Papæ, qui raro, & cum difficultate id aliis committit, arg. text. in *Extravag. provide, de sent. excomm.* & ex iis, quæ Covar. in *cap. alma Mater*, *p. 2. §. 1. n. 5.* Suar. *de censur. tom. 5. disp. 36. sect. 3. num. 8. cum seqq.*

18 Episcopus non potest ponere sine licentia Papæ interdictum generale solum ob non solutionem debiti pecuniarij privati, *dict. Extravag. provide*, Navar. *d. cap. 7. n. 168.* Armil. *verb. Interdictum*, §. 5. n. 27. Possent tamen ferre interdictum particulare alicui Ecclesiæ, ut dicit Cald. in *tract. de Ecclesiâ interdicto, memb. 1. cap. 4.*

19 Episcopis, vel Prælati interdicti tempore licet exercere jurisdictionem circa spiritualia; vis enim interdicti extenditur tantum ad exercitium Ordinis, Sylvest. *verb. Interdictum* §. 3. num. 4. in fine.

20 Item licet Episcopo eo tempore benedictionem privatam in itinere, etiam publicè dare, Navar. *d. cap. 27. num. 176.* cum illa non sit actus Ordinis, sed jurisdictionis.

ALLEGATIO XXXIX.

Episcopus in quibus irregularitatibus,
& suspensionibus hodie dispen-
sare possit?

SUMMARIUM.

- 1 Episcopis in quibus irregularitatibus, & suspensionibus de jure Concilij Tridentini concedatur dispensandi facultas.
- 2 Episcopus electus, & confirmatus, quamvis non consecratus, potest in casibus sibi permissis dispensare.
- 3 Episcopi illarum Regionum, in quibus adhuc Concil. Trid. publicatum non fuit, concessa ab eo Concil. dispensandi facultate non gaudent.
- 4 Subditi, quos potest Episcopus virtute Concilij absolvere ab occultis delictis, sufficit quod illi subdantur quoad solum conscientia forum.
- 5 Vagabundi, Scholastici, & Mercatores, quoad Sacramenta Confessionis, & Eucharistia subditi sunt Episcopo loci, in quo reperiuntur.
- 6 Episcopus ad hoc ut absolvat aliquem ab irregularitatibus, & suspensionibus in casibus sibi permissis, debet habere in eum jurisdictionem Ordinariam.
- 7 Dispensandi potestas Episcopo concessa in terminis, de quibus agitur, potest extra diocesim exerceri, & circa absentem.
- 8 Verba, in foro conscientia, sunt intelligenda, id est in foro Sacramenti Pœnitentia, & in Confessione Sacramentali.
- 9 Episcopus si sciat aliquem ordinandum esse irregularem, vel suspensum, & tandem eum admittat ad Ordines, censetur cum eo dispensare, si sibi permittatur.
- 10 Dispensandi, & absolvendi potestatem in delictis occultis Episcopo concessam sine ejus speciali mandato Vicarius generalis exercere non potest.
- 11 Episcopus an possit committere aliis hanc dispensandi, & absolvendi potestatem? referuntur quatuor diverse opiniones, & n. 12. 13. 14.
- 15 Episcopus potestatem, quam habet dispensandi cum sibi subditis, potest alteri demandare, ut secum dispense.
- 16 Capitulum Sede vacante eandem habet potestatem dispensandi, & absolvendi, quam habet Episcopus virtute Concilij, dict. cap. 6.
- 17 Abbates, & alij inferiores Prelati habentes jurisdictionem Ordinariam & quasi Episcopalem, predicta dispensandi, & absolvendi facultate non gaudent.
- 18 Superiores, seu Conventuales Religionum exemptarum non gaudent facultate dispensandi concessa in dict. cap. 6.
- 19 Archiepiscopus dum actu visitat, gaudet predicta dispensandi, & absolvendi potestate circa subditos Suffraganeorum, & cum ipsis Suffraganeis.
- 20 Occultum secundum unam opinionem quoad presens institutum dicitur, quod probari non potest.
- 21 Occultum melius dicitur, quod non est publicum, etiamsi ab aliquibus sciatur.
- 22 Notorium est plena rei notitia inducens indubitata notitiam, & probationem discussione non egentem.
- 23 Delictum notorium dicitur commissum, vel confessum in judicio.
- 24 Notorium dicitur omne illud, quod ex actis judicij constat.
- 25 Episcopus poterit dispensare quando delictum non fuerit publicum, vel notorium, quamvis sit notum tribus, vel quatuor.
- 26 Episcopus dispensare poterit, etiamsi actus sit materialiter publicus, non vero formaliter in quantum delictum.
- 27 Irregularis, qui celebravit in excommunicatione, poterit ab Episcopo dispensari, quando excommunicatio est occulta, licet celebratio sit manifesta.
- 28 Delictum deductum ad forum contentiosum dicitur statim ac denunciatio, seu accusatio de illo coram legitimo superiore facta est.
- 29 Delictum deductum ad forum contentiosum verius dicitur post litem contestationem.
- 30 Litis contestatio negando, vel confitendo, etiam in criminalibus inducitur.
- 31 Judicium proprie post litem contestatam dicitur.
- 32 Episcopus poterit dispensare in delicto deducto ad forum contentiosum, si de eo fuerit habita sententia absolutoria.
- 33 Etiamsi mediis depravatis obtinuerit absolutionem ab injecto crimine.
- 34 Vel judicium non fuerit sententia finitum, eo quod accusatur per annum tacuerit.
- 35 Episcopus non potest dispensare in delicto deducto ad forum contentiosum, & punito jam judicio finito.
- 36 Irregularis occultus ob reiterationem Baptismi potest ab Episcopo dispensari.
- 37 Irregularis occultus ob duos Sacros Ordines, vel Acolytatum cum Subdiaconatu eodem die susceptos, potest ab Episcopo dispensari.
- 38 Suspensus, eo quod nesciente Episcopo, neque examinante Ordines suscepit, si occultus sit, potest ab Episcopo dispensari.
- 39 Suspensus ob receptionem Ordinum sine literis dimissoriis, si sit occultus, potest ab Episcopo dispensari.
- 40 Episcopus potest dispensare cum eo, qui per saltum promotus ad Ordines, celebravit ubi delictum fuerit occultum.
- 41 Irregularis ob administrationem in Ordinibus male susceptis, si sit occultus, potest ab Episcopo dispensari.
- 42 Episcopus potest dispensare cum eo, qui Ordines minores suscepit ab Episcopo, qui renuntiavit dignitati, vel Episcopatu, aut a censura irritato, dummodo delictum sit occultum.
- 43 Irregularis ob exercitationem Ordinum quos non habebat, potest dispensari ab Episcopo, ut exerceat susceptos, ac alios suscipiat, modo delictum sit occultum.
- 44 Simoniacus occultus potest dispensari ab Episcopo, non autem rehabilitari ad beneficia in posterum obtinenda, nec ad ea retinenda, quae per simoniam occultam obtinuit.
- 45 Episcopus non potest absolvere a censuris incuris propter ingressum ad monasteria Monialium, etiamsi delictum sit occultum.
- 46 Homicidium voluntarium, quod attinet ad presens institutum, illud dicitur, quod est illicitum intentum, & volitum in se.
- 47 Episcopus potest dispensare in irregularitate proveniente ex homicidio licito, vel facto auctoritate legitima, & justa de causa.
- 48 Episcopus dispensare valet in irregularitate ex homicidio casuali proveniente, modo delictum sit occultum.
- 49 Dispensare potest Episcopus in mutilatione membri, etiam voluntaria, si est occulta.
- 50 Dispensare potest Episcopus cum illo, qui aliquem hominem occidit, non intendens occidere.
- 51 Dispensare potest Episcopus cum eo, qui mandavit servo, ut alterum percuteret, sed caveret ne occideret.

- 52 Homicidium mandans in persona unius, si committatur in personam alterius, non incurrit irregularitatem.
- 53 Dispensare potest Episcopus in homicidio occulto facto causa defensionis, non servato moderamine inculcata tutela.
- 54 Conciliaris constitutio habens committendam Ordinario loci facultatem dispensandi in irregularitate contracta ob homicidium commissum vim vi repellendo, quomodo intelligenda?
- 55 Irregularis efficitur quis homicidium committens transgrediendo moderamen inculcata tutela.
- 56 Invasorem occidens, etiam ex odio, & cum intentione sumenda vindicta, quando non potest aliter se defendere, non fit irregularis.
- 57 Moderamen inculcata tutela versatur circa modum, tempus, & causam.
- 58 Moderamen inculcata tutela excedere quando quis dicatur?
- 59 Dispensare hodie non potest Episcopus in irregularitatibus provenientibus ex homicidio voluntario occulto, aut manifesto, neque ad Ordines minores, nec ad simplex beneficium obtinendum.
- 60 Homicida est irregularis, neque ad Ordines promoveri potest, nec in susceptis ministrare.
- 61 Episcopus jam non potest dispensare cum homicida voluntario ad retinendum Curatum.
- 62 Episcopus in foro exteriori etiam post Concilium poterit dispensare pro minoribus Ordinibus, & simplicibus beneficiis in homicidio justo, vel casuali, exequuto sine diligentia.
- 63 Papa dispensare potest in qualibet irregularitate proveniente ex homicidio justo, vel injusto, voluntario, vel casuali.

HODIE virtute S. Concil. Trident. sess. 24. de reform. cap. 6. licet Episcopis in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, dispensare; & in quibuscunque casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, delinquentes quoscunque sibi subditos, in diocesi sua per seiplos, aut Vicarios ad id specialiter deputatos in foro conscientie gratis absolvere, imposita pœnitentia salutari; de cujus materia tractant Ugolin. de irregul. cap. 33. §. 1. cum sequentibus. & cap. 26. & de off. & pot. Episc. cap. 57. §. 2. cum seqq. Henriq. in sum. lib. 7. cap. 13. §. 2. lit. V. & lib. 14. cap. 18. cum seqq. Soar. tom. 6. de censur. disp. 7. Sayr. eodem tract. lib. 7. cap. 7. Mar. Alter. eodem tract. tom. 2. disp. 8. de suspens. c. 3. Bonac. eodem tract. disp. 7. q. 5. Navar. cons. 15. sub tit. de sentent. excom. in antiq. & consil. 11. sub tit. de privileg. in novis, Sanchez de Matrim. lib. 1. disp. 37. n. 11. cum sequentibus. & disp. 40. num. 17. & lib. 3. disp. 23. num. 12. & lib. 8. disp. 2. à n. 10. & latius in præcepta Decalogi, lib. 2. c. 11. Jacob. de Gaffis tom. 2. cons. tit. de homicid. consil. 2. n. 14. cum seqq. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 5. à n. 1. & lib. 30. tract. 2. tit. 3. à n. 91. Coninch. de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 18. dub. 14. Didac. de Artojo de Sacram. tit. de irregular. num. 10. Anton. Fernandez in examine Theolog. moral. part. 5. cap. 9. §. 16. num. 7. & 8. & part. 4. cap. 7. §. 1. Nicol. Garcia de benef. part. 7. cap. 1. à num. 2. & part. 11. c. 10. num. 11. 2. cum seqq. Armendariz in add. ad recopil. legum Navar. lib. 1. tit. 18. l. 7. de irreg. in declar. num. 6. cum seqq. Joan. Valer. de differ. inter utrumque forum, verb. irregularitas, diff. 7. Aloy. Ricc. in decision. Curie Archiep. Neapol. decis. 117. p. 4. ubi, me non citato, n. ult. ex hoc loco deducit, novissime Fagund. in quinque Ecclesie præcepta, p. 2. lib. 8. c. 8. num. 23. cum seqq. novissime

Joan. Machado in tract. del perfetto confessor, y cura de almas, lib. 1. p. 3. tr. 16. docum. 19. Mauriti. de Alzedo in praxi Episc. p. 2. cap. 6. Portel. in dub. Regular. verb. dispensare, n. 8. cum seqq. Villalob. in sum. p. 1. tr. 21. diff. 9. Hieron. Roder. in comped. quest. Regul. resol. 52. num. 13. cum seqq. novissime Philibert. Marchin. de Sacram. Ordinis, tract. 1. p. 9. per tot. latissime Joan. Angel. Boll. in tract. de trip. jubil. privileg. sect. 1. casu 10. §. 1. cum seqq. Trullench. in expos. Bullæ Cruc. lib. 1. §. 7. c. 2. dub. 6. & cæteri omnes in discursu citandi.

Verum pro faciliiori præsentis quætionis explicatione, quæ quotidiana, & in praxi utilissima est, sub triplici distinctionis membro præsens hujus allegationis materia dividitur. In primo tractabitur, Episcoporum, & subditorum nomine qui contineantur. In secundo quod dicatur occultum, & qui sint casus occulti, in quibus Episcopus dispensare valet. In tertio, irregularitates quæ dicantur ex homicidio voluntario provenientes, in quibus Episcopo dispensandi facultas non conceditur.

Episcoporum, & subditorum nomine qui contineantur in hac materia?

Episcopi, quibus à Concilio Tridentino d. cap. 5. conceditur dispensandi facultas in casibus sibi permittis, sunt quicunque subditos habentes, etiam electi, & confirmati, quamvis non consecrati, quia illis competunt ea quæ sunt jurisdictionis, qualis est hæc dispensandi facultas, nec indigent consecratione, ut probavi alleg. 36. num. 6. quare ita tenent citati à Cened. ad Sextum collect. 4. num. 3. quibus adde Suarez tom. 5. disp. 42. sect. 2. num. 7. me citato in hoc loco, Alzedo d. part. 2. c. 6. num. 39. Sanchez de Matrim. lib. 8. disp. 2. num. 11. Guttier. eod. tract. cap. 49. à num. 16. Mar. Alter. d. tom. 2. disp. 8. de suspens. c. 3. vers. tertio notandum, Aloy. Ricc. in praxi aurea, & quotidiana, resol. 136. Filliuc. tom. 1. tract. 20. c. 10. n. 270. Floron. de casib. reserv. p. 1. c. 4. §. 7. num. 9. Hieron. Pharaon. d. tract. 1. sess. 18. casu 30. & 31. Bossius d. casu 10. n. 201. novissime Trullench. in expos. Decal. lib. 1. cap. 3. dub. 4. num. 2.

Sed Episcopi illarum regionum, in quibus Concilium Trident. adhuc receptum non est, non possunt uti ista facultate concessa d. cap. 6. quia ubi non est acceptatum quoad leges onerosas, neque videtur acceptatum quoad favorabiles. Ita tenent, & decisum referunt Armendariz d. loco, num. 11. Nicol. Garcia d. p. 7. c. 11. num. 23. Aloy. Ricc. in praxi fori Ecclesiast. decis. 532. in 1. edit. & resol. 445. n. 3. in 2. edit. Sanchez in præcepta Decalogi, lib. 2. c. 11. n. 2. Mar. Alter. d. cap. 2. concl. 4. vers. primo animadvertendum est, Bonacina d. disp. 7. q. 5. puncto 1. num. 2. Ugolin. de offic. Episc. c. 57. §. 2. ad fin. Filliuc. d. tr. 10. c. 10. num. 269. Gavant. d. verb. Absolutio, n. 6. Bossius d. casu 10. num. 202. me citato in hoc loco; Alzed. d. p. 2. cap. 6. num. 29. Trullench. citato loco; Stephan. Dalvin. de potest. Episcoporum. cap. 26. n. 19. in princ.

Non convenit hæc potestas Episcopo in ordine ad omnes indifferenter, sed conceditur proprio Episcopo habenti jurisdictionem in suos subditos, ut Concilium declarat: sub quorum nomine comprehenduntur in præsentia materia omnes illi, qui sibi quomodocunque subduntur, vel qui sunt ordinarij subditi, utpotè qui ibi domicilium habent, vel quia subduntur quoad solum Pœnitentiæ forum, eo quod in sua diocesi inveniuntur tanquam advenæ, & peregrini, etiam si sint vagabundi, scholastici, ac mercatores: nam quoad Sacramenta Confessionis, & Eucharistiæ sunt subditi Episcopi loci, in quo reperiuntur, ex consuetudine generali Ecclesiæ, vel ex interpretativa voluntate Summorum Pontificum. Ita Suarez de

Pœnit. tom. 4. disp. 30. sect. 2. num. 3. Sanchez de Matrimon. lib. 3. disp. 23. n. 12. & in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 11. n. 8. 9. & 17. Nicol. Garcia d. p. 11. c. 10. num. 139. Zerola in praxi Episc. p. 1. verb. Vicarius, §. 18. dub. 4. Bonacina de censuris, disp. 1. q. 3. puncto 2. n. 5. Henriq. in sum. lib. 14. c. 20. §. 5. me citato in hoc loco, Homobon. de examine Ecclesiastico, tr. 12. c. 4. quest. 16. resol. 4. pag. 460. Nald. in sum. verb. Absolutio a peccatis, num. 9. Novar. d. concl. 2. num. 2. Duard. in Bullam Cœna, lib. 3. §. 2. q. 11. num. 19. Marchin. d. tract. 1. p. 9. diff. 5. à num. 1. Floron. de casib. reserv. part. 1. c. 4. §. 7. n. 10. me citato in hoc loco, Bossius d. casu 10. §. 6. n. 115. Trullench. d. lib. 1. c. 3. dub. 4. n. 6. In absoluteione enim casuum reservatorum, & censurarum impediendum receptionem Sacramenti, videtur requiri ea saltem subjectio, quæ sufficit, ut Episcopus Sacramentalem absoluteionem impendat, Bonacina d. disp. 7. quest. 5. puncto 1. num. 4. & idem ille, qui non est subditus Episcopi, puta Medicus, Prætor, & similes exteri, qui tamen habitant in civitate, sub decreto d. cap. 6. comprehenduntur, ut in Sacramento Pœnitentiæ à suis criminibus absolvi valeant, etsi illa aliis in civitatibus commiserint: ita decisum referunt Nicol. Garcia d. cap. 10. num. 139. in 3. declarat. Armendar. d. loco, n. 18. Stephan. Dalvin. d. cap. 26. in fine.

6 Verum licet prædicta vera sint in absoluteione casuum reservatorum, & censurarum in Sacramentali Confessione pro foro conscientie: in obtinenda tamen dispensatione irregularitatis, ac suspensionis requiritur, ut Episcopus habeat jurisdictionem ordinariam in eum, cui concedit relaxationem irregularitatis, juxta ea, quæ resolvo alleg. 36. n. 17. & decisum referunt in propriis terminis Nicol. Garcia, & Armendar. locis proximè citatis, me citato in hoc loco, Alzedo p. 2. cap. 6. num. 45. quamvis contrarium teneat Henriquez d. §. 5.

7 Quæ quidem dispensandi potestas etiam extra diocesim potest ab Episcopo erga subditos suos exerceri: nam verba Concilij in d. cap. 6. ibi, in diœcesi sua, referuntur ad posteriorem illius capituli partem, in qua conceditur Episcopis facultas absolvendi à reservatis, ex ea ratione, quia Episcopus dum in sua diœcesi existit, potest cum suo subdito in aliena diœcesi existente extrajudicialiter dispensare, cum jurisdictione dispensandi exerceri possit circa absentem. Ita docent Suarez de censur. tom. 5. disp. 41. sect. 2. num. 10. & 12. in fine, Sanchez in præcepta Decalogi, lib. 2. c. 11. n. 12. Bonac. d. disp. 7. q. 5. punct. 1. n. 4. Fagundez in quinque Eccl. præcept. p. 2. lib. 8. cap. 8. n. 35. Præpos. in 3. part. D. Thom. p. 1. de censur. in communi, dub. 14. num. 99. Diana resol. moral. p. 4. tit. 4. resol. 96. me citato in hoc loco, Marchin. d. p. 9. diff. 5. n. 12. Bossius d. casu 10. n. 166. Fr. Emman. in sum. tom. 3. cap. 5. n. 3. Alzed. d. p. 2. cap. 6. n. 28. Quicquid dicant Fr. Emman. in sum. tom. 2. c. 69. n. 2. in fine, Henriq. d. §. 5. in princ. Ugolin. de offic. Episc. cap. 57. §. 2. n. 6. Alzedo in praxi, p. 2. cap. 6. n. 41. Avila de censur. p. 7. disp. 10. dub. 6. Cum ergo Episcopus in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, valeat dispensare cum sibi subditis, hac potestate uti poterit intra, vel extra diocesim, juxta principia dispensationum: at verò in absoluteione à quibuscunque casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, de quibus agit secunda pars d. cap. 6. cum debeat esse Sacramentalis, ut ibi ostenditur in illis verbis, in foro conscientie gratis absolvere, imposita pœnitentia salutaris; & non possit fieri per nuntium, vel per litteras, requiritur quod fiat ab Episcopo præsentente pœnitente intra diocesim commorantibus.

8 Et quod verba illa, in foro conscientie, sint intelli-

genda, id est, in foro Sacramenti Pœnitentiæ, & in Confessione Sacramentali, refert pluries Sacram. Cardinalium Congregationem censuisse, Nicol. Garcia de benef. part. 11. cap. 10. n. 139. resolvit Aloys. Ricc. in praxi fori Eccles. resol. 445. num. 8. & accipi à quodam docto viro, ita tenere praxim S. Pœnitentiariæ; quicquid prædicta verba significare, quod absoluteio data vel facta, nihil profit quoad forum exterius, & per consequens posse Episcopum extra Confessionem absolvere in casibus particularibus occurrentibus, dicant Navar. d. consil. 12. n. 2. Henriquez lib. 7. cap. 13. §. 2. vers. Episcopus, Fr. Emman. quest. regul. tom. 1. quest. 20. art. 7. & q. 61. art. 10. Suarez de relig. tom. 2. tract. 6. lib. 6. cap. 16. n. 4. Sanchez lib. 8. disp. 34. n. 29. Graff. lib. 1. cap. 13. n. 32. Claudius Solerte de potest. Confessar. cap. 30. §. 1. Homobon. de examine Ecclesiast. tract. 5. cap. 5. q. 31. Diana resol. moral. tom. 1. tract. 5. resol. 2. in fine, Marchin. diff. 5. n. 13. Lazar. de monit. sect. 5. q. 15. n. 9. Duard. d. q. 11. n. 30. Floron. de casibus reserv. part. 1. cap. 4. §. 7. n. 17. Hieron. Pharaon. in suo prompt. tr. 1. sect. 18. casu 31. Bossius d. casu 10. n. 167. idem Suarez in tract. de Fide, disp. 41. sect. 4. num. 6. Castro Palao de pœnit. hereticor. tractat. 4. disputat. 4. num. 11. novissimè Trullench. d. lib. 1. cap. 3. dub. 4. num. 9. ubi tamen propter praxim Sacrae Pœnitentiariæ nostram sententiam esse sequendam asserit.

Ex quibus inferitur, Episcopum eo ipso, quod aliquem irregularem admittit ad Ordines, aut concedit litteras dimissorias, ceteri cum eo dispensare in irregularitate, aut concedere facultatem, ut dispensetur ab Episcopo ad quem mittitur pro recipiendis Ordinibus, modò sciat Ordinandum esse irregularem, & intentionem habeat dispensandi: tum quia Episcopus non præsumitur velle delinquere ordinando irregularem, aut concedendo facultatem, ut promoveatur, Maiol. de irregular. cap. 51. n. 8. Henriquez d. lib. 14. cap. 17. §. 4. lit. P. Suarez de censur. disp. 41. sect. 3. n. 4. Sayr. eod. tract. lib. 7. cap. 14. n. 10. Avila part. 7. disp. 6. sect. 5. dub. 6. Menoch. de arbitr. in addit. casu 564. in fin. Basil. Pont. de Matrimon. lib. 8. cap. 15. n. 7. 15. & 16. me citato in hoc loco, Marchin. d. tr. 1. p. 9. c. 4. n. 3. cum seqq. Quicquid dicant Navar. in man. c. 27. n. 74. vers. sed dubium, Sanchez de Matrim. lib. 7. disp. 3. n. 25. Tiber. Decian. respons. 31. n. 7. tom. 4. Dec. cons. 18. n. 24. tom. 1. & Oldrad. cons. 329. n. 4. ibi: Præterea video in Episcopo, quod si aliquid conferat alicui, vel promovet eum, qui de jure communi promoveri non potest, nec illud sibi potest conferri, quod in casibus, in quibus potest dispensare intelligitur, ut est casus, & gloss. in cap. Joannes, §. 1. dist. & quod ipso facto dispensetur, probatur in cap. veniens, de fil. Presbyt. & in cap. litteras, de restit. spoliat. & latius idem prosequitur n. 5. idemque latissimè comprobat per totum consilium sequens 330. præcipue n. 6. per text. in l. fin. C. qui admitt. ad bonor. poss. ubi pupillus non potest sine tutore bonorum possessionem petere, nec Prætor dando aliquid agit, sed si Prætor scivit illum pupillum, dispensare & supplere videtur defectum ætatis: & eandem sententiam tenent Nat. cons. 401. n. 29. Roman. cons. 216. n. 7. & cons. 307. Ex facto enim ejus, qui potest absolvere, inducitur absoluteio realis, ut optimè Alex. cons. 164. num. 8. concl. 7.

Hanc dispensandi, & absolvendi potestatem Episcopo concessam sine ejus speciali concessione Vicarius generalis exercere non potest, quia id Concil. requirit, ibi, aut Vicarium ad id specialiter deputatum: tum quia in generali concessione hæc non veniunt, cap. penult. de Pœnit. in 6. Quare ita tenent Rebuff. in praxi beneficiari, tit. de forma vicariatus, n. 179. cum sequentibus, Sbroz. de Vicario Episcopi, lib. 2. q. 19. num. 2. & q. 179. num. 1. & q. 180. num. 2. & q. 184. n. 1. Ugolin.

Ugolin. *de potestate Episcop. cap. 4. §. 7. n. 2. vers. postremo*, Suarez *de censuris, disp. 41. sect. 2. n. 8.* Narbona *de appell. à Vicar. ad Episcop. p. 1. n. 229.* faciunt quæ eleganter tradit Campan. *in diversorio Juris Canon. rub. 11. cap. 23. num. 148.*

11 An autem Episcopi possint committere hanc potestatem dispensandi, & absolvendi aliis: Quæstio est dubia, in qua pro affirmativa parte, quod scilicet possit committere, & delegare illis, faciunt multa, & validiora fundamenta: in primis nulla occurrit ratio sufficiens cur credere debeamus voluisse Concilium illam facultatem reservare Episcopo per seipsum tantum exercendam, præsertim cum non declaret hanc potestatem Episcopis convenire tanquam delegatis Sedi Apostolicæ, sicut aliquando facit, sed simpliciter eam Episcopis concedit: ergo videtur virtute hujus decreti hæc potestas annexa jure Ordinario jurisdictioni Episcopali, atque ita delegabilis est ab Episcopo. Deinde quia non eligitur industria personæ; si enim eligeretur, nec generaliter, nec specialiter posset Episcopus delegare: tum quia quoties aliquid conceditur Prælati præsentibus, & futuris in perpetuum, non potest dici electam esse industriam personæ, cum non personæ incognitæ delegetur; ut tradunt Jas. *in l. more majorum, num. 65. ff. de jurisdictione omnium judicum*, G. egor. Lopez *l. 45. in fine, tit. 18. p. 3.* Menoch. *de arbitr. lib. 1. quest. 64. num. 17.* Quare hanc partem tenent Navar. *d. conf. 11. de privilegiis, n. 4.* Sanchez *de Matrim. lib. 2. disp. 40. n. 17. vers. Sed dicendum, & in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 2. cap. 11. num. 23.* Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 8. cap. 10. q. 11.* Figundez *in quinque Ecclesia præcepta, p. 2. lib. 8. cap. 8. n. 26.* Marchin. *d. diff. 5. n. 14.* D. tard. *in Bull. Cæna, lib. 3. §. 2. quest. 11. n. 34.* Paul. Layman. *in Theol. moral. lib. 1. tract. 5. part. 2. num. 2.* observantes Concilium *d. cap. 6.* intelligendum cesse, ut velit Vicarium Episcopi non habere ex generali commissione vicariatus hos casus, nisi sibi specialiter committantur: non autem, ut velit negare Episcopo potestatem specialiter delegandi.

12 Verum Henriq. *lib. 14. de irregul. cap. 19. in fine, & lib. 6. de pœnit. cap. 14. §. 7. juncto comment. lit. O,* ait non posse Episcopum generaliter Vicario, vel alij delegare hos casus, ut habeant facultatem generalem absolvendi, vel dispensandi pro suo arbitrio, sed tantum posse delegare, quando casus occurrerit, & dare facultatem, ut de mandato, & nomine ipsius faciat: quod quidem ex eo comprobatur, quia Concilium *dict. cap. 6.* expressè concedit Episcopis posse dispensare per se, vel per Vicarium specialiter deputatum: tum quia dum hi casus Episcopo conceduntur, eligitur industria personæ.

13 Alij verò putant Concilium dicto loco distinguere voluisse inter facultatem dispensandi super irregularitate, & suspensione, ac absolvendi à casibus reservatis, ut prima exerceri possit per quemcunque, cui generaliter ab Episcopo sit delegata jurisdictionis: secunda verò conveniat tantum Vicario, qui specialiter deputatus sit per Episcopum cum facultate absolvendi à casibus reservatis; differentiarum rationem in eo constituunt; quia Concilium *d. cap. 6.* Episcopis facultatem dispensandi super irregularitate, & suspensione generaliter concedit, quando verò in eodem capite eis tribuit potestatem absolvendi in quibuscunque casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, suos subditos, dicitur *in diocesi sue per seipsum, aut Vicarium ad id specialiter deputatum;* potius volens coarctare, quam ampliare hanc jurisdictionem; nam si non addidisset verba illa, liberum fuisset Episcopo hanc facultatem committere cuicunque Sacerdoti: Concilium autem volens illam concedere tantum Episcopo, & Vicario ad id specia-

liter deputato, ita peculiariter expressit.

Sed nonnulli diversum prædictorum verborum esse sensum arbitrantur, sentientes Concilium voluisse hanc potestatem dispensandi super irregularitate, & suspensione solis Episcopis indulgere, ut per seipsum illam exercerent, neque possent aliis delegare, quasi in hoc sit electum ministerium personale Episcoporum: ita Suarez *tom. 5. de censur. disp. 41. sect. 2. n. 8.* Guttier. *canon. lib. 1. cap. 13. n. 29.* Anton. Ricciol. *de jure person. extra gremium Eccles. existent. lib. 1. c. 16. num. 3.* Hieron. Pharaon. *in suo prompt. tr. 1. sect. 18. casu 33. in fine,* & ex eo probant, quia Concil. *in eodem cap.* agit de dispensatione, deinde de absolutione, & facultatem dispensandi simpliciter concedit Episcopis sine ulla extensione, potestatem autem absolvendi extendit etiam ad Vicarium specialiter deputatum: ergo clarissimè apparet mentem Concilij fuisse priorem jurisdictionem communicare tantum Episcopis, quia extensio, quæ in secundo casu ponitur, & tacetur in primo, apertè ab illo excluditur: constitutio enim in una parte declaratur ab alia, vel suppletur, aut limitatur, & restringitur, *l. unic. in princ. C. de inoff. dotib.* Cum igitur Concilium nihil dicat de Vicario in prima parte, non debemus intelligere illam facultatem commissam esse Vicario, si enim illam voluisset concedere Vicario, utique id expressisset, sicut fecit in secunda parte, in qua agit de absolutione, argum. text. *in l. unic. §. sin autem ad deficientis, C. de caduc. tollen. cum aliis citatis in libello de principiis utriusque juris, lit. L, num. 32.* Ratio autem diversitatis propter quam Concil. voluerit potius extendere ad Vicarium facultatem absolvendi in casibus reservatis, quam potestatem dispensandi ab irregularitate, & suspensione, eam assignant, quia absolutio est magis necessaria ad salutem animarum, quam dispensatio: ita Mar. Alter. *d. cap. 3. concl. 4. vers. tertio notandum,* ubi ex aliis hunc sequitur intellectum. Ego tamen in hoc opinionum conflictu meam interponere sententiam non audeo, dum super hoc peculiariter non habuero decisionem, interim studiosus judicet lector.

15 Quæret aliquis, quis possit cum Episcopo dispensare, si occurrat casus, ut ipsemet incidat in aliquod delictorum, de quibus in Concil. *d. cap. 6.* Putat Mar. Alter. *d. conclus. 4. vers. tertio queri potest,* non posse Episcopum, cum sit delegatus, hujusmodi potestatem, quam habet dispensandi, alteri committere, ut secum dispenseret. Verum alij communiter, & melius respondent, posse ipsummet Episcopum alteri committere vices suas, ut secum dispenseret, & ad absolvendum proprium suum Confessarium deputare cum eadem auctoritate, quam ipse habet ex *d. cap. 6.* Concilij Tridentini in sibi subditos. Ita Maiol. *de irregul. lib. 2. cap. 2. num. 12. versic. est autem, & lib. 5. cap. 51. n. 7.* Suarez *tom. 5. disp. 41. sect. 2. n. 9.* Henriquez *in sum. lib. 14. de irregul. cap. 18. §. 3.* Piasec. *in praxi nova Episc. p. 2. cap. 1. n. 17. pag. 107.* Sayr. *d. lib. 7. cap. 9. n. 5.* Armend. *ubi proxime, n. 12.* Aloyf. Ricc. *in praxi rerum fori Ecclesiast. decis. 518. in 1. edit. & resol. 445. num. 2. in 2. edit.* Bellet. *disquisit. clerical. p. 2. tit. de disciplina Clericali, §. 1. n. 54.* Sanchez *de Matrim. lib. 8. disp. 3. num. 3.* & in præcepta Decalogi, *lib. 2. cap. 11. n. 11.* novissime F. Ludovic. à Cruce *in exposit. Bull. Cruciatæ, disp. 1. cap. 6. dub. 18. n. 1. in fine,* Joan. Valer. *de different. inter utrumque forum, verb. jurisdictio, differ. 9. num. 12.* F. linc. *tom. 1. tract. 10. cap. 10. n. 272.* Floron. *de casib. reserv. p. 1. cap. 4. §. 7. num. 14.* Gavant. *in manual. Episc. verb. Absolutio, num. 7.* Duard. *in Bull. Cæna, lib. 3. §. 2. q. 11. num. 9.* me citato *in hoc loco,* B. M. *s. d. sect. 1. cas. 0. n. 88.* me etiam citato *in hoc loco,* Alzed. *de præcell. Episcop. dignit. p. 1. cap. 5. num. 123. & cap. 6. num. 68.*

¹⁶ Capitulum Sede vacante eandem habet facultatem dispensandi, & absolvendi concessam Episcopis per Concil. d. cap. 6. nam licet illa facultas competat Episcopo jure speciali, tamen competit ei Jure communi, & jurisdictione ordinaria ei tributa. Ita in terminis resolvunt Beia in *responsis casuum conscient.* part. 4. casu 37. *vers. tandem nullus*, Sayr. in *clavi Regia*, lib. 6. cap. 11. n. 84. Henriquez lib. 6. cap. 16. §. 1. & lib. 14. cap. 20. §. 1. Fr. Emman. *quest. Regul.* tom. 1. *quest. 61. art. 9.* Cened. *ad Sextum, collect. 4. n. 3.* Suarez tom. 4. *de pœnit. disp. 30. sect. 2. n. 4.* Aloyf. Ricc. in *colle&ct. decis. p. 3. collect. 721. vers. tertio dubitatur*, & in *praxi fori Ecclesiastici, decis. 532. in 1. edit. aliàs resol. 466. in 2. edit. & in praxi aurea, resol. 11. n. 5.* Sayr. *decis. 31. de tempor. ordinat.* Alzed. d. p. 2. c. 6. n. 73. Piafec. in *praxi nova Episc. p. 2. cap. 1. n. 16. pag. 106.* Sanchez de *Matrim. lib. 8. disp. 2. n. 14.* Nicol. Garc. de *benefic. part. 5. cap. 7. n. 41.* & p. 7. cap. 11. n. 21. Novar. in *sing. Canonic. concl. 2. num. 3.* Diana part. 4. tr. 4. *resol. 211. vers. notandum est*, Floron. de *casib. reservatis*, p. 1. cap. 4. §. 7. n. 9. Duard. in *Bull. Cœna*, lib. 3. §. 2. q. 11. n. 16. & 17. Gavant. in *man. Episc. verb. Capitulum Sede vacante*, n. 48. Bossius d. casu 10. n. 207. novissimè Marcel. Vulpe in *praxi*, c. 44. n. 9. Quamvis contrarium teneant Marc. Anton. d. c. 3. *vers. ex eodem*, & Bonac. de *cenfuris*, disp. 7. q. 5. punct. 1. Alter. tom. 2. disp. 6. de *suspens. cap. 3.* Stephan. Dalvin. de *potest. Episc. cap. 27. num. 1.*

¹⁷ Abbates verò, & alij Prælati inferiores habentes jurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem, etiam nullius diœcesis, non gaudent prædicta facultate dispensandi, & absolvendi concessa Episcopis in Concil. d. cap. 6. ex eo, quia Conciliaris illa Constitutio hac in parte derogat Juri communi, & idcirco potius est limitanda, ut nomine Episcopi intelligamus secundum propriam significationem hujus nominis illos tantum, qui in Episcopi dignitate constituti sunt, non inferiores. Ita Aragon. 2. 2. *quest. 88. art. 12. conf. 4.* Cened. d. *collect. 4. n. 5.* Tolet. in *sum. lib. 1. cap. 83. n. 5. ad finem*, Suarez tom. 1. de *pœnit. disp. 30. sect. 2. num. 6.* & tom. 5. de *cenfuris*, disp. 41. *sect. 2. num. 7.* Petr. de Ledesma in *sum. tom. 1. tract. 1. cap. 6. post concl. 2. diffic. 1.* Aloyf. Ricc. in *praxi fori Ecclesiast. decis. 532. n. 1. in 1. edit. & resol. 555. in 2. edit.* Mar. Alter. d. cap. 3. *vers. sed hic*, Bonac. d. disp. 6. q. 5. puncto 1. n. 6. Gavant. *verb. absolutio*, n. 5. & *verb. censura*, n. 2. Campan. *rubr. 7. cap. 5. n. 5.* & censuisse *sacram Congregationem*, referunt Nicol. Garcia d. p. cap. 11. num. 13. & 17. Armendariz d. loco, n. 9. & 10. Navar. d. *concl. 2. num. 4.* Quamvis hujusmodi Abbatibus prædictam dispensandi, & absolvendi potestatem eodem modo esse concessam, quo Episcopo, asserat Henriquez lib. 6. cap. 6. §. 1. Fr. Emman. *quest. Regular. tom. 1. q. 24. art. 13.* & 17. & q. 61. art. 9. & in *sum. tom. 2. cap. 10. n. 6.* Flores de Mena *variatur. lib. 3. q. 24. num. 18.* Sayr. in *clavi Regia*, lib. 6. c. 11. n. 83. in *fine*, Avila de *cenfuris*, part. 7. disp. 10. dub. 6. Sanchez in *præcepta Decalogi*, lib. 1. c. 11. n. 5. Duard. in *Bullam Cœna*, lib. 3. §. 2. q. 8. num. 55. Monet. de *commut. ult. volunt. cap. 5. n. 455.* Sigism. à Bononia de *elect. dub. 51. n. 8.* Diana *moral. part. 4. tr. 4. resol. 211.* novissimè Marchin. d. tr. 1. p. 9. *diffic. 1. à num. 3.* Portel. *verb. Prælati potestas ad absolvendum*, num. 30. Pharaon. d. tr. 1. *sect. 18. c. 34. cum seq.* Bossius d. casu 10. num. 211. Castro Palao de *pœnis heretic. tr. 4. disp. 4. n. 4.* novissimè Trullench. d. lib. 1. cap. 3. dub. 4. n. 3. Stephan. Dalvin. cap. 27. num. 2.

¹⁸ Ex eadem ratione videtur dicendum Superiores, seu Conventuales Religionum exemptarum hujusmodi facultate à Concilio Episcopi concessa erga Religiosos sibi subditos uti non potest, & ita à *sacra Illustrissimorum Cardinalium Congregatione* decisum

fuisse referunt Garcia d. cap. 11. num. 13. & 20. Armendariz d. loco, n. 10. & resolvunt Suarez de *Relig. tom. 4. tr. 8. lib. 2. c. 12. n. 12.* & tom. 5. *disp. 4. sect. 2.* Petr. de Ledesma in *sum. tom. 2. tr. 1. cap. 6. post concl. 20. diffic. 3.* Valer. Regin. d. n. 29. *versic. quintum est.* Lezana c. 11. n. 6. Contrarium tamen, imò prædictos Superiores erga Religiosos sibi subditos hanc potestatem habere, facultate ipsis ad hoc data à Pio V. Constitutione sua, quæ incipit *Romanus*, an. 1571. die 21. Julij, tenent Piafec. in *praxi nova Episc. part. 2. q. 3. num. 152. in princ.* Henriquez in *sum. lib. 6. c. 16. §. 8.* & lib. 7. cap. 25. §. 2. & lib. 14. cap. *ultim. §. 5. ad fin.* Fr. Emman. *quest. Regul. tom. 1. q. 61. art. 9.* Fr. Lud. Beia in *responsis casuum conscientia*, part. 4. casu 37. in *princ.* Fr. Joan. de la Cruz de *statu Religionis*, lib. 1. cap. 6. dub. 16. Sayr. de *cenfuris*, lib. 7. cap. 7. num. 23. Molin. de *justit. tract. 3. disp. 61. n. 4.* & 5. & disp. 70. in *fin.* Jacob. de Graffis tom. 2. *consil. sub tit. de homicidio*, *consil. 2. n. 23. cum seqq.* Sanchez de *Matrim. lib. 8. disp. 2. n. 13.* & in *præcepta Decalogi*, lib. 2. c. 11. n. 7. Coriolan. de *casib. reserv. part. 1. sect. 1. art. 21. num. 6.* & art. 23. n. 4. Barthol. à S. Fausto in *thesauro Relig. lib. 3. q. 125.* Portel. in *dub. Regularibus*, *verb. Prælati*, num. 36. novissimè Bossius d. c. 10. num. 220. cum *seqq.* ubi num. 223. subdit hujusmodi Prælatos Regulares posse alteri committere dictam facultatem dispensandi, & absolvendi. Joan. Valer. de *differ. inter utrumque forum*, *verb. Regularis*, *differ. 6. vers. denique*, Navar. d. *concl. 2. n. 6.* Barthol. de Vecchis in *praxi observanda in admittendis ad Religionis statum novit. disput. 9. dub. 18. ex n. 4.* Hieron. Roder. d. *resol. 51. n. 23.* Diana p. 4. tr. 5. *resol. 211. in fine*, Marchin. d. *diffic. 1. n. 9.* Sigism. à Bonon. de *elect. p. 2. c. 1. c. 1. dub. 59.* & hæc secunda opinio, attenda dicta Pij V. Constit. in *praxi* sequenda est, illa verò non extante, in puncto Juris primam veriore judico, me citato in *hoc loco*, Trullench. d. dub. 4. num. 5.

Archiepiscopus dum actu visitat, habet facultatem¹⁹ absolvendi ab irregularitate occulta virtute Concilij Tridentini circa subditos suorum Suffraganeorum; tunc enim ratione officij ordinariam habet facultatem ad absolvendum. Ita Henriq. lib. 14. cap. 18. num. 3. Suarez tom. 4. disp. 30. *sect. 2. num. 8.* Sayr. in *clavi Regia*, lib. 6. cap. 11. n. 79. Avila de *cenfur. part. 2. cap. 7. disp. 1. dub. 10. concl. 3.* & part. 7. disp. 10. dub. 6. notab. 2. circa primam conclusionem, Sanchez in *præcepta Decalogi*, lib. 2. cap. 11. num. 5. & lib. 3. cap. 38. n. 13. & 15. Marchin. d. tr. 1. part. 9. *diffic. 1. num. 8.* Joan. Valer. de *differ. inter utrumque forum*, *verb. jurisdictionis*, *differ. 4. n. 1.* me citato in *hoc loco*, Bossius d. casu 10. n. 215. Alzed. d. part. 2. cap. 6. n. 40. Bonac. de *cenfur. disp. 1. q. 3. puncto 2. num. 7. vers. tertio*, ubi in *vers. secundo*, dicit etiam posse Archiepiscopum à cenfuris latis à Suffraganeis, vel à Sede Apostolica absolvere subditos Suffraganeorum, quando malitiosè, aut negligenter differunt absolutionem, vel quando ad illum fuit appellatum, & vocatæ fuerunt partes. Sic etiam in actu visitationis non solum potest dispensare cum subditis Episcoporum Suffraganeorum, sed etiam cum ipsismet Episcopis Suffraganeis, ut contra Suarez tenent Henriquez d. cap. 18. num. 4. Avila p. 7. disp. 6. *sect. 5. dub. 5.* Bonac. de *cenfuris*, disp. 7. q. 5. punct. 1. num. 1. in *fine*, Bossius d. casu 10. num. 216. ubi num. 217. subdit, quod immò quocumque tempore, & sic extra visitationem, poterit Archiepiscopus uti dicta facultate dispensandi, & absolvendi circa suos Episcopos Suffraganeos, sicut potest circa subditos suæ propriæ diœcesis, & citat post alios Sayr. d. cap. 11. num. 79. Floron. de *casibus reserv. part. 1. c. 4. §. 7. num. 14.* Trullench. d. dub. 4. num. 4.

Occultum quid dicatur ; & qui sint casus occulti, in quibus Episcopus dispensare valet ?

20. Cùm Episcopi virtute Concilij Tridentini sess. 24. de reformat. cap. 6. possint omninò dispensare in omnibus irregularitatibus, & suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, opportunè inquirendum est quando dicatur delictum occultum, ut Episcopus possit dispensare in irregularitate, vel suspensione per illud incuria? Sunt qui teneant occultum in presenti materia secundum terminos Juris esse regulandum, & propriè dici, quando non potest probari. Ita Jacob. de Grassis tom. 2. consil. sub titul. de homicid. consil. 2. num. 20. Nicol. Garcia de benef. part. 7. cap. 1. num. 41. Armendar. in addit. ad recopil. legum Navarra, lib. 1. tit. 18. l. 7. de irregularitat. in declar. num. 25.

21. Verùm communis Doctorum resolutio tenet occultum in presenti dici, quod non est publicum, etiam si ab aliquibus sciatur, & potest tergiversatione celari; quia Concil. d. cap. 6. à regula dispensandi excipit deducta ad forum contentiosum; ergo non excipit occulta; quæ probari possunt, si tamen ad forum contentiosum non sunt deducta: tum quia occultum pletumque accipitur non prout est improbable, sed prout contradistinguitur à notorio, publico, vel saltem famoso, secundum Panormitan. in cap. fin. de tempor. ordin. ubi occultum crimen ad hoc, ut quis possit promoveri, appellat illud quod opponitur notorio, licè probari possit: idem Panormit. in cap. questum, de Pœnit. & remiss. † Et notorium est plena rei notitia inducens indubitatum, & finitam probationem discussione non egentem, ut per text. in cap. vestra, de cohabit. cleric. & in cap. cura olim, 24. de verb. signif. tenent Clar. lib. 5. §. fin. q. 9. Mascard. de probationi. concl. 1101. Paul. Comit. respons. moral. lib. 1. q. 57. Mench. illustr. cap. 2. n. 11. & cap. 20. n. 23. Farinac. in praxi crimin. q. 28. Menoch. de arbitr. casu 166. num. 4. Jacob. de Grassis in aureis decis. part. 1. lib. 1. cap. 13. num. 43. & seq. Aldrete de religiosa disciplina tuenda, lib. 1. cap. 5. §. 2. n. 3. novissimè me citato in hoc loco, Bossius de triplici fubil. privilegio, sect. 1. casu 10. §. 3. n. 26. in fine. Hinc † notorium dicitur delictum commissum, vel confessum in judicio. Mascard. concl. 1326. n. 4. post Afflict. Menoch. & alios Farinac. d. q. 21. n. 31. Steph. Gratian. discept. forens. cap. 142. n. 9. & 10. Aldrete d. §. 2. n. 11. Item † & omne illud, quod ex actis judicij constat, ex citatis per Menoch. remed. 1. recap. n. 132. & de arbitr. casu 166. n. 6. & cons. 109. n. 6. Tiraq. de retract. lignag. §. 3. 6. glos. 2. n. 44. Mascard. conclus. 1101. n. 13. cum seqq. Farinac. d. q. 21. n. 14. & q. 9. num. 20. Mendez à Castro in praxi Lusitana, lib. 3. cap. 15. n. 4. Aldrete d. §. 2. n. 10. Bossius d. §. 3. n. 30. Vel deducitur ex sententia in judicio prolata, Mascard. conclus. 1296. num. 15. Farinac. d. q. 21. num. 31. Quare textum illum intelligendum esse de illo occulto, quod probari potest, sed à paucis scitur, & aliqua valet tergiversatione celari, tenent Navar. in man. cap. 27. n. 434. in fine, versic. undecimò, Sorb. in compend. Mendicant in resolut. materia, absolut. pag. 48. Anton. Roch. de visitat. verb. occultis, V. g. in summa, p. 1. cap. 49. casu 16. Tolet. in sum. lib. 1. cap. 8. num. 5. Læl. Zech. de casibus Episcopo reservatis, casu ultim. num. 1. & casu 1. de irregularitat. circa finem, Vivald. in candelabro aureo, titul. de irregul. n. 315. Zerola in praxi Episc. p. 2. verb. irregularitas, §. 1. Azor. institut. moral. p. 1. lib. 8. cap. 1. q. 9. Avl. de censur. p. 2. cap. 7. disp. 1. dub. 12. concl. 2. & p. 7. disp. 10. dub. 6. Mar. Alter. eod. tract. tom. 2. disp. de suspens. versicut. secundo notandum, Suarez tom. 4. disp. 30. sect. 2. n. 2. &

tom. 5. disp. 41. sect. 2. n. 6. Campan. in divers. Juris Cas. non. rubr. 6. cap. 5. n. 7. Duard. in Bull. Cœna, lib. 3. §. 2. q. 11. n. 4. & 5. Floron. de casibus reservat. p. 1. cap. 4. §. 21. n. 2. Gavant. in manuali Episc. verb. Absolutio, n. 11. me citato in hoc loco, Alzedo d. p. 2. cap. 6. n. 12. Molina de justitia, tract. 3. disp. 79. n. 8. vers. secundo; Fr. Emman. quest. Regular. tom. 1. q. 24. art. 1. Paul. Comit. respons. moral. lib. 6. q. 44. n. 2. Ugolin. de potestate Episc. cap. 57. n. 5. Pialec. in praxi nova Episc. p. 1. cap. 1. n. 56. pag. 62. Aloyf. Ricc. in praxi fori Ecclesiast. decis. 523. in 1. edit. & resol. 450. in 1. edit. Sayr. de censur. lib. 4. cap. 17. num. 21. & lib. 7. cap. 13. num. 12. Sanchez de Matrim. lib. 2. disp. 7. num. 11. & lib. 8. disp. 34. num. 55. & in præcepta Decalogi lib. 1. cap. 11. num. 19. cum seqq. Reginald. in praxi fori Pœnit. lib. 30. tract. 1. n. 30. me citato Bonacina de censur. disp. 1. q. 3. puncto 2. num. 1. vers. quarto. Fr. Simon. à Bononia de elect. dub. 71. à n. 7. Novar. inter decisiones Neapol. Aloyf. Riccij, decis. 117. p. 4. ubi multa ex hoc loco, me non citato, desumpsit; novissimè Fagundez in quinque Ecclesia præcepta, p. 2. lib. 8. cap. 8. n. 23. Barthol. de Vecchis in praxi observanda in admittendis ad Religionis statum novit. disp. 9. dub. 16. n. 3. Hieron. Roder. in compend. quest. Regul. resol. 52. num. 13. Alzed. d. part. 2. cap. 6. n. 12. Marchin. in d. part. 9. diff. 2. novissimè, me citato, in hoc loco, Bossius de triplici fubil. privilegio, sect. 1. casu 10. §. 3. num. 26. novissimè Marcel. Vulpe in praxi judic. fori Eccles. cap. 44. n. 10. latè & eleganter Stephan. Dalvin. de potestate Episcop. cap. 26. n. 3. cum seqq. ubi ex præscripto Juris, & Jurisperitorum doctrina aliquid occultum dici tripliciter ait. Primò illud, quod non est sua natura probabile, quia ut tale non cadit sub cognitionem hominis, ejusmodi sunt cogitationes hominum, de quibus nec Ecclesia judicat. Secundo id, quod sua quidem natura est probabile, probari tamen non potest, quia nemo illius notitiam habeat, urpote coram nemine factum. Tertio illud, quod probari quidem potest, quia notum, sed tam paucis, quod neque est vulgare, neque in judicium deductum: & n. 9. notat per casus occultos Sedi Apost. reservatos vigore Concilij d. cap. 6. Episcoporum jurisdictioni concessos, non intelligendos eos, qui primo modo dicuntur occulti, sed tantum eos, qui secundo, & tertio modo; novissimè D. Felician. de Vega, tunc Archiep. Mexican. in relect. cap. & si Clerici, §. de adulteriis, num. 152. cum seq. de judic.

Ex quibus rectè inferitur, posse Episcopum virtute 25 Concilij in dict. cap. 6. dispensare, quando delictum non est publicum, vel notorium, quamvis sit notum tribus, vel quatuor, nec de illo sit fama in majori parte vicinæ, vel collegij; unde in magna civitate quatuor, quinque, aut sex vidisse testes, non satis videtur ad notorium, ut docent Henriq. d. lib. 3. cap. 3. §. 2. Sayr. de censur. lib. 2. cap. 12. n. 19. Sanchez d. cap. 11. n. 10. Trullench. d. cap. 2. dub. 6. n. 1. Unde etiam optimè aliqui Doctores exigunt, ut delictum non sit occultum, sed publicum, quod non tantum actus, qui est delictum, sit publicus, sed etiam ut publicum eum fecisse delictum, hinc resolventes † posse Episcopum 26 dispensare etiam si actus sit materialiter publicus, non verò formaliter in quantum delictum, adhuc enim occultum dicitur delictum. Ita Eminent. Sa verb. Episcopus, n. 35. Fr. Emman. in sum. p. 1. cap. 176. n. 3. Henriq. lib. 14. cap. 20. n. 4. Sayr. de censuris, lib. 7. c. 3. n. 13. Bonac. eodem tract. disp. 7. q. 5. puncto 1. n. 4. vers. dixi in provenientibus, F. Sigism. à Bononia de elect. dub. 71. n. 8. Fagundez d. cap. 8. n. 25. & 29. Sanchez d. lib. 8. disp. 14. num. 56. Pialec. in praxi nova Episc. part. 1. cap. 1. rubr. de dispensat. sub num. 56. fol. 61. Aloyf. Ricc. in praxi fori Eccles. resolut. 450. num. 5. in 2. edit. Ugolin. de censuris, tab. 1. cap. 13. §. 7. sub n. 4. Galet.

Galet. in margarita casuum conscientie, verb. delictum, ultim. Campan. in diversorio juris Canonici, rub. 7. cap. 5. num. 3. me citato Trullench. d. cap. 2. dub. 7. num. 3. & novissimè in sua exposit. Decalog. me citato d. dub. 4. num. 9. Hinc unus Texeda tom. 2. lib. 3. tr. 3. num. 138. exstimavit posse Episcopum dispensare in irregularitate ex homicidio voluntario occulto proveniente, dummodò ita occultum, ut nullus alius sciat id delictum fuisse à tali persona, nisi solus ipse homicidia, quasi Concilium d. loco loquatur de homicidio non omnino occulto, sed aliquo modo, scilicet de illo quod in iudicio probari non potest: sed merito illum reprehendit Diana moral. resol. part. 6. tract. 6. resol. 58. in med.

- 27 Hinc etiam colliges, posse Episcopum dispensare in irregularitate proveniente ab excommunicato celebrante, quando excommunicatio est occulta, licet celebratio sit manifesta; nam ad hunc effectum censura dicitur occulta, quæ incurritur coram multis ignorantibus, illam tamen eo casu incurri. Fr. Ludov. Miranda in man. Prel. tom. 2. q. 8. art. 14. concl. 2. Pialec. in praxi nova Episc. p. 1. cap. 1. n. 56. pag. 62. Navar. conf. 2. sub tit. de Clerico non ordinato ministr. in utraque edit. Galet. d. verb. delictum pen. Læl. Zel. d. casu ult. n. 1. vers. & quod, pag. 248. me citato in hoc loco, Homobon. de examine Ecclesiastico, tract. 12. cap. 3. q. 13. resol. 3. in fine, & me hic citato March. d. tract. 1. p. 9. diffic. 1. n. 4. 5. & 6. novissimè Bossius d. §. 3. n. 33. Quidquid dubitet Additionator ad dictum conf. Navarri. Hinc si contingat delictum in una civitate esse publicum, vel per facti notitiam, vel quia in iudicio confessum, vel quia per iudicis sententiam probatum, in alia vero civitate, in qua petitur absolutio, vel dispensatio in irregularitate, esset occultum, tunc licebit Episcopo absolvere, vel dispensare, modò notitia talis delicti non sit illuc facillimè perventura, quia in tali loco delictum verè dicitur occultum, nec semper adest periculum diffamationis propter locorum distantiam. Ita contra Suarez de Pœnit. disp. 30. sect. 2. n. 2. Sanctarel. de heresi, cap. 5. dub. 6. n. 26. resolvunt Avila de censur. p. 2. cap. 7. disp. 1. dub. 11. concl. 2. Sanchez in precepta Decal. lib. 2. cap. 11. n. 20. Duard. in Bull. Cœne Domini, lib. 3. §. 2. q. 11. n. 10. Fagundez in quinque Eccles. precepta, p. 2. lib. 8. cap. 8. n. 28. Marchin. d. p. 9. diffic. 2. num. 7. Trullench. d. dub. 6. num. 2.

- 28 Delictum deductum ad forum contentiosum, ad hoc ut Episcopus in irregularitatibus, & suspensionibus ab eo provenientes, dispensandi facultatem non habeat, dicitur statim ac denunciatio, aut accusatio de illo coram legitimo iudice facta est: ita Mar. Alter. d. cap. 3. vers. postulabit, ubi multis nititur suam comprobare sententiam. Vel ubi primum citatio est facta, quia regulariter à citatione incipit iudicium, §. fin. Instit. de pœna temerè litig. gloss. in rub. C. de in jus vocando, ut tenet Aloyl. Ricc. in praxi fori Ecclesiast. decis. 521. in 1. edit. & resol. 449. in 2. edit. Floron. de cas. refer. cap. 4. §. 21. n. 3. novissimè Marcel. Vulpe d. cap. 44. num. 10. in fine.

- 29 Verùm ego tenerem delictum dici deductum ad forum contentiosum post litis contestationem, ex sequentibus: primò quia † forus contentiosus verè dici non potest, nisi inter partes super delicto commissio contendatur negando, vel confitendo, quo actu litis contestatio etiam in criminalibus inducitur, ut tenent Viv. Neapol. decis. 410. n. 13. Farin. in praxi crimin. q. 10. sub n. 35. ad finem. Deinde † forus contentiosus idem tonat quod iudicium: at iudicium propriè post litem contestatam dicitur, ex resolutis per Azin. in praxi Florentina, §. 1. cap. 1. n. 14. & seqq. Lancellot. de artem. in prefat. n. 7. Peregr. var. lib. 2. sub rub. de iudic. n. 54. Ulterius forus contentiosus nihil differt à lire mota, quia idem est, si non plus, in foro contendere,

ac in eo litem movere: at lis mota dicitur postquam litis contestatio facta fuerit, ut probat text. in cap. ex parte 30. de verbor. signific. & resolvunt Maranta de ordine iudic. part. 5. tit. & omnia fiunt durante instantia, n. 64. Surd. de alim. tit. 5. q. 8. n. 64. Cabed. Lusitan. decis. 15. n. 10. part. 2. ergo etiam tenendum, delictum deductum ad forum contentiosum dici post litem contestatam, quod post primam hujus tractatus editionem sentire videtur Fr. Sigism. à Bononia de elect. dub. 71. n. 10. à princip. Gavant. in man. Prelat. verb. Absolutio, n. 12. Diana resol. moral. p. 4. tr. 2. resol. 93. Bossius d. §. 1. n. 6. Trullench. d. dub. 6. n. 1. & novissimè me citato in hoc loco, in sua exposit. Decal. d. lib. 1. cap. 3. dub. 4. n. 9. Castro Palao de legib. tract. 3. disp. 6. punct. 15. §. 1. n. 1. & de pœnis hereticor. tract. 4. disp. 4. num. 14.

Deducto igitur delicto ad forum contentiosum, modo supra explicato, in irregularitate, vel suspensione ex illo proveniente impeditur Episcopus dispensare; quod quidem impedimentum non est dicendum semper durare, ex eo quod semel deductum fuerit ad forum contentiosum, sed tantum quousque duraverit iudicium, quo finito, habita sententia absolutoria, licebit eidem Præsuli dispensare, quia adhuc manet occultum, & non potest dici deductum cum effectu, ex quo probatum non fuit: ita Vivald. in candelab. aureo, tit. de excommuni. n. 42. Emman. Sa verb. Episcopus, num. 34. Fr. Emman. in sum. p. 1. cap. 167. n. 4. Vega in summa, p. 1. cap. 15. casu 2. Jacob. de Graffis in aureis decis. part. 1. lib. 1. cap. 13. n. 42. & tom. 1. consil. sub tit. de homicid. consil. 20. n. 20. Suarez de censur. disp. 41. sect. 2. n. 6. Sayr. eod. tract. lib. 4. c. 7. n. 12. Avila eodem tract. part. 7. disp. 1. dub. 11. conclus. 3. Henriq. lib. 14. c. 17. §. 2. in commento lit. H. Campan. in divers. juris Canonici, rub. 11. cap. 23. n. 144. Mar. Anton. variar. resol. lib. 3. resol. 16. sub num. 11. vers. nec obstat, Mar. Alter. d. cap. 3. vers. postulabit, Molina de justitia, tract. 3. disp. 79. num. 8. vers. 1. & 3. Sanchez de Matrim. lib. 2. disp. 37. n. 12. & lib. 8. disp. 34. n. 57. & in precepta Decalogi, lib. 1. cap. 11. num. 21. & me citato Bonacina de censur. disp. 93. puncto 2. num. 2. & disp. 7. quest. 5. puncto 1. n. 4. vers. dixi excepto, Fagundez d. cap. 8. n. 26. Navar. d. concl. 2. num. 6. in fine, Fr. Barthol. de Vecchis d. disp. 9. dub. 16. num. 5. Alzed. d. part. 2. cap. 6. num. 10. & 11. Bossius d. §. 3. num. 40. Trullench. d. dub. 4. n. 9. D. Felician. de Vega in relect. cap. & si clerici, §. de adulteriis, num. 153. de iudiciis.

Quin etiam si mediis depravatis obtinuerit absolutionem ab injecto crimine, dispensabit Episcopus, Henriq. d. lib. 24. cap. 27. §. 4. Suarez d. sect. 2. à num. 6. Sayr. d. cap. 7. num. 12. Sanchez d. lib. 2. de Matrim. disp. 37. num. 12. in fine, & lib. 8. disp. 34. n. 57. Barthol. de Vecchis d. dub. 16. num. 7. in fine, Fr. Sigism. à Bononia de elect. dub. 71. num. 12. Campan. in divers. juris Canon. rub. 7. cap. 5. num. 7. & rub. 21. cap. 13. n. 144. ubi tenet, quod si iudicium non fuerit sententia finitum, eo quod accusator per annum tacuerit, † potest ab Episcopo elapso anno dispensari, vel ordinari, & allegat gloss. verb. obrepit, in cap. tantis, 81. dist. & cap. omnipotens Deus, de accusat. Maiol. de irregular. lib. 3. cap. 17. sub num. 9. & Sayr. d. cap. 7. num. 11. me citato in hoc loco, Marchin. d. tract. 1. p. 9. diffic. 4. n. 8. & 9. Sigism. à Bononia d. dub. 71. n. 10. Bossius d. §. 3. num. 43. in princ.

Dubitari tamen potest, utrum Episcopus possit dispensare si delictum deductum sit ad forum contentiosum, & jam finito iudicio panitum? In qua questione tenet una sententia, etiam hoc casu posse Episcopum dispensare, subscribunt Henriquez dist. lib. 14. cap. 7. num. 5. Avila de cens. part. 2. disp. 2. dub. 7. & p. 7. disp. 10. dub. 7. Sanchez in precepta Decal. lib. 2. cap. 11. num. 21.

n. 21. *vers. Sed quid*, Reginald. d. lib. 30. tract. 2. n. 29. *vers. sexto*, Fr. Sigism. à Bononia de elect. dub. 71. n. 13. Sanctar. de heresi, c. 5. dub. 6. n. 29. Hurtado in tr. de irregul. disp. 2. diffi. 20. n. 68. Diana moral. resolut. part. 4. tract. 2. resol. 97. Marchin. dict. diffi. c. 4. n. 11. Sed contrariam sententiam veritatem duco, quia delictum hoc non potest negari ad forum contentiosum esse deductum, nec deinde occultum, imò publicum; nam quæ probantur in iudicio, appellantur publica. Ita Gutier. canon. l. 1. cap. 3. ad finem, Fr. Emman. in sum. part. 1. c. 168. in fine, Suar. d. sect. 2. n. 5. ad finem, Bonacina d. punct. 2. n. 2. & disp. 7. quest. 5. punct. 1. n. 5. Barthol. de Vecchis d. disp. 9. dub. 16. in fine. Garcia de benef. part. 7. c. 11. n. 50. Sayr. de censur. lib. 4. cap. 17. num. 23. Stephan. Dalvin. de potest. Episcop. cap. 21. in fine, ubi refert sacram Congreg. sic censuisse. Qui occasione delictorum delictorum occultorum n. Papa reservatorum (de quibus intelligitur idem cap. liceat) fuerunt inquisiti, sed quia potuerunt delicta probari, rei ipsi non fuerunt quidem absoluti diffinitivè, nec alio modo, sed simpliciter dimissi, recepta promissione de se representando, non posse huiusmodi uti dicti cap. liceat, beneficio; quia in eo scriptum sit, Exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, sicque sufficit sola deductio, quicquid inde sequatur.

36 Ex quibus omnibus primò collige, posse Episcopum virtute Concilij d. cap. 6. dispensare in irregularitate, quæ contrahitur ex reiteratione Baptismi occulta. Ita Tolet. in sum. lib. 1. cap. 70. Avila de censur. part. 7. disp. 7. quest. 3. punct. 3. n. 6. Filliuc. in sum. tract. 10. cap. 6. quest. 5. Alzed. d. part. 2. cap. 6. num. 53. Homobon. de examine Ecclesie tract. 12. c. 3. q. 8. in resol. 1. questionis, ubi citat meipsum in hoc loco, etiam si incurratur ab aliquo publicè baptizante, dummodo nesciatur an qui baptizatur, fuerit antea baptizatus, Sayr. d. lib. 7. cap. 10. n. 16. Avila d. dub. 6. Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 37. n. 11.

37 Secundò collige, Episcopum etiam posse dispensare in irregularitate contracta ab eo, qui duo Ordines Sacros, vel Acolytatum cum Subdiaconatu eodem die suscepit, quando delictum est occultum, Henriquez lib. 14. cap. 6. num. 5. Avila part. 7. disput. 9. sect. 1. dub. 4. ad finem, Sayr. d. lib. 7. cap. 10. n. 26. Bonacina d. disp. 7. quest. 3. punct. 4. n. 4. Ugolin. de censuris, tract. de irregul. c. 39. §. 1. n. 31. & de potest. Episcop. cap. 57. §. 2. n. 4. vers. quartò.

38 Tertiò collige, posse etiam Episcopum dispensare in suspensione contracta ab eo, qui furtivè, id est, nesciente Episcopo, neque probante, neque examine, Ordines suscepit, si occulta sit; Henriquez l. 14. c. 6. §. 5. Suar. d. disp. 42. sect. 3. n. 5. Coninch. disput. 18. dub. 5. n. 43. Bonacin. d. punct. 4. n. 5. Ugolin. d. tract. de off. & potest. Episcop. c. 57. §. 2. n. 4. vers. quartò.

39 Quartò collige Episcopum etiam posse dispensare in suspensione, quam quis contraxit recipiendo Ordines sine litteris dimissoriis, si sit occulta. Bonac. de Sac. disp. 8. q. unic. punct. 4. n. 25.

40 Quintò collige, posse Episcopum dispensare cum eo, qui per saltum promotus ad Ordines celebravit, ubi delictum fuerit occultum. Ugolin. d. §. 2. num. 4. vers. tertiò.

41 Sextò collige, eodem modo posse Episcopum dispensare in irregularitate occulta proveniente ab administratione in Ordinibus malè susceptis. Ita Auct. Carechensis Neapolitan. lib. 4. cap. 12. vers. tertiò, Majol. de irregular. lib. 1. cap. 30. n. 9. in fine. Campan. in divers. juris Can. rubr. 7. cap. 5. num. 2. qui hoc verum esse dicunt, si Episcopus non fuerit etiam scienter particeps ejusdem culpe.

42 Septimò collige, posse etiam Episcopum dispensare cum eo, qui Ordines majores suscepit ab Episcopo, qui renunciavit Episcopatu, vel dignitati, aut

Barbosa de Episcop. Pars II.

censura irretito, schismatico, hæretico deposito, vel degradato, dummodò delictum sit occultum. Ugolin. d. §. 2. n. 4. vers. quinto, Alzed. de præmin. Episcop. dignit. p. 2. c. 5. n. 16.

Octavò collige, posse etiam Episcopum dispensare in irregularitate, quam quis contraxit exercendo Ordines, quos non habebat, ut exerceat susceptos, ac alios suscipiat, modò delictum sit occultum, Ugolin. d. cap. 57. §. 3. num. 1. vers. si etiam, Bonacina de censur. d. sp. 7. p. 3. punct. 6. num. 10. Alzedo d. p. 2. cap. 6. num. 54.

Nonò collige, Episcopum etiam posse dispensare cum simoniaco occulto, non tamen illum rehabilitare ad beneficia in posterum obtinenda, nec ad ea retinenda, quæ per simoniam occultam obtinuit. Ita per sacram Congregat. decisum fuisse testantur Suar. de relig. tom. 1. tract. 3. lib. 4. cap. 61. n. 11. Less. de just. lib. 2. c. 35. num. 140. Nicol. Garcia de benef. part. 8. cap. 1. num. 74. Armendar. in addit. ad recopil. legum Navarra, lib. 1. tit. 18. l. 7. de irregularit. in declarat. num. 15. & 16. Alzed. d. cap. 6. num. 41. me citato in hoc loco, Marchin. d. tract. 1. part. 9. cap. 3. n. 2. Gavant. in manuali Episcop. verb. Censura, num. .. Chapeavil. de casib. reserv. c. 22. q. 13. Boss. d. casu 10. §. 5. n. 152.

Quamvis contrarium asserere videatur Campan. in divers. Jur. Canon. rub. 11. c. 27. n. 66. nam contra eum se habet veritas, ut novissimè tenet D. Felician. de Vega in relect. cap. at si Clerici, §. de adulteriis. n. 160. de judic. & num. 165. subdit simoniam etiam publicam posse dispensari in Indiis occidentalibus quoad censuras, & pœnas ex indultis concessis DD. Episcopis, & num. 164. affirmat idem esse in locis ubi talia indulta non sunt, si tamen ad sit difficilis accessus ad Papam, & sit periculum in mora.

Decimò Collige Episcopum posse dispensare cum promotò de facto, & præsumptuosè ante ætatem legitimam, & celebrante, ac proinde irregularitatem incurrente, si huiusmodi delictum promotionis sit occultum, licet celebratio sit publica, ut resolvunt Navar. in man. cap. 27. num. 241. vers. dixi Iure antiquo, sic intelligens decisionem Concilij Trident. sess. 24. de reformat. cap. 6. Vivald. in candel. aureo. tit. de Sacramento Ordinis, n. 37. in fine, Majol. de irregular. lib. 1. cap. 30. n. 9. in fine, quos refert, & sequitur Aloys. Ricc. in praxi aurea resolut. 105. in fine.

Undecimò collige, non posse Episcopum dispensare super illegitimitate ex delicto occulto proveniente, quia Conc. tribuit Episcopis auctoritatem dispensandi super irregularitate contracta ex delicto: sed irregularitas illegitimarum est irregularitas contracta est de facto, non ex delicto: ergo, &c. Ita Suar. tom 5. de cens. disp. 50. sect. 5. n. 5. Bonacin. in simili tract. disp. 3. punct. 3. q. 2. num. 15. Syt. cod. tract. lib. 6. cap. 11. num. 8. Filliuc. tom. 1. tract. 19. cap. 6. num. 111. Coninch. de sacrament. disput. 18. dub. 14. n. 11. Arrojo de sacrament. tit. de irregular. num. 10. Alzedo d. part. 2. c. 6. n. 30. Piafec. in praxi Episcop. part. 1. c. 1. n. 56. & 60. & videtur non improbare Diana moral. resolut. part. 2. tract. 1. mis. el. resolut. 21. Quicquid contrarium teneat Avila de censur. n. 7. disputat. 5. dub. 7.

Duodecimò collige, non posse Episcopum dispensare in irregularitate orta ex hæresi occulta exteriori, quia Episcopi post Bullam Cœnæ non possunt absolvere ab hoc crimine hæresis, ut resolvimus alleg. seq. num. 24. ergo nec poterunt dispensare; major siquidem est potestas dispensandi, quàm absolvendi. Ita Majol. de irreg. lib. 5. c. 46 sub n. 6. Suar. de censur. disp. 43. sect. 7. Bonacina in simili tr. disp. 7. q. 3. punct. 6. n. 11. Contrarium verò, imò non esse Episcopis hanc facultatem denegandam, verius mihi videtur, quia Conc. Trid. d. c. 6. Episcopis expressè concessit facultatem dispensandi in quacunque irregu-

M m latitate

litate orta ex quocumque delicto, etiam hæresis, neque ex alio Canone habemus hanc facultatem fuisse illis revocatam: ergo tuendi sunt in sua possessione, & ideo hac partem merito sustinent Nicol. Garcia de benef. part. 11. cap. 20. n. 86. Farin. de hæresi, quest. 92. num. 79. Vgol. de irregular. c. 36. n. 5. Viv. in cand. aureo, tit. de irregul. 3. num. 21. Sanch. in præcepta Decal. lib. 2. cap. 25. n. 8. Filliuc. in qu. mor. tom. 1. tr. 29. c. 246. Ant. Dian. moral. resol. 24. tom. 1. tract. 15. miscell. res. 14. per tot. Boss. de triplici Jubilæi privilegio. sect. 1. cas. 10. §. 12. n. 244. Marchin. de sacram. Ordinis tract. 1. part. 8. cap. 2. n. 11. ubi duo advertit. *Primum*, quod antequam Episcopus in hac irregularitate dispenser, semper est præmittenda Sacramentalis absolutio ab Apost. Sede impetrata ad culpam delendam. *Secundum*, quod quæcunque gratia facta hæreticis, vel de hæresi suspectis, vel hæresim abjurantibus, nunquam se extendit ad potestatem audiendi Confessiones sæcularium, ex decreto Pauli IV.

Verùm autem per Bullam Cœnæ Domini, & alias Constitut. Summorum Pont. sit derogatum facultati, & privilegio Episcoporum, ut possint absolvere à casibus occultis etiam Summo Pontif. reservatis, ut eis concedit Conc. Trid. d. c. 6. Partem affirmativam probant Sorb. Tolet. & Jacob. de Grassis; quos refert, & sequitur Marcel. Megal. lib. 1. inst. Conf. c. 14. n. 15. & 16. Contrarium nihilominus tuerentur Vival. in candelabro aureo, sub tit. de abs. n. 13. & in explic. Bullæ Cœnæ, n. 141. Claud. Sol. in tr. de juridica potest. Confess. c. 3. q. 1. Hent. lib. 6. cap. 14. §. 7. Egid. de Coninch. de cens. disp. 14. n. 243. vers. nota dubium esse, & de sacram. Pœnit. disp. 8. n. 87. quos refert, & sequitur Molf. in sum. Theolog. Moral. tr. 7. c. 16. à n. 29. ubi n. 4. observat ob veritatem opinionum standum esse consuetudini, ut qui solent absolvere absolvant, & qui non solent, abstineant, præcipuè in partibus propinquis Roma, ut tutiorem partem eligant, & ita rescriptum sibi fuisse ab urbe Roma attestatur.

- 45 Advertendum maximè est quod à censuris incur-
sis propter ingressum ad monasterium Monialium non potest Episcopus absolvere, etiam si delictum sit occultum, quia ita declaravit sacra Congreg. teste Aloys. Ricc. in praxi fori Eccl. dec. 648. in 1. edit. & resol. 544 n. 5. in 2. edit. Nicol. Gatc. p. 11. c. 10. n. 122. Atmendar. d. lib. 7. de irreg. n. 23. Jacob. de Grass. de casib. reserv. c. 5. post n. 6. Læ. Zech. in simili tr. cas. 10. n. 1. Chapeav. eod. tr. c. 14. q. 2. Gavant. in man. Ep. verb. absolutio n. 15. Marchin. d. p. 9. c. 3. n. 3. Alzed. d. p. 2. cap. 6. num. 21. & 22.

Contra Bonac. de clausura Religiosorum, & pœnis eam violentibus impositis, q. 1. punct. 5. n. 1. Boss. in tr. de Jubilæo. sect. 1. cas. 10. §. 5. n. 144. pag. 54. Diana mor. p. 1. tr. 16. resol. 33. existimantes posse Episcopum virtute Concil. Trident. citato loco, absolvere à censura incurta ob violationem clausuræ ob malum finem etiam occultum.

A suspensione tamen à Divinis, quam incurrunt Religiosi admittentes fœminas, si sit occulta, posse Episcopum absolvere virtute Concil. Trid. d. c. 6. resolvit Sanch. in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6. c. 17. num. 14. in princ.

Homicidium voluntarium quod dicatur, ad hoc ut in irregularitatibus ex eo procedentibus Episcopus dispensandi facultatem non habeat?

- 46 In proposito, & hoc respectu illud tantum dicitur homicidium voluntarium, quod est illicitum, intentum, & volitum in se. Ita Navar. in manual.

cap. 27. n. 240. Fr. Emman. quest. Regular. tom. 1. q. 24. art. 9. Covar. in Clem. si furiosus, p. 2. in initio, & §. 1. num. 2. Veg. in espejo de Curas, c. 12. num. 325. Ludov. Lopez in instr. conscient. tom. 2. par. 2. c. 28. in princ. Avil. de cens. part. 7. disp. 3. dub. 7. & disp. 6. sect. 1. dub. 1. Vgol. eod. tr. tit. de irregular. c. 33. Suar. eod. tr. tom. 3. disp. 44. sect. 2. & disp. 45. sect. 2. Sayr. d. tr. lib. 7. c. 7. n. 1. cum seq. Fr. Emman. in sum. tom. 2. c. 179. cum seq. Valq. 1. 2. disp. 10. n. 39. Anton. Roch. de visitat. verb. homicidio voluntario, Molin. de justit. tr. 3. disp. 33. & 39. Martin. Bonacin. tr. de contractibus, disp. 2. q. ult. punct. 2. n. 1. Aloys. Ricc. in praxi fori Eccles. ref. 519. in 1. edit. & ref. 446. in 2. edit. Campan. in divers. Iuris Canon. rub. 11. cap. 23. n. 137. Miranda in man. Prælat. tom. 2. q. 8. art. 9. concl. unic. Hieron. Roderic. d. resol. 52. num. 24.

Primo ex dictis infertur Episcopum vigore facultatis Concilij dict. c. 6. posse dispensare in irregularitate proveniente ex homicidio licito, vel facto auctoritate legitima, & iusta causa, nempe illo, quod procedit ex defectu lenitatis, quale iudices, ceterique ministri justitiæ proprium officium iuste exequentes committunt, quod neque culpabile, neque injustum apparet. Quare ita tenent Covar. in Clem. si furiosus, part. 1 §. 3. num. 7. in fine, Navar. dict. c. 27. num. 140. versic. quarto, & in rub. de judic. num. 109. vers. tertio, cum seqq. Hieron. Roder. d. resol. 52. in tract. n. 59. & resol. 81. num. 3. Ioan. de la Cruz in direct. part. 2. de irregul. dub. 9. conclus. 1. Navar. de iure novo Pontif. conclus. 81. n. 3. Roch. Veron. de visitat. verb. homicidium voluntarium. Polanc. in direct. Conf. tr. de irregular. reg. 3. Machado in su. perfetto Confessor. lib. 2. p. 3. tr. 17. docum. 2. pag. 215. Marchin. d. tr. 1. p. 9. c. 2. me citato in hoc loco, Alzed. d. p. 2. c. 6. n. 47. Campan. in divers. Iuris Canonici, rub. 11. c. 23. n. 138. & ita etiam concludit F. Eman. dict. quest. 24. art. 8. rejecta contraria opinione, quam antea firmaverat in sum. part. 1. cap. 174. ob illam rationem, quod Concil. dict. cap. 6. facultatem tribuerit Episcopis dispensandi in irregularitatibus provenientes ex delictis occultis; ergo non concessit in proveniente ex homicidio iusto, in quo nullum adest delictum: idem tenent Vival. in candelabro aureo, part. 2. tit. de irregul. §. de dispens. quoad fratres, n. 326. & 377. dicens ita praticari. Medin. in sum. part. 2. cap. 11. §. 12. dicens esse multorum Doctorum opinionem, & Majol. de irregul. lib. 5. cap. 38. §. 6. asserens, quod homicidium voluntarium, cum irregularitas soli Papæ reservatur, & cum non comprehenditur in jubilæis, ac in aliis privilegiis concedentibus facultatem ad dispensandum in irregularitatibus, solummodo comprehendit illud homicidium, quod est prohibitum, atque illicitum; quia, inquit, homicidium significat factum injustum, quod prohibetur per quintum præceptum Decalogi. Idem etiam tenet Bañes 2. 2. quest. 40. art. 2. dub. 4. ubi agendo de Prælati Regularibus dicit posse illos dispensare cum sibi subditis, qui in bello iusto occiderunt aliquem, cum hoc homicidium non sit illud homicidium voluntarium, ratione cuius contrahitur irregularitas solummodo per Summum Pontificem dispensabilis, novissimè Ioan. Machado in tract. del perfetto Confessor y Cura de almas, lib. 1. part. 3. tract. 17. docum. 12. num. 3. ubi tenet ex irregularitate quæ contrahitur ex homicidio iusto, & quod procedit ex defectu lenitatis, posse Episcopum dispensare virtute Concilij Trid. in dict. cap. 6. cuius exceptionem de homicidio voluntario intelligendam esse ait de injusto. Quamvis contrarium, imò Episcopum non posse in homicidio voluntario injusto, dispensare, resolvant Jacob. de Grassis in decis. aureis, par. 1. cap. 11. n. 38. Molina tract. 3. disp. 79. n. 8. vers. 4. Zerola in praxi Episcop. part. 1.

part. 1. verb. irregularitas, §. 8. Vega in sum. part. 1. cap. 56. cas. 6. & cap. 127. casu 27. & part. 2. c. 15. casu 40. & en espejo de Curas, cap. 11. num. 287. & cap. 12. n. 323. Ugolin. de irregular. cap. 33. §. 1. num. 1. & c. 44. §. 2. num. 4. & cap. 62. §. 2. num. 5. Avila de Censur. p. 7. disp. 6. sect. 5. dub. 1. Gutier. Canon. lib. 2. cap. 6. n. 170. Præpos. in 3. part. quæst. 5. de irregul. dub. 13. num. 112. Filliuc. tom. 1. tract. 19. cap. 10. num. 28. Hurtad. de Censur. disp. 2. de irregul. diff. 20. n. 56. Tanner. in 3. par. disp. 6. quæst. 10. dub. 11. num. 113. Gavant. in enchirid. Episcop. verb. Irregularitas, num. 105. Molin. de justit. tom. 4. tract. 3. disp. 79. num. 8. Homobon. de examine Ecclesiast. tract. 12. c. 3. quæst. 13. resolut. 2. in fine. Nicol. Garcia de benefic. part. 7. cap. 11. n. 40. Henriquez in sum. lib. 14. cap. 9. §. 3. & c. 19. §. 4. in comment. litt. R. Navar. mihi visus sibi contrarius, consil. 34. sub tit. de homicid. in antiq. & consil. 39. in novis, ubi tenaciter hanc partem defendit, asserens pro hac parte facere consuetudinem totius Orbis petendi illam à Papa: refert Sayr. in floribus decis. sub tit. de homicidio, decis. 32. Sic etiam dicerem posse Episcopum dispensare cum Clerico in Sacris constituto pugnantem, & occidente in bello justo, ut tenent Ban. 2. 2. q. 40. art. 2. dub. 4. Henriq. d. cap. 19. §. 4. Avila part. 7. disp. 6. sect. 5. dub. 5. Contra Bonacinam de censur. disp. 7. quæst. 4. punct. 4. n. 13. & punct. ult. n. 10. Cornejo in 3. p. D. Thom. tract. 5. de irreg. dub. 13. n. 111. Diana p. 4. tract. 2. resol. 69. & 79. existimantes solum summum Pont. posse dispensare. Vide etiam Aragon. 22. quæst. 64. art. 8. & Salon. ibidem, contrav. 4. concl. ult. melius tenent Villalob. in sum. tom. 1. tract. 21. differ. 18. n. 10. Diana in resolut. moral. part. 4. tract. 2. resol. 70. Candid. disquis. moral. disp. 17. art. 15. dub. 4. Ioan Machado d. docum. 12. n. 4. quod omnes privilegium habentes dispensandi in quibuscumque irregularitatibus, excepto homicidio voluntario, dispensare possunt in irregularitate, quæ provenit ex homicidio justo, & ex defectu lenitatis. Item etiam cum eo, qui vertit infirmum intentione accelerandæ mortis, ne tandiu patiat, ut tenent Avila d. dub. 5. ad finem, contra Henriq. d. cap. 19. §. 3. Nam homicidium voluntarium, de quo similiter agit Concil. sess. 14. cap. 17. illud est, quod illicitè, per insidias, & ex proposito fit; Concil. enim d. loco, iterum, ac multoties repetit huiusmodi articulas, per insidias, ex proposito, propria voluntate, &c. ad insinuandum quod huiusmodi homicidium, de quo loquitur, & cuius irregularitas dicitur ibidem quod sit Summo Pontif. reservata, debet esse illicitum, intentum, ac volitum, sive voluntarium in se, aut saltem æquipollenter in sua causa, prout asserunt Nicol. Garcia d. cap. 11. num. 44. Aloyf. Ricc. in d. praxi, decis. 519. in 1. edit. & resolut. 446. num. 2. in 2. edit. Turrian. de censur. lib. 8. disput. 63. dub. 1. Diana part. 4. tract. 2. resol. 72. Hinc licet Suar. Filliuc. & alij, quos sequitur Bonacin. de censur. disput. 7. quæst. 4. punct. 5. num. 13. in fin. existimaverint solum summum Pont. dispensare posse in irregularitate proveniente ex assistentia in bello injusto, & illius cooperatione, quamvis nullum occiderit, aut mutilaverit; nihilominus contrarium verius est, dummodo suis manibus nullum homicidium commiserit, aut membri mutilationem, ut novissimè sentit Ioan. Machado d. docum. 12. num. 2.

Secundò infertur, Episcopum dispensare posse in irregularitate, ex homicidio casuali proveniente, modò delictum sit occultum, ex eo quia Conc. Trident. d. cap. 6. Episcopis potestatem dispensandi concedit in irregularitate ex delicto occulto, excepto homicidio voluntario; sed homicidium casuale non est propriè voluntarium: ergo Episcopus potest dispensare in irregularitate proveniente ex homicidio casuali, modò sit occultum. Sic resolvunt Miranda d. q. 8. art. 13. conclus. 2. & 3. Alzed. d. part. 2. c. 6. num. 6. Nicol. Garc. de benefic. part. 7. cap. 11. num. 27. me citato in hoc loco, Marchin. d. part. 9. diff. 3. n. 9. ubi extendit sive homicidium casuale sit occultum, sive publicum, & notorium, & ad hoc citat Navarr. consil. 45. num. 1. de homicid. Henriq. in sum. lib. 14. c. 19. §. 2. & in commento lit. R. Sayr. de censur. l. 7. c. 7. num. 10. & Avila in simili tract. part. 7. disp. 6. sect. 5. dub. 2. concl. 3. Vnde deducitur non solum licere Episcopo dispensare in irregularitate orta ex homicidio casuali, ut dictum est, sed etiam in homicidio volitò, non ex consilio, aut matura deliberatione factò, sed ex repentina ira, vel rixa. Ita contra Suar. de censur. disp. 44. sect. 1. num. 3. resolvunt Avila dict. part. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 1. & sect. 5. dub. 5. conc. 2. Fr. Emman. in summa, part. 1. cap. 177. n. 2. Diana moral. resolut. part. 1. tract. 15. resol. 19. Marchin. d. tract. 1. part. 9. diff. 3. num. 10. nam, ut advertit Stephanus Dalvin. dict. tract. de potestate Episcop. cap. 26. n. 5. etsi multi sciant id factum esse delictum, & videant fieri, sed nesciant censuram ob id incurri, poterit sanè in ea dispensari, & n. 6. ex Emman. Sà colligit, quod si dubitetur in quam censuram incurrit, super eo dispensare potest intrepidè Episcopus, & novissimè Ioan. Machado in tract. del. perfecto Confessor y Cura de Almas, lib. 1. p. 3. tract. 16. docum. 13. ibi, Quando el homicidio es verdadera y formalmente involuntario y casual, como si siendo un hombre à cavallo se le rompiesen las riendas, y atropelasse alguno, ya hemos dicho atras que del mismo derecho contra que del no proviene irregularidad, y per consiguiente no necessita dispensacion, aunque Mayolo sienta por derecho nuevo del Concilio Tridentino es necessaria dispensacion, &c. Quibus autem casibus incuratur irregularitas ex homicidio casuali, vide eundem Ioan. Machado d. tr. 16. docum. 11. per tot.

Tertiò infertur, posse Episcopum dispensare in mutilatione membri etiam voluntaria, si est occulta, in qua nihil innovavit Concil. d. cap. 6. quod solum excepit homicidium voluntarium, sub qua exceptione non intelligitur mutilatio voluntaria, cum verè non sit homicidium. Ita Navarr. in man. cap. 27. n. 194. Sà verb. Irregularitas, in fine, Marc. Anton. Genuens. in praxi Archiep. cap. 66. n. 9. in 2. edit. Cardin. Tol. in sum. lib. 1. cap. 88. vers. 6. & cap. 89. num. 5. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 1. q. 24. art. 10. & in addit. ad Bullam Craciata, §. 13. num. 6. Pialec. in praxi nova Episcop. part. 1. c. 1. n. 57. Suar. tom. 5. disput. 44. sect. 2. n. 4. & sect. 4. n. 35. Molina de Iustitia, tom. 4. disp. 79. sub num. 8. Valer. Reginald. in praxi fori poenit. lib. 30. tract. 2. num. 91. me citato in hoc loco, Alzed. d. part. 2. cap. 6. n. 2. Fr. Ludov. Miranda dict. quæst. 8. art. 11. Coninch. de Sacramentis, & censur. tom. 2. disp. 18. dub. 8. Avila de censuris part. 7. disput. 6. sect. 5. dub. 4. Bonacina de Censuris disput. 7. quæst. 4. puncto ultim. n. 11. Villalob. in sum. part. 1. tract. 21. diff. 9. num. 16. Hieron. Roder. d. resol. 52. num. 26. Portel. in dub. Regularib. verb. dispensare, n. 7. & 9. Barthol. de Vecchis d. disput. 9. dub. 17. num. 1. Gavant. in enchirid. Episcop. verb. irregularitas, n. 108. Filliuc. tom. 1. tr. 20. cap. 2. num. 51. Homobon. de examin. Eccles. part. 1. tract. 12. cap. 3. quæst. 10. Portel. in dub. reg. verb. dispensare, n. 7. & 9. Navar. de Inve novo Pontif. conclus. 81. n. 16. Hurtad. de censur. disput. 2. de irregul. diff. 20. n. 66. Alzed. in praxi Episcop. part. 2. c. 6. num. 2. Diana part. 4. tract. 2. resol. 71. Marchin. d. tract. 1. part. 9. diff. 3. num. 7. & super hoc latam esse à sacra Congregat. declarationem referunt Armenatiz in addit. ad recopil. legum Navarra, ad l. 1. tit. 28. lib. 7. de Regul. in declarat. num. 14. Nicol. Garcia de benefic. part. 7. cap. 11. num. 30. cum seqq. Campan. dict.

dict. cap. 23. num. 143. Aloyf. Ricc. d. resolut. 447. n. 4. Miranda d. q. 8. art. 11. me citato in hoc loco, Homobon. de examine Ecclesiast. tract. 12. cap. 3. qu. 10. res. 5. questionis p. 438. Ioan. Machado d. lib. 1. part. 2. tr. 17. docum. 12. num. 7. ubi asserit me pro hac opinione sexdecim hoc in loco citasse Doctores. Licet contrarium tueantur Medina in sum lib. 2. cap. 12. & alii, quos refert, & sequitur Sanchez in precepta Decalogi tom. 1. lib. 1. cap. 10. n. 40. & Francisc. Leo par. 2. c. 8. num. 8.

50 *Quarto* infertur posse Episcopum cum illo dispensare, qui aliquem hominem occidit, non intendens occidere, cum huiusmodi homicidium casuale dicatur; nam qui facit aliquid unde sequuta sit mors, non tamen facit animo inferendi mortem, incurrit irregularitatem ex homicidio casuali proveniente. Ita Navarr. in man. c. 27. num. 240. & consil. de homicid. Henriq. in sum. lib. 14. cap. 19. § 3. in commento, litt. E, quos referunt, & sequuntur Aloyf. Ricc. in praxi rerum fori Eccl. decis. 52. in 1. edit. & resol. 448. n. 2. & 3. in 2. edit. Bonac. d. punct. ult. n. 7.

51 *Quinto* infertur Episcopum posse dispensare cum eo, qui mandavit servo, ut alterum percuteret, sed caveret ne occideret, nam homicidium inde sequens non est proprie voluntarium respectu mandantis, sed est casuale culpabile. Petr. Molin. tom. 4. tract. 3. disput. 3. n. 7. Henriq. dict. lib. 14. c. 19. § 3. in comment. litt. E, c. 14. § 2. Bonacina d. punct. ult. n. 8. March. d. tr. 1. p. 9. diff. 3. num. 4. Alzedo d. part. 2. c. 6. num. 4.

52 Mandans enim homicidium in persona unius, si committatur in persona alterius, non incurrit irregularitatem, quæ contrahitur ex homicidio voluntario, prout referunt decisum Campan. d. c. 23. n. 84. Aloyf. Ricc. in praxi aurea, resolut. 412. Et super hoc fertur fuisse in sacra Congregatione propositum dubium his verbis: *An is qui mandavit aliquem baculo vulnerari, eo expresso ne occideretur, si mandataris armis percusserit, & occiderit, intelligatur incidisse in decretum Concilij sess. 24. de reformat. cap. 6. ut in omni ordinatione à beneficio, & officio, absque spe dispensationis, perpetuò carere debeat? Congregatio censuit negativè, cum Concil. requirat homicidium per insidiam, per insidias, & ex proposito: referunt Garcia d. c. 11. n. 44. Aloyf. Ricc. in dict. praxi, decis. 519. in 1. edit. & resol. 446. in 2. edit. & in praxi aurea resol. 407. & Neapol. decis. 117. p. 4. Diana resol. moral. p. 1. tract. 15. res. 17. in fine.*

53 *Sexto* infertur Episcopum posse dispensare in irregularitate ex homicidio occulto patrato causâ defensionis, non servato moderamine inculpatæ tutelæ; quia huiusmodi homicidium volitum causâ defensionis, non comprehenditur sub homicidio voluntario, imò potius licet non sit merè necessarium, necessarii vim habet, quatenus vitandæ mortis causâ sit. Quamvis Fr. Emman. dict. quest. 8. art. 24. in princ. existimaverit necessarium homicidium comprehendendi sub casuali, ob illam rationem, quod factum non ex proposito, sit semper casuale, per Aristot. 2. Physic. & propterea contentur respondere textui Concilij Trident. sess. 14. de reformat. c. 7. insinuanti duas prædictas species homicidij, in illis verbis, *sed casu, vel vim vi repellendo*, & asserit ipse Fr. Emman. prædictam disjunctivam non fuisse appositam causâ distinctionis formalis significandæ inter illa duo homicidia, sed causâ majoris declarationis, præsertim quod in exemplis non est semper rigor loquutionis servandus. Nihilominus prædictis non obstantibus, & salva pace tanti viri, verior amplectenda est Doctorum distinctio plures constituentium homicidij species, ut aliud sit voluntarium, aliud casuale, & aliud necessarium. Ita Petr. Greg. lib. 4. part. juris Canon. tit. 13. cap. 2. Campan. d. cap. 23. n. 31. Quare

hand illationem tenent Navarr. in man. cap. 27. num. 239. Henriquez lib. 14. cap. 10. n. 2. Valentia tom. 4. disput. 7. quest. 19. punct. 3. § 5. Gut. Canon. lib. 1. cap. 65. num. 13. Paul. Comit. respons. moral. lib. 6. q. 54. num. 3. Ugolin. de officio Episcop. cap. 57. § 2. num. 14. Sayr. de censur. lib. 7. cap. 7. num. 22. Molina d. disput. 79. num. 8. & 11. Avila p. 7. disput. 6. sect. 5. dub. 5. Bannes in 2. 2. D. Thoma, q. 64. art. 8. vers. ad secundum, Fr. Emman. in summa, tom. 1. cap. 173. num. 1. Vega part. 2. cap. 15. casu 23. vers. nota, me citato in hoc loco, Marchin. d. tr. 1. part. 9. difficult. 3. num. 4. & Alzed. d. part. 2. c. 6. d. num. 13.

Nec videtur obstat Conciliaris Constitutio, quatenus habet committendam Ordinario loci facultatem dispensandi in irregularitate contracta ob homicidium commissum vim vi repellendo. *Primo* Bonacina d. q. 4. punct. ult. num. 9. dicit illam non agere de homicidio occulto, sed publico, ut patet ex illis verbis ibi, *qui non nisi causa cognita, & probatis precibus*, &c. item aliter respondet Concil. scilicet loqui de dispensatione in foro externo, at verò nostram sexti Corollarij resolutionem de dispensatione in foro conscientie, juxta cap. 6. sess. 24. de reformat. *Secundo* Majol. de irregul. lib. 1. c. 2. num. 10. vers. 10. & lib. 5. cap. 48. num. 10. & 11. dicit dispositionem Concilij sess. 14. cap. 7. procedere in quocumque homicidio, etiam vim vi repellendo commissio contra *Clement. si furiosus, de homicid.* *Tertio* denique, & melius dicendum est, eam non loqui de illo homicida, qui occidit ob inevitabilem necessitatem defendendi vitam, quia talis nullatenus est irregularis, ex d. *Clem. si furiosus*, junctis resolutis per Aloyf. Ricc. in collect. decis. part. 4. collect. 9. o. Franc. Leon. thesauro fori Eccles. part. 3. cap. 9. num. 29. Campan. in divers. Inris Canon. rub. 11. cap. 23. num. 51. Bonacina d. disput. 7. q. 4. punct. 6. num. 3. cum seq. Alzedo d. p. 2. cap. 6. num. 14. Sed agere de eo, qui eget dispensatione, & per consequens de eo, qui in se defendendo excessit moderamen inculpatæ tutelæ: talis enim sit irregularis, quamvis non ea irregularitate, quæ est indispensabilis, nisi à Papa, sed illa quæ ab Episcopo dispensari potest. Ita Sayr. d. cap. 7. num. 22. & decis. 9. de homicid. Paul. Comit. respons. moral. lib. 6. q. 54. n. 3. Jacob. de Graffis in aureis decis. part. 1. lib. 2. cap. 65. num. 13. ubi resolvit quod excedens modum in se defendendo, sit irregularis ea irregularitate, quæ potest ab Episcopo causa cognita dispensari, & circa intellectum d. cap. 7. latius Valer. Reginaldus in praxi fori penitent. lib. 30. tract. 2. n. 111. Coninc. de Sacrament. & censur. tom. 2. disput. 18. à num. 83. latissime Cened. practicar. questionum lib. 1. q. 24. num. 13. cum sequenti, optimè Petrus de Ledesma in summa part. 2. tract. 8. de justit. commutat. cap. 18. concl. 14. difficultate 1. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de disciplina clericali. § 5. num. 109. cum seq.

Vnde sciendum est, quod quando propter inevitabilem necessitatem curandi propriam personam commisit quis homicidium, moderamen inculpatæ tutelæ transgrediendo, irregularis est per cap. *significasti*, il. 2. ibique notant, *glos. & Doct. de homicidio*, Covar. in *Clem. si furiosus*, p. 3. § 1. n. 1. in fine, Jacob. de Graffis d. n. 13. præcipue si dolo, & ex proposito excedat. Farinac. d. q. 12. num. 418. Hinc irregularis est, qui percussorem ab eo fugientem occiderit, propter excessum, *glos. vers. secularibus, in c. 3. de homicid.* Paul. Comit. respons. moral. lib. 4. q. 10. n. 12. Farin. d. q. 125. num. 385. quin & pro homicidio punitur, sed extraordinaria pœna iudicis arbitrio imponenda, ex resolutis per Dec. in l. ut vim, num. 18. ff. de just. & jur. Clar. §. *homicidium*, num. 27. vbi Bajar. n. 90. Menoch. de arbitr. casu 268. idque tametsi modum præfitum inculpatæ tutelæ excessisset, tam ob culpam, quam si propter

56 propter dolum, ut firmant Bertrand. *conf. 274. vol. 1. p. 1. Clar. d. cap. 27.*

Nam qui occidit in valorem, quando non potest aliter se defendere, non fit irregularis, quamvis in valorem occidat ex odio, & cum intentione sumenda vindictæ, ut per Molin. *de justit. tom. 4. tract. 3. disp. 72. n. 8.* Petr. Navar. *lib. 2. de restit. cap. 3. num. 327.* Bonacina *d. disp. 7. q. 4. punct. 6. vers. dixi etiam si occidat.* Farin. *d. q. 125. n. 38.* me citato in hoc loco, novissimè Torreblanca in *prætic. juris spirit. lib. 2. cap. 9. n. 61.* Tunc verò dicitur quis tali moderamine uti, qui se non poterat defendere, aut tueri, nisi eo modo, quo se defendit, ut ait Bertran. *d. conf. 274. num. 14. per text. in l. scientiam, §. qui cum aliter, ff. ad legem Aquil. Batt. & alij in l. 1. C. unde vi.*

57 Moderamen inculpatæ tutelæ consistit circa modum, tempus, & causam, ut advertunt Abb. in *c. olim, il. 1. n. 15. de restit. spol. Ricou. tom. 2. comm. opin. lib. 9. tit. 10. n. 13. vers. sed primo, Sayr. de censur. lib. 6. cap. 17. à n. 7.* Farinac. in *praxi crimin. q. 125. n. 350. cum seqq.* Christoph. de Paz in *scholiis ad leges styli, l. 58. n. 5.* Petr. Cabal. in *tract. de omni genere homicidij, num. 94.* Rebel. *de oblig. justit. part. 1. lib. 3. q. 12. n. 7.* Azor. *instit. mor. part. 3. lib. 2. c. 1. q. 2.* Bernard. Grevæ. *ad præticam Camera Imper. lib. 2. concl. 110. consider. 1. à num. 9.*

58 Dicitur moderamen inculpatæ tutelæ excedi, si aliquibus feriat armis in valorem sine armis, quando in valorem provocato robustior, & ferocior esset, ut tenet Bernard. Grevæ. *dict. consid. 1. num. 12. & 13. vbi num. 18. resolvit, quod in valorem à fœmina non tenetur adhibere puriora arma, nisi moderatius egerit, vel masculus sit minutus, & trepidi animi, fœmina verò ferox.* In dubio enim robustior præsumitur aggressor, ex Tiraquel. *de jure primog. q. 17. opin. 8. n. 7. & 8.* Gomez *variar. tom. 3. cap. 3. num. 25.* Probatio excessus accusatori injuncta est, ut tenent Honded. *decis. consultiva 99. num. 14 & 15.* Viu. *Neapol. decis. 458. num. 8.* Bernard. Grevæ. *d. consid. 1. à num. 44.* Defensionem satis est probare, ut ejus necessitas probata censeatur, quamvis de necessitate non articuletur, Barb. *tom. 2. communium opin. lib. 9. tit. 10. n. 19.* & ibi Mich. Crass. *num. 45.* Farin. in *praxi crimin. q. 125. num. 428. vers. limita secundò.*

59 Circa verò dispensationem respectu fori exterioris non prohibebatur Antistes à lure communi illa concedere homicidæ voluntario ad minores Ordines consequendos, simpliciaque obtinenda beneficia, secundum Anan. in *cap. 2. num. 5 vbi Host. Ioan. Andr. & Barr. ac Abb. n. 5. de clericis pugnansibus in duello.* Hodie tamen Episcopus dispensare non potest in irregularitatibus provenientibus ex homicidio voluntario occulto, aut manifesto, neque ad Ordines minores, nec ad simplex beneficium obtinendum, Ita Navar. in *man. cap. 27. n. 194. vers. 7. & n. 240. vers. 4. & conf. 17. de homicidio, n. 2.* Greg. de Valentia *tom. 4. disp. 7. q. 19. punct. 3. §. 5.* Petr. de Aragon. *2. 2. q. 64. art. 8. in fine.* Tolet. in *sum. lib. 1. c. 31.* Sayr. *de censur. lib. 6. cap. 7. num. 14. & 15.* Henriq. in *sum. lib. 14. cap. 19. §. 1. lit. D.* Farinac. in *praxi criminali p. 5. q. 119. num. 62.* me citato in hoc loco, Alzed. *dict. p. 2. cap. 6. num. 9.* novissimè Ioan. Mach. *do in tract. del. perfetto Confessor y cura de almas, lib. 1. p. 5. tract. 16. docum. 10. num. 4.* † Homicida enim est irregularis, nec ad Ordines promoveri potest, *cap. final. de tempor. ordinat. cap. de catero, de homicid. Concil. Trident. sess. 14. de reformat. cap. 7. ibi, sed omni ordine, etiam de minori intelligunt Cov. in Clem. si furiosus, p. 2. §. 5. num. 6. in fine,* plures quos refert Aloyf. Ricc. in *praxi aurea. ref. 404. n. 2.* Hent. *d. §. 1. litt. D.* Neque deinde in susceptis ministrare potest, *d. cap. 3. de clericis pugnansibus. c. suscepimus, de homicidio, Nicol. Garc. de benef. p. 7. cap. 11. num. 6.*

Barbosa de Episcop. Pars II.

An autem hodie possint Episcopi dispensare cum homicida voluntario ad retinendum Curatum, affirmative respondent Sayr. in *floribus decis. sub tit. de offic. Ordin. decis. 13.* Zerola in *praxi Episc. p. 2. verb. dispensatio, §. 3.* Navar. *consil. 13. de offic. Ordin. in antiq. aliàs conf. 45. sub titul. de homicid. in novis.* Sed hæc opinio nullo modo recipienda est ex ejusdem Concil. verbis simpliciter prohibentibus Episcopis facultatem dispensandi cum homicida voluntario, nec distinguuntibus ad beneficia, vel ad Ordines, quinimò expressè loquentibus de utrisque, in illis verbis *ibi, nec illi aliqua Ecclesiastica beneficia, etiam si curam non habeant animarum conferre liceat, sed omni Ordine, ac beneficio, & officio Ecclesiastico perpetuò careat.* Ideo si quis omne dicit, nihil excipit, ex iuris regula, certè dum in eodem capite sancitur, ut omni Ordine perpetuò careant, non esse ejus dispositionem ad Sacros tantum, aut Curata beneficia restringendam, sed ad minores etiam, aut simplicia extendendam tenent Navar. *conf. 18. incip. Quidam clericus, num. 3. de homicid. in antiq. & consil. 13. in novis, Sayr. in suis decis. sub tit. de homicid. decis. 19.* Auila *de censur. part. 7. disp. 6. sect. 5. dub. 3. vers. secunda conclusio, & firmat Covar. in cap. alma mater, part. 2. §. 7. n. 1.* Quamvis circa susceptos, & suscipiendos Ordines distinctionem faciat Zerol. in *praxi Episcop. vbi proximè, & videatur firmate Henriq. dict. cap. 19. n. 1. & circa beneficia obtenta ante, & post irregularitatem, Fr. Ludovic. Miranda dict. q. 8. art. 12.* Decretum tamen Concilij Trident. *sess. 14. de reform. c. 7.* quod loquitur de incapacitate beneficiatorum, in qua sunt homicidæ, non extendi ad pensiones, referunt decisum Nicol. Garc. *de benef. p. 1. c. 5. n. 136.* & Armendar. *d. lib. 1. tit. 18. l. 7. de irregul. p. 5.*

Quod si occultum homicidium non sit in se voluntarium, sed justum, vel casuale, exequutum sine diligentia, poterit etiam post Concilium dispensare adhuc in foro exteriori, quilibet Antistes pro minoribus Ordinibus, & simplicibus beneficiis: tum quia Concil. *dict. cap. 6.* prohibet tantum ne Episcopi dispensent cum homicida voluntario; ideoque ejus non est extendenda dispositio ad alios homicidas. Ita Henriq. *dict. lib. 14. cap. 9. §. 3. & cap. 19. §. 2. litter. X.* Nicol. Garc. *dict. part. 7. cap. 11. num. 34.* Campan. in *divers. Juris Canonici, rub. 11. cap. 23. num. 132. & 142.* Fr. Ludov. Miranda *dict. quest. 8. art. 13. conclus. 2.* Zerol. in *praxi Episcop. part. 2. verb. dispensatio, Bonac. de censur. d. sp. 7. q. 4. puncto ult. num. 4.* Homobon. *de Bonis de examine Ecclesiast. tractat. 3. q. 69. in fine, part. 1.*

63 Summus verò Pontifex dispensare potest in quolibet irregularitate proveniente ex homicidio justo, vel injusto, voluntario, vel casuale, ex eo quia omnis irregularitas à lure iplo Ecclesiastico introducta est, prout resoluunt Bonacina *de censur. disput. 7. quest. 1. punct. 1. num. 1.* Covar. in *Clement. si furiosus, p. 2. §. 3. n. 3.* Navar. in *man. cap. 27. n. 191. & ad cap. 1. §. Quibus, num. 10. de pœnitent. distinct. 7.* Henriq. *lib. 14. cap. 1. §. 3.* Campanil. *dict. cap. 23. num. 3. & 4.* tum quia sic colligitur ex Tridentin. *sess. 34. cap. 6.* Quare ita resoluunt Molin. *de justit. tom. 4. disp. 79.* Vgolin. *de irregul. c. 3.* Suar. *de censur. disp. 44. sect. 4. num. 35.* Auila *codem tr. part. 7. disput. 6. sect. 3.* Bonacina *d. disput. 7. q. 4. puncto ult. n. 1.* Rejecta illa periniqua, & temeraria opinione, quæ credit minimè licere Papæ dispensare in irregularitate proveniente ex homicidio voluntario, quam tenuit Borgal. in *tract. de irregul. p. 1. in princip. quest. 5.*

64 Est tamen in hæc re distinguendum, an sit concedenda dispensatio in ista irregularitate procedente ex homicidio, quandoquidem ubi illud patratum est præcedente mera, & directa voluntate occidendi,

præter peccatum, est indispensabile, quia negat in ea dispensationem Concil. Trident. sess. 34. de reformat. cap. 7. in illis verbis, *ibi, perpetuo careat*; & per argumentum à contrario sensu, quatenus in ejus calce permittit concedi dispensationem, si illud commissum fuerit absque voluntate directa occidendi: hujus namque cap. verba non operantur omnimodam impossibilitatem dispensandi, sed difficultatem præmaximam, cum qua esset illa quandoque concedenda in mentionato casu, juxta notata per Henriq. lib. 14. cap. 14. §. 2. In cæteris tamen homicidij speciebus æquior est Papæ voluntas, qui in illius facilius consuevit dispensationes elargiri, si in illis contrahatur irregularitas, & probatur ex text. in d. cap. 7. *vers. si vero homicidium, dict. sess. 14.* dum namque in ejus calce præcipit committi loci Ordinario, qui non nisi causa cognita, & probatis precibus, ac narratis, nec aliter dispensare possit, aperte insinuat requiri supremi Præfulis auctoritatem, sine qua non liceret Ordinario elargiri dispensationem, Maiol. de irregularit. lib. 3. c. 48. §. 3. sub num. 18. Henriq. in sum. lib. 14. cap. 19. §. 1. & ita intelligendus est Sayr. de censuris lib. 7. cap. 7. sub num. 8. indefinite loquens. Nec contradicunt quæ Mar. Antonin. variar. lib. 3. resolut. 16. sub num. 20. *vers. Octavus*; quia vindicant sibi locum in homicidio occulto, & irregularitate ab illo causam habente, quo quidem casu militat dispositio, cap. 6. sess. 24. de reform. ad cujus adimplementum satis est, si illa non oriatur ex homicidio voluntario, ac delictum non sit deductum ad forum contentiosum; ut possit dispensare Præful.

ALLEGATIO XL.

Episcopus virtute Concilij Tridentini
an possit absolvere occultos
hæreticos?

SUMMARIUM.

- 1 Occultum per se, sive absolute dicitur, quod nihil habet unde possit ab hominibus cognosci.
- 2 Occultum per accidens est, quod extrinsecus progreditur, sed à nemine auditur.
- 3 Occultum, sive secretum dicitur, quod plene probari non potest.
- 4 Hæretici occulti qualiter dicantur.
- 5 Hæretici pure occulti possunt absolvi non solum ab Episcopis, quibus subsunt, sed etiam à quolibet Confessario per suum Superiorem approbato.
- 6 Hæretici omnino occulti, & pure mentales non sunt ipso jure excommunicati, neque incidunt in pœnas contra hæreticos statutas.
- 7 Canonistæ contrarium tuentur, sed illorum fundamentis respondetur.
- 8 Cap. 1. §. verum quia, de hæret. declaratur.
- 9 Concil. Trident. sess. 24. de reform. cap. 6. in fine, non intelligitur de hæreticis occultis simpliciter, & per se.
- 10 Hæretici occulti per accidens, & à fortiori qui tales probari possunt, in excommunicationem, & alias pœnas per Ecclesiam adversus hæreticos latas incidunt.
- 11 Hæretici occulti per accidens, & qui tales probari possunt comprehenduntur in cap. 1. processus Bullæ in Cœna Domini.
- 12 Confessarij non possunt absolvere hæreticos occultos per accidens, & manifestos, seu notorios.
- 13 Confessarij de quibus interrogare debent pœnitentes qui tepidi sunt in fide.

- 14 Apostata in absolutione obtinenda sequuntur hæreticorum conditionem.
- 15 Apostata sunt hæretici.
- 16 Dubius in Fide quando dicatur hæreticus?
- 17 Hæretici occulti ad hoc ut in excommunicationem incurrant, qualis actus, seu signa, vel opera exteriora facere debeant.
- 18 Hæreticus mentalis, si coram Inquisitoribus occultissimam hæresim confiteatur, vel eam revelet amico, petens ab eo consilium, non incidit in excommunicationem propter illum actum.
- 19 Hæresim occultam confessus non dolens de peccato, in excommunicationem incurrat.
- 20 Hæreticus pure mentalis non est excommunicatus, quamvis per jocum dixerit se aliquando hanc, vel illam hæresim credidisse melius sub distinctione resolvitur.
- 21 Episcopum posse post Conc. Trid. per seipsum, & non per suum Vicarium in foro conscientie absolvere in sua diacesi hæreticos sibi subditos, tamen tenent multi Doctores.
- 22 Doctores prædicti reprehenduntur.
- 23 Cap. 1. processus Bullæ in Cœna Domini refertur.
- 24 Verior sententia tenet Episcopis esse sublatam facultatem absolventi occultos hæreticos.
- 25 Episcopi à S. D. N. Papa facultatem petunt absolventi prædictos hæreticos occultos.
- 26 Inquisitores Apostolici, aut eorum Vicarij, sive Commissarij, in foro conscientie absolvere non possunt occultos hæreticos virtute Extravag. Clement. VII.
- 27 Inquisitoribus Apost. solum in prædicta Extravag. tribuitur potestas, ut possint in suo auditorio hæreticos excipere ad secretam abjuratorem, & secretas quoque pœnitentias.
- 28 Inquisitores Apostol. an hodie extante revocatione facta per processum Bullæ in Cœna Domini, possint absolvere ab hæresi in foro conscientie.
- 29 Absolutus in foro conscientie à crimine hæresis potest accusari in foro judiciali, nec tueri se potest exceptione recepta pœnitentia in foro interiori.
- 30 Clausula in Iubilais appositæ, ut, ut Pœnitentes à Confessariis approbatis, quos elegerint, absolvi possint ab omnibus, & quibusvis peccatis, & censuris, etiam Sedi Ap. reservatis, etiam ab illis, qua in Bulla Cœna Domini continentur, tenent aliqui posse tunc hæreticos emendatos absolvi in foro conscientie, reservata potestate Inquisitoribus procedendi in foro exteriori.
- 31 Sententia contraria verior est, & in praxi tenenda.
- 32 Hæreticorum pœnas in foro interiori non incurrunt, licet graviter peccent, qui metu mortis, aut cruciatuum, seu tormentorum, vel divitiarum cupidi, se hæreticos fingunt, integram tamen Fidem in corde retinentes.
- 33 Hæretici dicto modo proxime explicato, cum in excommunicationem incurrant, à quolibet idoneo Confessario absolvi poterunt.
- 34 Episcopis ab Illustriss. DD. Cardinalibus Urbis, & Orbis generalibus Inquisitoribus quomodo concedatur licentia absolventi occultos hæreticos?
- 35 Episcopi in recipiendis hæreticis, seu schismaticis in locis, seu diacesibus, in quibus ob multitudinem talium delinquentium ordo judicarius plene servari non potest, quam practicam, & modum retinere debeant, ostenditur.
- 36 Inquisitores contra hæreticam pravitatem in foro exteriori absolvere possunt quoscumque hæreticos, credentes, fautores, & c. non obstante cujuslibet Canonis, Concilij, aut processus, Bullæ in Cœna Domini decreto.

- 37 Inquisitores hujusmodi sunt viri gravissimi, & equissimi, ac prudentissimi.
- 38 D. Ferdinandus Martinus Mascarenhas Regni Portugaliae generalis Inquisitor laudatur.
- 39 Haeresis delictum pertinet hodie ad Inquisitores, privatim ad omnes alios judices non excluso tamen judicio Ordinarij coassistentis Inquisitoribus in causis propriae ovium.
- 40 Casus directè, & reductivè ad tribunal Sanctissimae Inquisitionis spectantes quales, remissivè,
- 41 Confessores, qui in Sacris Confessionibus consentem ad libidinem provocaverint, uti de haeresi suspecti puniuntur ab Inquisitoribus.
- 42 D. Rodericus à Cunha olim Episcopus Portugalensis, nunc Archiepiscopus Bracharensis, & Hispaniarum Primas, utriusque Juris studiosissimus laudatur.
- 43 Clericus Matrimonium sive clam, sive publicè contrahens, si in sacris sit constitutus Ordinibus, est suspectus de haeresi, & potest puniri per Inquisitores.
- 44 Monachus nuptias contrahens an puniatur per Inquisitores? remissivè.
- 45 Matrimonium contrahens simul cum duabus uxoribus, videtur malè sentire de Sacramento, & contra eum, tanquam contra suspectum de haeresi, procedunt Inquisitores.
- 46 Missarum celebrationes usurpantes, & Sacramentum Pœnitentiæ Christi fidelibus ministrare præsumentes, ad Sacrum Presbyteratus Ordinem minimè promoti, puniuntur per Inquisitores.
- 47 Sodomia criminis punitio ex concessione Gregor. XII. pertinet ad Inquisit. in Regno Portugaliae, privatim ad omnes judices, & Superiores Ecclesiasticos, cumulativè tamen ad seculares potestates.
- 48 In Excommunicatione per annum perseverantes, tanquam suspecti de haeresi puniuntur ab Inquisitoribus.
- 49 Iudices seculares tenentur Inquisitorum litteras, & illorum mandata celeriter exequi.
- 50 Iudex secularis in causa haeresis est merus executor nec de processu, nec de sententia, aut mandato Inquisitorum, nec de crimine illo cognoscere potest.
- 51 Inquisitores pœnis, & censuris contra inobedientes procedere possunt.

Pro vera præsentis quæstionis explanatione duo à nobis erunt examinanda. Primum, quot modis dicatur hæretici occulti, & quos occultos hæreticos possint Episcopi, & quilibet Confessarij à suis Ordinariis approbati absolvere. Secundum, an facultas absolvendi concessa Episcopis per Concil. Trident. sess. 24. de reform. c. 6. sit eisdem adempta per processum Bullæ in Cœna Domini? Et in casu, quo sit adempta, quomodo se gerere debeant in absolvendis occultis hæreticis?

Quot modis dicantur occulti hæretici, & quos occultos hæreticos poterunt Episcopi, & quilibet Confessarij approbati absolvere?

Quantum ad præsens institutum spectat, trifariè dicitur aliquid occultum fieri.

1 Primò dicitur quoddam occultum per se, sive absolute & simpliciter, quod nihil habet unde possit ab hominibus cognosci, & hoc dicitur occultum cordis, sive mentis, quia solo corde, & mente intus retinetur, nec voce, scripto, opere, aut alio quolibet actu, sive signo exteriori foras, sive extra procedit,

Cajetan. 2. 2. quæst. 11. art. 3. & ibidem Petr. de Arag. & Ban. art. 4. Sylvest. in sum. verb. Excommunicatio 7. princ. vers. secunda est. Alphons. de Castro de justa hereticorum punit. lib. 2. cap. 18. Simanch. de Cathol. institution. tit. 42. novissimè me citato in hoc loco, Boss. de triplici Jubilæi privileg. sect. 1. casu 10. §. 4. n. 103. cum seq.

Est aliud occultum per accidens, quod extrinsecus progreditur, & natura sua manifestum, & cognitum fieri potest; sed quia desunt qui audiant, vel indicent, occultum & secretum remanet; id tamen contingit quando quis in vasta solitudine solus proferet hæresim aliquam; talis hæresis occulta per accidens dicitur, quia nemo aderat qui eam audiret, & natura sua intelligi potuit, & probari, cum ad actus exteriores processisset, quamvis ex defectu testium sit occulta per accidens, & probari non possit, Cajet. Alph. de Castr. Simanch. & Boss. dictis locis.

Tertiò, & postremò dicitur quid occultum, sive secretum, quod plenè probari non potest, quale est illud, quod unus tantum scit, aut licet ab aliquibus sciatur, sunt tamen singulares, etenim occultum in hac significatione dici potest, quod non manifestum, cap. vestra, de cohabit. cleric. ubi communiter Doctores, & Turrectem. in cap. si peccaverit, 2. q. 1. Simanch. dict. tit. 42. de occultis, numer. 1. Stephan. Alvin. de potest. Episc. cap. 29. n. 3. ubi dicit appellatione hæresis occultæ intelligi eam, quæ non est notoria per evidentiam facti, vel per sententiam Iudicis, vel per propriam hæretici confessionem in judicio, & quæ item per testes probari nequit, ita ut occultum hoc loco sumendum sit ut à notorio, & publico distinctum est.

Similiter trifariè potest dici quis occultus, sive secretus hæreticus, aut per se, & simpliciter, aut per accidens, aut quia plenè talis probari nequit, & hæc occulti differentia, ut prudenter Simanchas d. tit. 42. n. 7. observat, recepta est à viris doctissimis, & retinenda in præxi, sicut mox explicabitur.

Si hæretici sunt omninò occulti, id est simpliciter, & per se occulti, quos aliqui purè mentales, sive intellectuales appellant, non modò ab Episcopis, quibus subsunt, sed etiam à quolibet confessario per suum Superiorem approbato, si pœniteant, & confiteantur, perinde absolvi poterunt à peccato hæresis mentalis, sicut à quolibet alio mortali crimine: nam crimen hæresis nen est reservatum, nisi ratione excommunicationis, quam non habet annexam hæresis omninò occulta, ut mox dicetur. Et hæc sententia verissima est, quam magni viri absque controversia recipiunt, neque hæresis purè mentalis, quæ nunquam prodit in actum exteriorem, ut verè Simanch. affirmat, eget absolutione Inquisitorum, neque abjuratone, aut reconciliatione, sed sufficit eam proprio Sacerdoti confiteri, & ab illo beneficium absolutionis impetiri potest. Ita Cajet. in summa, verb. hæresis, in fine, Umberto in opere judiciali, sive in praxi hæresios, verb. hæreticus, n. 24. Simanch. d. tit. 42. n. 11. Petr. de Aragon. d. q. 11. art. 3. §. Sed dubium est quisnam possit, vers. quinto dico, Læz. Zech. de casibus Episcopo reservatis, circa casum ultim. n. 1. vers. hinc est. Diana moral. p. 6. art. 6. resol. 51.

Verissima, & certissima hujus positionis ratio illa est quam præstantes viri sequuntur quoniam hæretici omnino occulti, & purè mentales, quales paulò antea descripsimus, nec sunt ipso jure excommunicati, neque in alias pœnas incidunt, quæ contra hæreticos statuta sunt: idque propterea, quia ut concorditer, & verè Theologi docent, Ecclesia militans non ligat, neque judicat actus solùm interiores, & purè mentales, neque illos sua jurisdictione prohibet, aut punit, quod ipsum frequenter jura profiten-

tur, è quibus natum est proverbium communiter receptum, Ecclesia non iudicat de occultis, & illud, Non habent latentia peccata vindicta, & D. Thom. constanter, & verè affirmavit dicens, de his potest homo legem facere, de quibus potest iudicare; iudicium autem hominis esse non potest de interioribus, quæ latent, sed solummodò de exterioribus actibus, qui apparent, & idè lex humana non potuit cohibere & ordinare sufficienter interiores actus, ex quibus hæreticos omninò occultos non esse excommunicatos quoad Ecclesiam, quamvis sint verè hæretici quoad Deum, tenent D. Anton. in sum. part. 3. tit. 24. cap. 4. Petr. Palud. in 4. sentent. dist. 13. quest. 4. art. 1. concl. 8. Angel. Clavas. in sum. verb. hæreticus, n. 2. Sylvest. verb. excommunicatio 7. n. 3. & 4. Armil. verb. hæresis, num. 1. & 19. Cajet. in sum. verb. hæresis, in fine, & d. quest. 11. art. 3. ubi Aragon. & Ban. art. 4. Alphons. de Castro d. cap. 18. & de lege pœnal. lib. 2. c. fin. Iacob. Almayn. in 4. sentent. dist. 17. quest. 1. Sor. in 4. distinct. 22. q. 2. art. 3. concl. 9. Simanc. d. tit. 4. 2. n. 3. cum sequentib. Covar. in reg. peccatum, 2. part. in initio, num. 7. Navar. in man. cap. 11. num. 17. & c. 27. n. 56. & in cap. cognationis, de pœnit. distinct. 1. & in princ. de Pœnit. dist. 5. n. 19. & 20. & in rubr. de iudiciis, num. 67. Rebuff. super Bulla in Cœna Domini, in verb. publicè, vel occultè, Buis. consil. 289. incip. In subhastatione, n. 13. lib. 3. Valent. tom. 2. disput. 7. quest. 5. punct. 7. Henriq. in sum. lib. 14. cap. 4. §. 1. in gloss. lit. D, Iac. de Grassis in aureis decision. lib. 2. cap. 9. num. 3. Anton. Ricciol. de iure person. extra gremium Eccles. existentium lib. 4. c. 10. num. 9. Paul. Layman. in Theolog. moral. lib. 2. tract. 1. c. 14. num. 1. Ugolin. de censuris tab. 1. cap. 9. §. 1. 2. & de irregular. c. 34. in princ. num. 6. & in Bulla Cœna part. 1. cap. 1. §. 1. num. 16. & seq. & §. 4. num. 12. Ludovic. Garc. de legibus lib. 8. disput. 14. Azor. institut. moral. part. 1. l. 5. c. 10. lib. 8. c. 20. q. 3. & c. 19. quest. 4. Avila de censuris p. 1. dub. 10. & part. 7. disput. 2. dub. 1. Sayr. eod. tract. lib. 1. cap. 9. n. 14. & 15. & lib. 3. cap. 4. num. 20. Suar. eod. tract. disput. 4. sect. 2. n. 3. & disput. 21. sect. 2. & de legib. lib. 3. c. 13. & lib. 4. c. 12. Satas etiam de legibus disputat. 9. sect. 1. Sanchez in præcepta Decalogi lib. 2. c. 8. n. 1. Nicol. Garc. de benefic. part. 11. c. 10. num. 91. Homobon. de examine Ecclesiast. tract. 6. c. 7. q. 3. Bonacina de censur. disputat. 2. quest. 5. puncto 2. n. 4. & de censuris in Bullam Cœna, disp. 1. quest. 2. punct. 2. n. 1. Duard. ad Bullam Cœna lib. 2. in can. 1. quest. 14. n. 24. Diana resol. moral. p. 4. resol. 240. vers. notandum, novissimè me citato in hoc loco. Boff. d. casu 10. num. 107. cum seqq. Castr. Palao de hæret. tr. 4. disp. 3. puncto 3. n. 1. novissimè Trullench. in exposit. Decal. lib. 1. c. 3. dub. 1. n. 2. & alij multi à prædictis citati, frequenter lura profitentur in c. sicut tuis, in fine cap. tua nos, §. licet autem, de simon. & in cap. erubescat, ubi gloss. 32. distinct. in cap. humana aures 22. q. 5. & in cap. Christiana, 32. quest. 5.

7 Verùm Canonistæ nostri contrariam tuentur sententiam, asserentes hæreticum occultum omnino in excommunicationem incurrere, per text. in Clem. 1. §. verùm quia, ubi gloss. verb. eo ipso de hæreticis, Panorm. Ioan. Andr. Anan. & Felin in ultim. de hæret. Archidiac. & Geminian. in c. hinc etenim, 49. distinct. Rojas de hæret. part. 1. n. 246. Ioannes Vela de pœnis delictor. cap. 14. vers. jure verò Canonico, Canteria q. criminal. part. 2. cap. 1. Azved. l. 1. n. 152. tit. 3. lib. 8. nova recopil. Menoch. de arbitr. cas. 360. num. 6. Spin. in speculo testam. gloss. 7. num. 13. cum seq. Ceval. communium contra com. q. 698. Ioannes Medina de oratione. quest. 15. Albert. Pighius lib. 6. de Ecclesiastica hierarch. c. 16. Albertin. tr. de agnoscendis assertionib. q. 33. Cened. ad Decretal. collect. 103. n. 2. novissimè Torrelanca in præct. Juris spirit. lib. 14. c. 10. n. 9.

8 Illi enim putant efficaciter probari suam senten-

tiam ex dict. Clem. §. verùm quia, de hæreticis, ubi de hæreticæ pravitate Inquisitoribus, qui odio, aut amore aliquid fecerint, contra reos non faciendo, aut aliquid omittendo, quod facere tenentur; aiunt enim odium, & amorem actus esse interiores, & nihilominus ob illos excommunicari iudices Fidei. Sed Theologi verè respondent. Inquisitores non incidere in excommunicationem ob solum odium, aut amorem, quæ interius omnino latent, sed eam incurrunt ob actus exteriores, qui ab illis interioribus procedunt, & hinc est verus intellectus illius Clem. ut Cajet. Bann. Castr. & alij docuerunt, & eodem quoque modo respondendum est ad cætera lura adducta per gloss. verb. eo ipso, in d. Clem. 1. illa enim lura, & Canones pœnas, sive censuras imponunt actibus interioribus, quatenus per aliqua signa exteriora in publicum prodeunt, aut manifestantur, nec ullum reperitur decretum, quod actibus solum interioribus occultis penitus, ac purè mentalibus pœnam, ac censuram irroget.

Cùm ergo hæretici primo modo occulti, id est simpliciter, & per se occulti seu mentales, non incidant in excommunicationem, inde fit, ut non modò ab Episcopis locorum, sed etiam à Confessariis quibusvis approbatis, & idoneis absolvi possint, ut paulò antea dictum est, & decretum Concil. Tridentini non est de absoluteione horum occultorum accipiendum: frustra enim, & inutiliter concessisset in privilegio, quod jure ordinario competeat; solum enim de aliis occultis intelligitur, sicut mox dicetur.

Si verò hæretici fuerint occulti per accidens, quales sunt qui verbo, scripto, aut aliquo opere, seu facto exteriori hæresim protulerunt, in excommunicationem, & alias censuras, seu pœnas per Ecclesiam adversus hæreticos latis incidunt, quoniam eorum hæresis jam devenit ad eos actus, ad quos Ecclesiæ jurisdictio pertingit, & ex natura sua iudicio hominum obijcitur, quamvis ex defectu testium sit per accidens occulta, & per signa, & actus exteriores, quæ illam comitantur, nota fieri poterat: ita Cajet dicit q. 1. art. 3. Sylvest. & Alphons. à Castro, Pet. Paludan. D. Anton. Sor. Rebel. dictis locis, Ban. in D. Thom. 2. 2. q. 11. art. 4. quest. 2. conclus. 2. & ibidem Aragon. à num. 3. in princ. vers. hoc supposito. Eadem prorsus ratione, aut multo majori comptobatur hæreticos occultos in tertia significatione paulò antea relata omninò incurrere excommunicationem, & alias censuras, & pœnas contra hæreticos à lura latis.

Iuxta has duas postremas occulti significationes intelligenda est excommunicatio lata in primo cap. processus Bulla in Cœna Domini, in verb. occultè: hoc enim adverbium, quod, ut rectè Rebuff. advertit, ad omnes ibi nominatos refertur, id est, hæreticos, credentes, fautores, receptatores, defensores, & cæteros ibidem contentos, non comprehendit hæreticos mentales, ut Navar. observat, aut alios omninò occultos, de quibus nec iudicat Ecclesia, sicut idem Rebuff. super Bullam Cœna Domini, verb. publicè, vel occultè, prudenter affirmat: isti enim incurrunt in excommunicationem, seu censuram ibi contentam, nec in aliam quamlibet à jure humano latam, sed eos tantùm occultos ligat, qui hæresim protulerunt verbo, scripto, vel nutu, aut signo verbis æquipollenri, licet nemine id audiente, vel vidente, quia sufficit sua natura esse probabile, quamvis contingat probari non posse, ad hoc, ut includatur sub potestate, & jurisdictione humana, & pœnis illius.

Ex prædictis infertur Confessarios non posse absolvere hæreticos occultos in secunda, & tertia significatione,

gnificatione, hoc est occultos per accidens, & hæreticos manifestos, seu notorios; isti enim revera in excommunicationem incurrerunt, cujus absolutionem Summus Pontifex reservavit, negando, vel adimendo aliis jurisdictionem super tali casu, ut rectè Cajet. *d. q. 11. art. 1.* observavit, neque de hoc articulo est aliqua dubitatio, cum notissimum sit hæreticos jure excommunicatos, eorum absolutionem ad Romanum Pontificem pertinere, quam sibi reservavit per processum *in Cœna Domini*.

13 Cum igitur Confessarius non possit absolvere nisi solos hæreticos mentales, diligenter eas, ut rectè Cajet. *d. q. 11. art. 3.* & Navar. *in dict. c. cogitationis, de Pœnit. dist. 1. n. 2. 1. vers. tertio infertur*, explorare oportet omnes circumstantias, & interrogare prudenter illos præsertim pœnitentes, qui tepidi sunt in Fide, & victi sæpè tentationibus consentiunt contra Fidem, aut circa eandem vel aliquem ejus articulum voluntariè dubij sunt, & ancipites, utrum etiam cum soli essent, ore, vel scripto, aut alio modo significativo protulerint hæresim, seu infidelitatem suam, quando in ea erant, aut voluntariè dubitarent de illis, quæ firmiter credere tenebantur, quoniam si aliquo modo, significativo, & probabili hæresim mentis detexerint, absolvi non poterunt, cum jam in excommunicationem inciderint. Unde videtur in parte posse defendi resolutionem Iacobi Granado *in 2. 2. D. Thoma, controu. 1. tract. 15. disp. 13. num. 14.* dum existimat contingere posse ut quis exteriùs proferat hæresim internam, quin subiaceat censuris Ecclesiæ, veluti quando hæresim manifestaret ad petendum consilium, vel ad illam aperiendam Confessario, vel illam scriberet inter sua peccata, ut manifestaret Confessario, vel quando quis omnino indeliberatè, & absque ulla advertentia exteriùs diceret hæresim, seu jocosè tantùm, & non affectivè eam proferret. Vide tamen quæ infra dicemus à n. 18.

14 Quæ hætenus dicta sunt, aut in posterum dicentur de triplici genere occultorum hæreticorum, & de eorum absolutione, intelligenda etiam sunt, ut locum habeant in apostatis, & illis, qui vel ad judaismum, vel ad paganismum, seu gentilitatem, aut quamlibet aliam sectam transeundo, vel redeundo Fidem Catholicam omnino deseruerunt, & in totum ab ea recesserunt: nam neque apostatæ mentales incurrant in excommunicationem, nec in alias pœnas, & censuras contra malè credentes latas, & propterea à quolibet Confessario approbato absolvi poterunt: sed illi apostatæ in eas censuras inciderunt, & per accidens occulti forent, aut juxta tertiam significationem initio hujus Allegationis allatam, essent occulti. † Ratio in promptu est, quoniam apostatæ à Fide Catholica, quantum ad pœnas, & censuras atinet, pari jure cum hæreticis censendi sunt, & eodem modo ad Ecclesiæ gremium vel recipiuntur, vel ab ea pelluntur; nam apostatæ sunt hæretici, & uti tales tractandi. Repertor. Inquisitor. *verò apostasia, Sylvest. in sum. verb. apostata 2. Gondisal. de hæret. quest. 20. Alphonsus de Castro de justa hæreticor. punit. lib. 1. c. 23. Aloys. Ricc. in praxi fori decis. 671. n. 1. in 1. edit. & resol. 423. num. 1. in 2. edit.*

16 Idem penitus judicium est de dubijs in Fide, quos hæreticos esse jus affirmat; qui enim sciens, & volens, & animo deliberato dubitationi non resistens, non magis applicat mentem ad veritatem Catholicam, quàm ad errorem contrarium, sed melius inter utramque partem natat, & incertus fertur, nec curat quid potissimum sequatur, paratus nunc hanc, nunc illam eligere partem, parum sua interesse dicens, aut affirmans an hoc, vel illud teneat, verbi

gratiâ, an in venerabili Eucharistiæ Sacramento sit verè, & realiter Corpus Domini Nostri JESU CHRISTI, nec nec? an Virgo MARIA mater Dei fuerit perpetuò Virgo, aut non fuerit? an Romanus Pôfitef sit verè Christi Vicarius, & Petri successor, & caput Ecclesiæ militantis, aut non sit? aut his similia, hæreticus est, quoniam ad Catholicam Fidem magna firmitas requiritur, & dubitatio omnis voluntaria ab ea procul esse debet: si quis ergo fuerit dubius mentalis, absolvi poterit à quolibet Confessario ab Ordinario approbato, sed si dubitationem exteriùs protulerit, non poterit absolvi, quia in excommunicationem, & alias censuras, & pœnas jam incidit: dubius enim in fide, prout suprâ descripti sunt, hæreticos esse jus affirmat *in c. de hæreticis*, ubi communiter Doctores, D. Anton. 3. par. tit. 22. c. 5. §. 10. Albertin. *tract. de agnoscendis assertion, quest. 3. n. 9. & in rub. de hæret. lib. sexto, quest. 13. num. 26. & sequentib.* Melchior Cano *de locis Theol. lib. 12. cap. 9.* August. de Ancona *in sum. de potestate Eccles. quest. 22. art. 1.* Navar. *in man. cap. 11. num. 17. & in cap. si quis autem, num. 18. 19. & 49. & de Pœnis, dist. 7. & cap. inter verba 6. concl. 19. num. 55. Perez lib. 1. verb. santa fé, tit. 1. lib. 1. Ordinam. pag. 16. & l. 3. vers. ex quo requisito, tit. 4. lib. 8. pag. 83. Menoch. *conf. 149. n. 48. & à n. 52. Clar. l. 5. §. hæresis, n. 2. Valent. in 2. 2. disp. 1. quest. 11. puncto 1. diffic. 2. Azved. l. 1. num. 74. cum sequentib. tit. 3. lib. 8. nova recop. D. Barb. in rub. ff. soluto matrim. p. 2. n. 23. Pegn. in director. Inquisitorum, part. 2. comment. 1. Azor. institut. moral. p. 1. lib. 8. c. 9. quest. 5. Fatim. in praxi crimin. part. 5. q. 124. n. 114. & seq. eleganter Ualer. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 17. n. 49. optimè Sanch. in præcep. a Decalog. lib. 2. cap. 7. n. 11. Zetol. in praxi fori Episcop. p. 1. verb. casus, vers. dubij, Suar. de Fide disp. 19. sect. 4. n. 10. Castr. Palao de hæresi tract. 4. disp. 3. punct. 2. n. 9. me citato in hoc loco, Trullench. in exposit. Decalogi, lib. 1. cap. 2. dub. 2. n. 6.**

Ad meliorem prædictorum intelligentiam sciendum est, quanta sit necessaria expressio, aut quales actus, seu signa, vel opera exteriora exigantur ad hoc ut hæretici occulti in excommunicationem incidant; Bannes ait *dict. quest. 11. art. 4. quest. 2. concl. 3. §. tertio arguitur, vers. quid si aliquis. Primò*, quod ubi primùm quocunque signo, vel nutu, vel facto aliquis intelligitur ab aliquo alio, quod sit hæreticus, incurrit in excommunicationem, quoniam jam tunc est hæreticus manifestus. *Secundò*, dicit quod si ex assensu intertori, quem habebat, protulit aliqua verba, quæ non sunt sufficientia secundum se, neque ex circumstantiis, ut explicetur hæresis, ut si intus consentiens homo huic errori, Filius est inæqualis Patri secundum Divinitatem, exteriùs proferat: Ita est, non erit excommunicatus, nisi fortè ex aliqua circumstantia illa verba sint sufficientia ad explicandum errorem. Hæc Bannes *d. loco*, quem citat Bossius *d. casu 10. n. 110.*

Prædictus mentalis hæreticus si coram Inquisitoribus occultissimam hæresim confiteatur, vel eam revelet amico, petens ab eo consilium, vel ob aliam honestam causam, non incidit in excommunicationem propter illum actum exteriorem, tum quia exteriùs ille actus bonus est, & cum antequam proferret illa verba, non esset excommunicatus, propter illum actum bonum non potuit excommunicari: tum quia tunc non protulit hæresim asserendo, & protestando illam, quod videtur necessarium, ut incurrat in excommunicationem, sed potius detestando. Ita Aragon, *dict. quest. 11. art. 3. & ibi Ban. art. 4. quest. secundo, ad quartum argumentum.* Covar. *ad d. reg. peccatum, 1. part. in initio, num. 7. Simanch. dict. tit. 24. de occultis, num. 9. Granado dist. dist. 13. num. 14. Boss. dict.*

dict. casu 10. num 129. Quod quidem multò magis procedit, cum hæreticus in foro sacro Pœnitentiæ intellectualem hæresim confessus est, quia non solum actus ille bonus est, sed pius, & extra iudicium humanum, juxta supra citatos.

19 Verùm si quis aliquando hæresim suam occultam confiteatur, nec doleat de peccato, ut ait Aragon. *d. 9. 11. art. 5. vers. sed dubium.* aut sciens, & prudens dubitet de auctoritate Ecclesiæ Romanæ, ut sentit Bannes *dict. quest. 11. art. 4. questio 2. concl. 2. ad quintum argumentum, vers. respondetur quod si ille homo,* etiam si interroget Doctorem Catholicum ad sequendum, quod ille dixerit, in excommunicationem incurrit, cum explicet suam hæresim, quoniam non est paratus corrigi ab Ecclesia, cum unius hominis iudicium illius auctoritati præferat.

20 Hæreticum purè mentalem excommunicatum non esse, tamen si per jocum dixerit, se aliquando hanc aut illam hæresim credidisse, refert Franciscum Victoriam sensisse Simanchas *dict. tit. 42. de occultis, n. 16.* quia non asserit illam hæresim, sed tantum narrat, aut refert: eiusdem sententiæ videtur esse Bannes *loco proxime citato,* cum ait necessarium esse hæresim protestari, hoc est affirmare, vel asserere, ad hoc ut cum ille profert hæreticus mentalis, in excommunicationem incurrat. Quamvis primùm de hoc dubitet Simanch. deinde concludit eam fortasse benignitatis gratiâ defendi posse. Sed quæstio hæc sub distinctionis scødere resolvenda, in hunc modum. Vel is, qui per jocum dicit se aliquando hanc, vel illam hæresim tenuisse, quo tempore eam per iocum protulit, jam ejus pœnituit, & omninò dimisit: vel nondum errorem dimisit. Primo casu non incidit in excommunicationem; nam excommunicatio eos ligat, qui verè hæretici sunt, de quorum numero amplius non est is, qui jam dimisit errorem, & qui declarat, narrat, aut refert, nihil novi facit, *l. heredes palam, §. quid. ff. de testam.* In secundo verò casu licet non asserendo dicat se aliquando ita credidisse, aut credere, in excommunicationem incurtere videtur, quoniam quia aiunt, sufficere actum exteriorem significativum, & de sua natura probabilem, ut hæreticus incurrat in excommunicationem, regulariter non addunt necessariam esse assertionem in illo actu. Neque actus jocandi potest appellari simpliciter bonus ad hoc, ut proferentem defendat, sicut tuetur actus petendi consiliùm ad respiciendum, ut proxime dictum est, & qui jocatur, non pœnitet, & hæc sententia tutior est, ut saluti animæ consulatur.

An facultas concessa Episcopis absolventi ab hæresi occulta in vim Concil. Trid. sess. 24. de reform. c. 6. sit eisdem adempta per processum Bullæ in Cœna Domini?

21 Dubium hoc controversum est apud Doctores quorum aliqui negant, alij verò affirmant. Vna sententia tenet, posse Episcopos post Concil. Trid. per seipso, & non per suos Vicarios in foro conscientie absolvere in sua diœcesi hæreticos sibi subditos, occultos tamen, hoc est illos quorum hæreses non fuerunt ad forum contentiosum deductæ, quamvis exteriùs probatæ; cujus auctores insuper addunt, & præcipuè Bannes loco infra citando, non obstat processum Bullæ in Cœna Domini, asserentes per illum non revocari facultatem Episcopis concessam in Concil. Trident. ut possint absolvere in foro conscientie, sed revocari illis privilegium concessam ipsis personis, qui admittunt hæresim, ut patet ex forma Bullæ, ubi dicitur, quod non valeant pro absolutione mitti ad Summum Pontificem, nisi

in articulo mortis, vel intuitu privilegiorum. Ceterum qui vadit ad Episcopum, ut absolvatur, non ex privilegio sibi concessa absolvitur, sed Episcopus habet auctoritatem absolvendi jure divino, non ex aliquo privilegio Pontificis: unde quotiescumque non coarctaverit Episcopi auctoritatem, ut summus Prælati Ecclesiæ, poterit Episcopus absolvere ex auctoritate sui officij ab omnibus peccatis suos subditos, à quibus Summus Pontifex potest absolvere universos fideles, & hujus sententiæ sunt sectatores Ban. 2. 2. 9. 11. art. 4. dub. 2. post secundam conclusionem arg. 3. vers. & si quis obiiciat, & ibi Aragon. art. 3. vers. sed dubium est quinam possint, Vela. de pœnis delictorum c. 14. vers. Iure verò Canonico, Ang. in floribus Theologicis, p. 1. tit. de Confess. 9. 4. art. 1. diffic. 6. Llam. in methodo Curator. p. 3. c. 1. §. ult. in fine, Vivald. in candelabro aureo. par. 1. tr. de absolutione, num. 13. & part. 2. in expositione Bullæ Cœna, num. 21. Sà verb. Episcopus, n. 37. Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 131. n. 3. & in explic. Bullæ Cruciatæ, §. 9. num. 70. & quest. Regular. som. 1. in q. 20. art. 10. Vega in sum. tom. 2. c. 25. casu 11. Nugn. in addit. ad 3. p. quest. 8. art. 5. dub. 10. ad finem, Zerol. in praxi Episcopali, p. 2. verb. absolutio, §. 8. & 18. & verb. hæreticus §. 4. Anton. Gomez in Bullam Cruciatam, clausula 19. num. 44. in fin. Henriq. in sum. lib. 6. c. 14. §. 7. lit. M. & cap. 16. §. 1. & lib. 13. cap. 27. §. 5. lit. Q. Petr. de Ledesm. in sum. par. 2. tract. 1. cap. 6. post conclus. 20. diff. 7. Facgundez in quinque Ecclesia præcepta, p. 2. lib. 8. cap. 8. n. 82. Boss. in tract. de Jubilæo, sect. 1. casu 10. §. 2. num. 10. Fernandez in examine Theolog. moralis, par. 4. c. 7. §. 1. num. 5. Granada in 2. 2. D. Thoma, controvers. 1. tr. 15. disput. 15. sect. 2. n. 8. cum seqq. Alzed. dict. p. 2. cap. 6. num. 15. Portel. in addit. ad dubia Regul. verb. Episcopas, n. 1. Soula in Bull. Cœna. cap. 23. disp. 100. concl. 3. n. 7. Lorca 2. 2. 9. 11. art. 4. disp. 45. num. 10. Sanc. in selectis, disp. 50. n. 32. Anton. à Soula in suis aphorismis, lib. 3. cap. 4. n. 5. & videtur tenere Trullench. d. lib. 1. c. 3. dub. 4. n. 12.

In re tam gravi fortassis non licebat hos Doctores tam audacter suam sententiam interponere, concludentes securè posse Episcopos virtute Concil. Trident. in foro conscientie hæreticos occultos absolvere; nam ratio illa, quam addit Ban. citato loco, & sequuntur alij post eum, quod scilicet processus Bullæ in Cœna Domini non tollit Episcopis privilegium absolvendi, sed personis, nihil evincit, quia si ablatum est, privilegium committentibus hæresim, ut non possint absolvi nisi à Romano Pontifice, jam Dominus Papa, tanquam Summus Ecclesiæ Prælati, Episcoporum auctoritatem in hac parte coarctavit; & quamvis Episcopi jure divino hanc jurisdictionem habeant, de quo articulo tunc non tractabatur, Romanus Pontifex illam impedivisse & suspendivisse videtur per reservationem criminis hæresis, cujus absolutionem ad se solum voluit pertinere; quamvis ergo Episcopi non amiserint potestatem, seu jurisdictionem absolvendi, quam jure divino ipsis competere Bannes asserit, exercere tamen illam non possunt, & ex quo Dominus Papa in dicto processu Bullæ constituit, ut nullus talis, nisi à Domino Romano Pontifice absolvi possit, ibi, *ceterum à prædictis sententiis nullus per alium, quam per Romanum Pontificem, &c.*

Verùm omissis metaphysicis solemnitatibus, non videtur posse in dubium revocari, quin Episcopis sit sublata facultas absolvendi prædictos occultos hæreticos per dictum processum Bullæ, cum speciatim ibidem & de Episcopis mentio fiat, & de decretis cujusvis Concilij in Bulla S. D. N. Gregor. XV. anni præteriti 1521. cujus hæc sunt verba, *Ceterum à præteritis sententiis nullus per alium quam per Romanum*

num Pontificem, nisi in mortis articulo constitutus, nec etiam tunc, nisi de stando Ecclesia mandatis, & satisfaciendo cautione praestita, absolvi possit, etiam praeextu quarumvis facultatum, & indulgentiarum quibuscumque personis Ecclesiasticis, secularibus, & quorumvis Ordinum, etiam Mendicantium, ac Militarium Regularibus, etiam Episcopalis, vel alia majori dignitate praeditis, ipsisque Ordinibus, & eorum Monasteriis, Conventibus & domibus, ac Capitulis, Collegiis, Confraternitatibus, Congregationibus, Hospitalibus, & locis piis, necnon laicis, etiam Imperiali, Regali, & alia mundana excellentia fulgentibus, per nos & dictam Sedem, ac cujusvis Concilij decreta verbo, litteris, aut alia quacumque scriptura in genere, & in specie concessorum, & innovatorum, ac concedendorum, & innovandorum, &c.

24 Cum in hoc decreto dicatur, quod nullus per alium, quam per Romanum Pontificem absolvi possit, privilegium, si quod habebant, auferatur a personis absolvendis, quod & sequentia indicant; ac cujusvis Concilij decreta, & caetera, quae mox subduntur, privilegium auferunt non modò absolute recipiendae, sed etiam impendendae quibusvis quomodolibet habentibus hujusmodi facultatem. Quare hanc sententiam tenent Maiol. de irregularis. lib. 5. cap. 46. num. 6. vers. caveant. Tolet. in instruct. Sacerdotum. in explicat. Bulla Cœna. excommunicat. 14. in fine. Vivald. palinodiam recantans in editione noviori anni 1602. in suo candelab. aureo p. 1. tit. 11. de absolut. num. 13. Ugolin. de casibus reservatis Summo Pontifici, part. 2. c. 2. §. 4. vers. etiam praeextu quarumcumque facultatum, Sayr. decis. 19. de sentent. excommunicat. Param. de origine Inquisition. lib. 3. q. 9. num. 191. Felician. de excommunicat. cap. 18. Navar. in man. cap. 27. n. 72. & consil. 15. de sentent. excommun. in antiq. alias consil. 11. de privileg. in novis, Philiaro. part. 2. lib. 2. cap. 25 & lib. 4. cap. 22. & in Bulla Cœna cap. 2. vers. etiam praeextu quarumvis facultatum, n. 3. Ragul. in lucerna Paroch. q. 126. num. 5. Torreblanca de magia lib. 3. cap. 10. n. 27. Francis. Leo in thesauro fori Ecclesiast. part. 1. cap. 37. n. 46. Piafec. in praxi nova Episcop. part. 2. cap. 1. num. 14. pag. 110. Aloys. Ricc. in collect. decis. p. 4. collect. 821. vers. tertio, & in decis. Curia Archiepiscop. Neapol. decis. 13. n. 8. & 9. part. 3. & decis. 180. part. 3. Molin. de Instit. tract. 3. disput. 64. num. 8. & tract. 9. disput. 18. num. 2. Beda in defens. Fidei in causa Moriscor. part. 1. c. 13. Nicol. Garc. de benefic. part. 11. c. 10. num. 115. Sanch. in precepta Decalogi lib. 2. cap. 11. num. 26. & 27. Homobon. de Bonis de examine Ecclesiast. p. 1. tract. 5. cap. 5. q. 31. vers. nonò, & cap. 6. quest. 35. & tract. 7. q. 5. & tract. 12. c. 4. q. 15. ref. 4. pag. 459. Duard. in Bulla Cœna Domini, l. 3. §. 2. q. 12. & 13. n. 47. Chapeavil. de casibus refer. c. 4. different. 4. Coriol. etiam de casibus refer. p. 1. sect. 2. art. 23. Ioan. Valer. de different. inter utrumque forum. verb. haeresis diff. 5. Ant. Ricciul. de Iure personarum extra gremium Eccles. existent. l. 5. c. 14. Campan. in divers. Iuris Canon. rub. 11. c. 26. n. 55. Stephan. Gratian. discep. forens. tom. 3. cap. 414. n. 22. Fatin. de haeresi quest. 192. §. 4. n. 53. Mar. Alter. de censur. lib. 5. disput. 22. cap. 1. pag. mihi 767. latè Torreblanca in practicabil. Iuris spirit. lib. 14. cap. 10. n. 4. Bonacina in Bullam Cœna, disput. 1. q. 22. puncto 2. num. 2. vers. secunda, Scott. in constit. Pontif. epit. 166. theorem 431. Villalob. in sum. part. 1. tract. 9. diff. 21. n. 2. & 5. Hurtado de excommun. disp. 15. diff. 3. n. 12. Gavant. in Man. Episcop. verb. absolutio 4. & verb. haeretici 15. Diana resol. moral. part. 1. tract. 5. resol. 2. & part. 4. tract. 4. resol. 239. & secundum hanc opinionem in supremo generalis Inquisitionis Praetorio Romano pronunciatum fuisse testatur Pegna in direct. Inquisitorum, part. 3. q. 92. comment. 141. vers. penult. sic declarasse Gregorium XIII. & Clemen-

tem VIII. referunt Fusc. de visit. lib. 2. c. 31. num. 5. & cap. 23. num. 4. Mar. Anton. Genuens. in praxi Archiepiscop. Neapol. c. 67. n. 10. in 2. edit. Piafec. in praxi nova Episcop. dict. c. 1. n. 13. novissimè March. de Sacram. Ordinis tr. 1. part. 9. cap. 1. d. ffic. 9. & 10. Georg. Polanch. in Bull. Urbani VIII. sect. 42. n. 62. Floron. de casibus refer. part. 1. cap. 4. §. 22. n. 5. Suar. de Fide disp. 1. sect. 4. n. 14. me citato in hoc loco, Trullench. in expos. Bull. S. Cruciat. lib. 1. §. 7. c. 2. dub. 6. n. 4. & audivisse à Religioso docto, & fide digno sic declarasse praedictum Clementem VIII. dicit Azor. instit. moral. p. 1. lib. 8. c. 19. q. 3. & q. 10. c. 20. & ita censuisse Sacram. Cardinalium Congregationem, asserunt Piafec. d. n. 13. Nicol. Garc. d. cap. 10. n. 122. Suar. tom. 4. disput. 30. sect. 2. num. 11. Armentar. in add. ad recop. legum Navarra, lib. 2. tit. 21. leg. unica de familiaribus Inquisitorum, n. 3. Bonacin. de censur. disput. 1. quest. 3. punct. 2. num. 1. vers. 1. latissimè Stephan. Dalvin. de potestate Episcoporum, Abbatum, & Abbatissarum. c. 18. per tot. ubi asserit hanc partem in consulendo, & in practica longè veriore esse, quia nimirum totum hoc negotium facultatis absolvendi, aut non absolvendi haereticos, à voluntate, intentione, & concessione Summorum Pontificum praesertim, immò & omnino pendeat.

Et propterea usus jam obtinuit, quod & inviolabiliter observatur, ut Episcopi à S. D. N. Papa facultatem perant absolvendi praedictos haereticos quam Pontificis nomine causa cognita Domini Cardinales Inquisitores Generales Urbis, & Orbis concedere solent, confectis super ea re patentibus litteris, quibus omnes praedicti Cardinales suo ordine subscribunt, refert me citato in hoc loco, Trullench. in exposit. Bulla S. Cruc. lib. 1. §. 7. c. 2. dub. 8. n. 4. prope fin. Et Stephan. Dalvin. d. c. 28. mihi tamen negativa, fol. 181. se vidisse, & legisse diploma quoddam originarium in pergamento subsignatum à septem Illustrissimis ac Reverendissimis Carnalibus Presbyteris, in universa Rep. Christiana adversus haereticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus à Sede Apostol. specialiter deputatis, congregatis in Generali Congregatione S. R. & universalis Inquisitionis, habita in Palatio Apost. apud S. Petrum coram S. D. Clemente VIII. die 21. mensis Martij anni 1602. Pontificatus ejusdem anno 11. quo licentia, facultas, & auctoritas concedebatur Episcopo Verdunensi in extremitatibus, & confiniis Galliae, & Lotharingiae, ac ejus in eadem Verdunensi Ecclesia Officiali, seu Vicario in spiritualibus generali, tunc & pro tempore existenti, in solidum, ad triennium futurum proximè à data praefati indulti numerandum duntaxat duratura, ut omnes, & quoscunque dictae Verdunensis civitatis, vel dioecesis, seu ex aliis partibus, in quibus haereses impunè grassantur, ad Episcopum, vel ad ejus Officiale, sive Vicarium Generalem praefatum, in civitate tamen Verdunensi, vel dioecesi constitutos, seu residentes, sponte venientes, utriusque sexus, ac tam laicos, quam clericos saeculares, & cujusvis Ordinis Regulares haereticos, schismaticos, & à Sancta Fide Catholica quomodolibet arberrantes, illorumque credentes (non tamen in haereses relapsos, aut errores, aut de praefatis in iudicio iudicii praeventos, vel condemnatos, de quibus tamen Pontifex, seu sacrum Inquisitionis Officium consulere tenebatur) poenitentes quidem ab excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis censuris, sententiis, & poenis, quas propter haereses, &c. quomodolibet incurrerint, dummodo corde synecro, & fide non ficta coram notario, & testibus publicè, vel privatim, prout casus exegerit, & eidem Episcopo, seu ejus Officiali, sive Vicario in spiritualibus Generali magis expedire videretur,

detur, hæreses, schisma, & errores supradictos, ac alios quoscunque detestati fuerint, anathematizaverint, & abjurerint, ac in gremium Sanctæ Matris Ecclesiæ recipi & admitti humiliter postulaverint, atque præstito per eos iurejurando promiserint de cætero ab huiusmodi hæresibus, schismate, & aliis similibus excessibus penitus abstinere in forma Ecclesiæ consueta, in iuncta inde eis, ac eorum cuilibet pro modo culpæ pœnitentia salutari, & aliis injungendis, &c. Advertit D. Felician. de Vega tunc Archiep. Mexican. in relict. c. & si clerici, §. de adulteriis, n. 16. de judic. quod Indi novi Orbis possunt absolvi per Episcopos ab omnibus delictis, etiam contentis in Bulla Cœnæ Domini, & etiam ab hæresi, & idololatria, & aliis casibus reservatis ex concessione Gregorij XIII. & num. 176. ait, quod dispensatio in irregularitate contracta ob hæresim petenda est à Papa, quamvis quoad Ordines jam susceptos bene potest Episcopus dispensare, excepto sacerdotio.

26 Quemamodum non est integrum Episcopis post decretum Conc. Trid. absolvi in foro Conscientiæ prædictos hæreticos, ita non videtur licere Inquisitoribus Apostolicis, nec eorum Vicariis, sive Commissariis eisdem in prædicto foro absolvi virtute Extravag. Clem. Papa VII. incip. Cum sicut, §. vobis etiam, refertur in fine Director. Inquisit. inter litteras Apost. pro officio S. Inquisit. in qua sic scriptum extat. *Vobis etiam, ac Vicariis præfatis extrajudicialiter Lutheranos occultos, & non inquisitos per Ordinarium, sive alios iudices, aut alios quoscunque hæreticos, factores, defensores, & receptatores, nec non à sancta fide apostatas, eosque qui contra inhibitionem Sedis Apostolicæ tenuerunt, vel legerunt libros Martini Lutheri, vel aliorum, aut eidem, sive eisdem quomodolibet adhaeserunt (si ad cor reversi pœnitentes id humiliter petierint) postquam hæresim, qua polluti, & infecti erant, abjurerint & medio juramento promiserint de cætero ab huiusmodi hæresi penitus abstinere, absolviendi, illisque pro præmissis pœnitentiam injungendi salutarem, eosque ad gremium sanctæ matris Ecclesiæ restituendi, & reducendi auctoritate Apostolica tenore præsentium licentiam, & facultatem concedimus, &c.*

27 Quoniam in supremo sacrosanctæ Romanæ, & Generalis Inquisitionis Tribunali sæpe pronunciatum, & declaratum est verbum illud, extrajudicialiter, non excludere formam iudicij, hoc est notarium & testes abjuratiōis, sed tantum iudicij solemnitatem, per quam alij spectatores admittuntur, & delictum, ac pœnitentia pro eo in iuncta pluribus innotescit. Per hanc ergo Extravag. non conceditur Inquisitoribus Apostolicis, & eorum Vicariis, seu Commissariis facultas absolviendi hæreticos occultos in foro conscientiæ, sed solum tribuitur potestas, ut possint in suo Auditorio eos accipere ad secretam abjuratiōem, & secretas quoque pœnitentias, quod satis indicant illa verba, postquam hæresim abjurerint: item illa, medio juramento promiserint: hæ enim propriæ solemnitates sunt fori exterioris, non interioris. Et ideo Inquisitores non habere facultatem absolviendi in foro conscientiæ hæreticos occultos exteriores, tenent Vivald. in candel. aureo, tit. de irregul. 3. num. 21. Soat. de censur. disp. 43. sect. 1. num. 5. Sanctat. de hæresi cap. 5. dub. 7. Nicol. Garc. de benef. part. 13. cap. 10. n. 115. Bonacin. de censur. disp. 2. q. 5. puncto 2. num. 11. Fatina. in tract. de hæresi, quest. 192. n. 52. & 54. Greg. Pollanch. in Bullam Urbani VIII. sect. 42. num. 62. Castr. Palao in oper. mor. tom. 1. tract. 5. disput. 4. puncto 3. §. 3. n. 3. Alphons. de Leone de officio Confess. tom. 2. recollect. 6. num. 127. Diana p. 4. tract. 8. resol. 35.

28 Inquisitores Apostolicos ex privilegio absolvi posse ab huiusmodi criminibus in foro conscientiæ,

non obstante revocatione facta per processum Bullæ in Cœna Domini, libenter admittit Ban. dict. q. 11. art. 4. vers. præterea advertendum est, quamquam nolint, inquit ille, audire nisi cum testimonio tabellionis, idque vel quia Inquisitores postea petierunt eandem facultatem, vel antiqua facultas non erat privilegium concessum hæreticis, etiam pœnitentibus, sed ministris Sancti Officij in favorem fidei: quare sine dubio non fuisse illis revocata hæc, sentit Ban. dicto loco, Jacob. de Graff. in aureis decis. part. 1. lib. 2. c. 9. num. 5. Fr. Emman. in Bullam Cruciatam §. 9. num. 70. Henric. in sum. lib. 6. de Pœnit. cap. 4. num. 9. Gutier. Canon. lib. 1. cap. 13. num. 7. Duard. in Bull. Cœna, lib. 3. §. 2. quest. 12. num. 10. Boss. in tract. de Iubil. sect. 1. casu 10. §. 2. n. 14. & §. 11. per tot. Diana moral. ref. part. 1. tract. 5. resol. 3. Licet hæc sententia sustineri possit, nulla tamen causa suadet Inquisitores Apostolicos in foro conscientiæ hæreticos credentes, & cæteros huiusmodi absolvi debere, cum Inquisitores, ut supra dicitur, in hac causa potissimum sint iudices in foro iudiciali, & exteriori, non in foro pœnitentia, & interiori. Potius est ergo, ut tali facultate, licet illam habeant (de quo non est mediocris controversia) non utantur, sed pœnitentes audiant coram notario, & testibus, ut eos Ecclesiæ reconcilient, & deinde à Confessariis approbatis in foro conscientiæ absolvi possunt.

Sed observandum est, reum quemcunque, sive ab Episcopo, sive ab Inquisitoribus Apost. sive ab aliis quibusvis potestatem absolviendi habentibus absolutum in foro conscientiæ, sive Sacramentali, & accusari in foro exteriori, & in eum inquiri posse, si crimen ejus in iudicium deducatur, nec juvare eum, aut tueri se posse exceptione receptæ pœnitentiæ in foro interiori, ut tradunt Zanchin. de hæret. c. 34. Direct. Inquisit. verb. absolutio, §. sed an absolutio, & verb. Confessio, §. utrum si en foro, Locat. in opere iudic. verb. absolvi, n. 1. & verb. hæreticus, num. 24. Sanch. dict. lib. 2. cap. 12. n. 7. Duard. in Bull. Cœna, lib. 3. §. 2. quest. 12. n. 12. novissimè n. e citato in hoc loco, Boss. dict. casu 10. num. 231. Ratio hujus assertionis illa est quàm Canonistæ communiter tradunt, & sequuntur, quoniam pœna imposita per Confessarium in foro pœnitentia, quantumcunque sit magna, non tollit aliquo modo pœnam imponendam in foro iudiciali Canonico, vel Civili: nam pœna pœnitentia in foro interiori imposita tendit ad unum finem; videlicet ut per eam pœnitens satisfaciat Deo, & animæ suæ, alia verò pœna, nempe temporalis, spectat ad punitionem corporis, & ad publicam vindictam, ut Reip. satisfaciat is, qui malo exemplo delinquendo eam offendit glos. verb. poterit, in cap. gaudemus, de divort. glos. 1. in fine, in cap. 2. de schismat. & ibi Panorm. Zabarel, & alij in cap. ult. 25. distinct. glos. ult. in c. 2. de empr. & vendit. & ita declaravit Gregor. XIII. in quadam Bulla Iubilæi in ann. 1572. tertio Idus Septembris, de qua per Pen. in directorio Inquisitorum, p. 2. commento 25. §. quod autem absoluti. Multum igitur interest ipsorum delinquentium, & pœnitentium, ut quamvis absoluti sint in foro conscientiæ, accedant quoque ad suos Episcopos, vel ad Inquisitores Apostolicos, ut ab ipsis in foro exteriori absolvantur, & per ipsos gremio Sanctæ matris Ecclesiæ reconcilientur: ita enim plenam securitatem consequuntur, nec poterunt ulterius in foro exteriori molestari, vel inquietari. Confessariorum quoque partes erunt in hac causa huiusmodi pœnitentes admonere, ut ad iudices Fidei propterea sese confestim conferant.

Supposita communi illa sententia, quæ tenet hæresi occultæ per accidens ultra excommunicationem esse annexam irregularitatem, ut per Felician. de censur.

cenſur. c. 7. de irreg. Navar. in man. c. 27. n. 205. verſ. 3. Valent. tom. 4. diſp. 19. p. 3. in 3. ſpecie irregul. Majol. de irregul. lib. 5. c. 49. n. 1. & 2. Peña in direct. Inquiſ. part. 3. q. 113. n. 162. & 175. Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 8. c. 11. q. 13. & c. 21. q. 8. Anton. Ricc. de jure perſonarum extra gremium Eccleſ. exiſtentium. l. 5. c. 17. & plures citatos à Sanch. d. lib. 2. c. 25. n. 1. & à Garc. de benef. p. 11. c. 10. n. 83. & etiam ſuppoſito quod per Bullam Cœnæ ſit ſublata Epifcopo, & Inquiſitoriſus dicta facultas abſolvendi ab hæreſi occulta in foro conſcientiæ, ut ſuprà dixi, dubitatur an aliis etiam ſit ſublata facultas diſpenſandi ſuper dicta irregularitate orta ex hæreſi occulta? Majol. c. 46. n. 6. verſ. ſic elicio, tenuit non eſſe ſublata, ſed contrarium, in d. quoad utrumque forum ſublata eſſe. ſuſtinent. Ugolin. de irreg. c. 36. § 5. n. 3. Sanchez d. c. 25. n. 18. Garc. d. c. 10. n. 86. Boſſius d. caſu 10. n. 244. ubi num. 246. ſubdit poſſe Inquiſitores diſpenſare in foro conſcientiæ ſuper præſata irregularitate hæreſis occultæ.

30 Sæpè Romani Pontifices per Iubilæorum, & Cruciatorum diplomata liberales Indulgentias omnibus fidelibus largiuntur, addita clauſula generali, ut Pœnitentes à Confefſariis approbatis, quos elegerint, abſolvi poſſint ab omnibus, & quibusvis peccatis, & cenſuris, etiam Sedi Apoſtolica reſervatis, etiam ab illis, quæ in Bulla Cœnæ Domini continentur, quo caſu putant aliqui poſſe tunc hæreticos emédatos, & pœnitentes à crimine hæreſis abſolvi in foro conſcientiæ, reſervata tamen poteſtate Inquiſitoribus procedendi in foro exteriori. Ita Sor. in 4. ſem. diſt. 2. 2. q. 2. art. 3. verſ. primus ejus caſus, Frechil de excom. art. 1. part. 4. n. 7. dub. 1. Zetola in praxi Epifc. part. 1. verſ. abſolutio § 5. & part. 2. eodem verb. § 4. Cordub. in ſum. q. 8. in fine. Figundez in quinque Eccl. præc. p. 2. l. 8. c. 8. n. 38. Valer. Regin. in praxi fori pœn. l. 8. n. 53. in fine, Lorca 2. 2. diſp. 45. n. 13. Filliuc. tom. 1. tr. 8. c. 10. q. 9. n. 265. Molſet. in ſum. Theol. mor. tract. 7. c. 21. n. 62. Leo de Iubil. p. 1. n. 41. Greg. Polanch. in Bullam Urbani VIII. ſect. 4. n. 62. Sanctat. de Iubilæo, c. 7. dub. 3. Boſſ. cod. tract. ſect. 1. caſ. 8. n. 2. & 3.

31 Verùm contraria ſententiã verior eſt, & in praxi omnino obſervanda, aſſerens quod nec virtute Iubilæorum, nec Bullarum Cruciatorum, in quibus non datur ſpecialis facultas abſolvendi ab hæreſi, poteſt quis abſolvi ab ea, licet expreſſè detur facultas in genere abſolvendi à caſibus Bullæ: neque enim verifimile eſt id generaliter eſſe conſeſſum, quod ſpecialiter denegaretur: neque eſt probabile, Pontificem Maximum tot legibus in Fidei favorem latis tam facile derogare voſuiſſe. Ita Covar. in c. alma mater, p. 1. § 11. n. 15. Navar. in man. c. 27. n. 175. verſ. decimo quarto, Rojas de hæret. part. 2. aſſert. 39. n. 321. & de privil. Inquiſit. n. 416. ubi ait id hodie plenius declaratum eſſe per motum proprium Pii V. de anno 1572. Simanch. de Cathol. inſtit. tit. 3. de abſol. n. 2. & in Enchir. c. 115. n. 4. Vivald. in candelabro aureo, tit. de abſol. num. 16. & in explic. Bullæ Cœnæ, n. 154. Angel. in floribus Theolog. quaſt. de Confefſ. art. de caſibus reſerv. d. ffic. 6. Aragon. 2. 2. q. 11. art. 3. §. ſed dubium eſt quiſnam poſſit, verſ. dico quarto, ubi addit ita declaratum fuiſſe à Gregor. VIII. ad petitionem Inquiſitorum Hiſpaniæ, qui dederunt operam, ut per Concionatores hæc declaratio evulgata ad omnium notitiam perveniret, quod etiam reſtantur Fr. Emm. in explicacione Bullæ Cruciate, in addit. ad §. q. n. 66. Jacob de Graſſiis in aureis deciſ. lib. 1. c. ap. 13. n. 33. & lib. 4. c. 15. n. 25. Ugolin. de cenſuris, tab. 1. c. 10. §. 4. n. 12. Henriq. lib. 3. c. 17. §. 2. & lib. 7. cap. 13. §. 1. & lib. 13. cap. 27. §. 5. Farinac. de hæreſi, quaſt. 292. §. 4. n. 65. Ceval. commun. q. 802. n. 67. Miranda in man. Prælat. tom. 2. q. 7. art. 4. Fernandez in compendio Theol. Barboſa de Epilc. Pars II.

moral. p. 3. c. 8. §. 11. n. 1. Valq. de excomm. dub. 19. à n. 5. Vega in ſum. p. 1. c. 125. caſu 14. Petr. de Ledelma in ſum. p. 2. tract. 1. c. 6. concl. 19. & 20. diffi. ult. Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 8. c. 10. q. 12. & c. 19. q. 2. dicens ita habere ſtylum, & uſum Curie Romanæ, Acosta de Andrada ad Bullam Cruciate, q. 59. & ſeq. Suarez de cenſur. diſp. 7. ſect. 5. n. 12. & de fide diſp. 21. ſect. 4. num. 21. Ludov. à Cruce in expoſit. Bullæ Cruc. diſp. 1. c. 3. dub. 61. me citato in hoc loco, Trullench. in ſimili expoſ. lib. 1. §. 7. c. 2. dub. 7. n. 9. & eod. lib. 1. c. 3. dub. 5. n. 2. Avila eod. tr. de cenſ. p. 2. c. 7. diſp. 1. dub. 7. Nicol. Garcia d. p. 11. c. 10. n. 109. Sanchez in præcepta Decal. lib. 2. c. 11. n. 7. & c. 12. n. 19. Navar. in ſing. Juris Canon. concl. 3. Portel. in addit. ad dub. Regul. verb. Epifcopus, n. 1. Anton. Diana reſol. moral. p. 1. tr. 5. reſol. 2. Marchin. d. tract. 1. p. 9. c. 1. diffi. 9. n. 13. cum ſeqq. Caſtro Palao in tom. de fide, tract. 4. diſp. 4. puncto 3. §. 4. n. 2.

Dubium ex dictis oritur non contemnendum, an 32 illi, qui vel metu mortis, aut cruciatum, ſeu tormentorum territi, vel amore capti, vel divitiarum cupidi, vel ne à poſſeſſionibus pellantur, aut ob aliam cauſam aliquid dicunt, vel faciunt ad infidelitatem pertinens, quod hæreticum, vel apoſtaticum merito judicatur, ut ſi Mahometum adorent, aut verum Prophetam, & Dei amicum eſſe dicant, idola colant, hæreticos ſe eſſe fingant, eorum uſus exterius obſervent, mores illorum ſumant, Eccleſias eorum frequentent, concionibus interſint, juramentum, & fidelitatem eis ſpondeant, & jurent, ac ſimilia perpetrent, quæ Catholica Religio penitus abhorret; ſed retinent nihilominus integram Fidem in corde, neque ita interiùs ſentiunt, ſicut exteriùs faciunt, vel dicunt, utrum in excommunicationem, & aliàs cenſuras contra hæreticos, apoſtatas, vel idololatrias ab Eccleſia latis incurrant? In quo Cajet. 2. 2. q. 12. art. 1. circa finem, verſ. in reſponſ. ad 1. & q. 1. art. 1. tenet non modò in foro interiùs, ſed etiam in exteriùs excommunicatos eſſe ex cujus ſententiã aperte conſequitur, eos non poſſe ab approbatis Confefſariis abſolvi, cum reſervatio caſus Confefſario jurisdictionem, & poteſtatem vel auferat, vel impediatur, aut ſuſpendat. Verùm oſpoſita ſententiã verior eſt ex eo quia excommunicationis iuris lata eſt in eos, qui verè ſunt hæretici, apoſtatae, vel idololatriæ: at illi, de quibus dictum eſt, non ſunt huiusmodi, cum Fidem Catholicam interiùs integrè retineant: ergo non incurrunt in excommunicationem. Ita Archid. in cap. 1. de ſum. Trin. lib. 6. in fine, D. Anton. part. 2. tit. 12. c. 5. § 1. Sylveſt. in ſum. verb. Apoſtaſia, q. 1. n. 4. & verb. hæreſis 1. q. 6. n. 9. Roſel. verb. hæreticus, n. 4. verſ. quid de illo, Repert. Inquiſit. verb. hæreticus, ſi verò hoc facit, Navar. in man. c. 11. num. 17. verſ. tertio peccat mort. B.ñez in 2. 2. q. 11. art. 4. q. 2. verſ. tertia conclusio, ubi ait hanc eſſe communem ſententiã Inquiſitorum, & ibi Aragon. art. 2. §. ſed dubium eſt quiſnam poſſit, verſ. dico ſexto, ubi ſatisfacit rationibus Cajetani contrarium aſſerentis: eam tandem ſequitur Peña in direct. Inquiſit. p. 2. ſuper q. 41. §. an autem qui metu, Mercet. in 3. part. D. Thoma, q. 66. art. 9. n. 4. Granados in 2. 2. D. Thoma, tract. 15. diſp. 13. n. 11. Diana moral. reſol. part. 4. tract. 4. reſol. 240. in fine. Qui tamen omnes tanquam verifimum conformiter docent eos, qui talia hæreticalia, vel apoſtatica dicunt, aut faciunt, quamvis fidem interiùs retineant, graviffimè, & mortaliter peccare, gloſſ. & Canon. in cap. non ſolum, cl. 2. 11. q. 3. Nulla enim cauſa, vel caſus excuſari quemquam poteſt in materia, & Confefſione Fidei; quin cum opus eſt, confiteri eam teneatur, nec metus mortis in cauſa eſt metus cadens in conſtantiem virum, nec licet ore negare Chriſtum, aut Fidem, & corde tantùm retinere.

hæc putaverunt Helcheseæ, & propterea meritò velut hæretici damnati sunt à Fabiano Papa, ut in ejus vita refert Brevlarium Roman. die 10. Januar. quod citat Peña in direct. Inquisi. part. 1. comment. 24. super quæst. 9.

33 Cum igitur supradicti hæreticalia, vel apostatica dicta, vel facta exterius dicentes, aut facientes, Fidem interiùs retinentes, in excommunicationem non incurrerint, à quolibet idoneo Confessario absolvi poterunt, non enim habet eorum crimen aliam reservationem, per quam pœnitentes absolvi, & Confessarij absolvere prohibeantur: ita sentire videntur omnes præcitati, ex eo quod asserunt non esse excommunicatos, & nominatim id profitentur Arag. d. 9. 1. art. 3. §. sed dubium est qui snam possit, vers. dico sexto quod qui Fidem, Ludov. à Cruce in exposit. Bullæ Cruc. disp. 1. c. 3. dub. 7. & me citato in hoc loco, Trullench. in simili exposit. lib. 2. §. 7. c. 2. dub. 7. n. 3. vers. suppono tertio. Quia tamen Ecclesia, quæ non judicat de occultis, existimat istos ex dictis, vel factis hæreticalibus exterioribus, quæ dixerunt, vel perpetraverunt, hæreticos, apostatas, vel excommunicatos, idè illos punit, & à censuris, in quas putat incurrisse, absolvit, & mitius punit eum, qui vel spontè accessit ad iudices Fidei ad confitendum suum delictum, vel eum, qui ob gravius periculum, vel metum inductus, indignum facinus perpetravit. Ita Bañes d. 9. 11. art. 4. q. 2. vers. est 2. argum. Ecclesia punit. Peña in direct. Inquisi. p. 2. super q. 41. §. & quamvis in foro conscientia, Trullench ubi proxime.

34 Ex prædictis omnibus, quod attinet ad nostram principalem quæstionem, constat Episcopos virtute Concilij Trid. dict. c. 6. non absolvi occultos hæreticos, quoniam per processum Bullæ in Cœna Domini, & Romanorum Pontificum declarationibus fuit Concilio derogatum, & quamvis derogatum non fuisset, adhuc non deberent Episcopi facillè uti tali facultate, propter aliqua inconvenientia, quæ ex nimia illius decreti observantia oriri possent, quod jam olfecerat Ioan. Rojas in singularibus Fidei, sing. 5. incipit: Accusatum, vers. tertio fallit, num. 38. Hinc Domini Cardinales Inquisitores Generales Urbis, & Orbis Apost. auctoritate re maturè considerata, ubi expedire vident, Episcopis petentibus concedunt facultatem absolvendi occultos hæreticos in foro conscientia, & tantùm eam facultatem patentibus literis testatam faciunt, & parcissimè largiuntur, quia longo rerum usu, & quotidiana experientia didicerunt, ita expedire. Regulariter igitur causa cognita id observare solent quod à Clement. VII. constitutum est; nam Episcopis locorum indulget, ut hæreticos, credentes, fautores, receptatores, vel defensores hæreticorum pœnitentes, & humiliter converti volentes, postquam errores suos abjuraverunt, à cœsuris in quas incurrerunt, absolvant, ad gremium sanctæ Mariæ Ecclesiæ restituant, & reducant, & pœnitentias salutares injungant. Addit præterea, ut Episcopi possint ad idem peragendū eligere sibi tres, vel quatuor viros in Theologia Magistros, aut in jure Canonico Licentiatos, qui eodem modo præfatos delinquentes absolvi possint. Hos viros plures, vel pauciores concedunt pro latitudine diocesis Episcopi talem facultatem petentis, ac etiam pro multitudine hæreticorum, seu schismaticorum in diocesi habitantium, & quoniam interdum in quibusdam provinciis, aut ob defectum Academicarum, aut ob alias causas difficulter Magistri in Theologia, aut Doctores, seu Licentiatos in jure Canonico haberi possunt, idè hunc rigorem temperantes permittunt, ut si prædicti Magistri, vel Licentiatos haberi non possunt, alij viri idonei arbitrio Episcoporum eligantur, qui munus ad quod assumuntur, obire sciant, & valeant. Hæc

omnia litteris patentibus comprehenduntur, quas omnes Domini Cardinales Inquisitores Generales suos ordine subscribunt quidem, sed facultatem non solent ad indeterminatum tempus concedere, sed annos præfiniunt tres, vel quatuor, sicut occasio, & circumstantia suadet.

Episcopi, seu Episcoporum Vicarij, aut officiales, & alij viri per Episcopos deputati in recipiendis hæreticis, seu schismaticis in eis locis, seu diocesis in quibus ob multitudinem talium delinquentium ordo judiciarius plenè servari aut non potest, aut non expedit, ut servetur, sequentem practicam, & modum retinere debent Qui ab hæresi, vel schismate, vel aliis delictis contra Fidem, & Catholicam Ecclesiam commissis pœnitentiam acturus ad Episcopum, seu alios per eum deputatos accesserit, verbo, vel scriptis culpas suas coram Episcopo, vel prædictis deputatis narrabit, qui notario, seu tabellione præsentem, & duobus, vel tribus testibus eas excipiens jurabit reus de veritate dicenda, interrogabitur de multis circumstantiis, de credulitate, de tempore, quo in errore permansit, & de plerisque aliis, quæ ad securitatem ejus conscientia spectant; dicetur illi, si opus fuerit, ut integrè, & confidenter explicet omnes suos errores, nec timeat aperire vulnus, ut copiosam, & salutem recipiat medicinam: admonetur quàm graviter erravit Catholicam Romanam Ecclesiam deserendo, ejus dogmata spernendo, & à vera illius, & recta via declinando, quæ vehementer ejus salutem exoptat. Postquam confessio fuerit sic in iudicio recepta in privato auditorio Episcopi, seu Vicarij illius, aut alibi, prout duxerint eligendum, tunc Episcopus, seu deputati jubebunt pœnitentem flexis genibus coram libro Evangeliorum abjurare hæreses, & errores, quos confessus est. Peracta abjurazione, & promissione quod nunquam deseret Catholicam Romanam Ecclesiam, Episcopus, seu deputati ab eo in forma Ecclesiæ absolvent pœnitentem, injungentque illi pœnitentias salutares: notarius totius actus conficiet petentes litteras, seu publicum instrumentum, cui præter notarium subscribet Episcopus, aut deputatus ab eo, qui pœnitentiam imposuit revertenti, & confitenti; idque instrumentum dabitur reo absoluto, ut constet ipsum, & reconciliatum fuisse Ecclesiæ gremio, & pœnitentiam recepisse. Postquam reus in foro exteriori prædicto modo satisfecerit, & fuerit à censuris absolutus, deinde per approbatos Confessarios absolvetur in foro pœnitentia.

Judices verò Fidei, videlicet Inquisitores contra hæreticam pravitatem, non obstante cujuslibet Canonis, Concilii, aut processus Bullæ in Cœna Domini decreto, in foro exteriori absolvi possunt hæreticos, credentes, fautores, receptatores, & defensores eorum, & alios quoslibet contra Fidem delinquentes, ab excommunicatione, & aliis censuris contra eos latis, illòsque gremio Ecclesiæ reconciliare, juxta sacram Ecclesiæ sanctionem, in qua ita scriptum extat. † De præminentia horum Inquisitorum, & obedientia eisdem ab omnibus præstanda extat Bulla Pii V. quam refert Stephanus Quaranta in summa Bullarum, verb. hæreticus. Sunt enim gravissimi, & æquissimi, ac prudentissimi, sanctitate, & doctrina pollent; quippe quod ad illud munus tam sanctum, & venerandum non vulgares homines, sed doctrina, prudentia, probitate, aliisque magnis virtutibus insigniti eliguntur, prout ita quotidie fieri nos experientia docet, & exemplis confirmant Simeon de Catholicis instit. tit. 34. à num. 9. Sigismund. Scacc. de judiciis lib. 1. c. 87. à num. 1. Eymeric. in direct. Inquisitorum, part. 3. q. 1. Rojas de privilegiis Inquisitorum, num. 410. Ludov. à Paramo de origine Officij

Officij sanctæ Inquisitionis, lib. 1. q. 9. à n. 23. Fr. Didacus Morillo de las excellencias de Saragoça, tract. 2. c. 22. Cujus rei non vulgare testimonium nobis Lusitanis præstat Illustrissimus Dominus meus Ferdinandus Martius Mascarenhas, † cui primos meorum laborum fructus, & meipsum jure optimo devovi, vir & gentilitia nobilitate, & litteris insignis, qui postquam Conimbricensis Academiæ integerrimus extitit gubernator, & rector, & postquam Algarbiensem Ecclesiam dignissimus Præsul multis annis feliciter gubernavit, nunc Portugaliæ Regni Inquisitor generalis, viros integerrimos, eruditos, & omni laude dignissimos sacris Tribunalibus præficiat, qui maturo semper consilio causas ad Fidem spectantes æqua lance judicant.

Jam hodie omne delictum hæresis spectat ad Inquisitores, privativè ad omnes alios judices, non excluso tamen judicio Ordinarii coassistentis Inquisitoribus in causa propriae ovis, ut decrevit S. D. Paulus V. adhibitis severissimis pœnis contra Superiores Religiosorum intromittentes se ulterius hac de re cum suis subditis, eosque non deferentes illico ad sanctum Tribunal, prout refert Lusitanus noster Emman. de Valle de Moura de incantationibus, & ensalmis, sect. 3. c. 1. n. 50. me citato in hoc loco, Trullench. in exposit. Decalogi lib. 1. c. 3. dub. 5. num. 1. in fine, ubi n. 2. in princip. addit quod in terris, ubi sancta Inquisitio sita non est, ut in Gallia, Germania, & Polonia, Inquisitorum munus Episcopi præstant. Hodie præcipuè in Hispania, soli Inquisitores cognoscunt; Episcopi autem per se, vel per Vicarios Inquisitoribus assistunt, & non possunt separatim ab Inquisitoribus de causis hæreticalibus cognoscere. Ita Molin. de justit. tract. 5. disp. 28. num. 12. & 13. D. Acuña de Confess. solicitant. quest. 2. n. 1. Sanctarel. de hæresi. c. 40. dub. 2. num. 5. Ioan. Valer. de different. inter utrumque forum, verb. hæresis, differ. 3. n. 2. Peña in direct. Inquis. part. 3. quest. 5. 2. comm. 101. Soufa in aphor. Inquis. lib. 1. c. 2. num. 11. qui omnes etiam resolvunt ad solos ipsos Inquisitores spectare processum formare, procedere, eosque comprehendi facere, atque in solo suo carcere custodire, itaut si Ordinarii eos comprehendant, teneantur transmittere ad Inquisitores, vel illos certiores facere, ut eum ad suos carceres adducant, & hoc idem ad Vicarium Capituli Sede Vacante loco Episcopi extendit Diana part. 4. tract. 6. resol. 33. Cum ergo (ut supra vidimus) in proferendis sententiis Episcopi de se, vel per eorum Vicarios Inquisitoribus assistant, sed non poterit Inquisitor sine Episcopo cogere reum ad abjuracionem, quia abjuratio quidem sua est, & condemnatio, Zanard. in direct. Theolog. part. 2. cap. 6. quest. 15. Azor. instit. moral. part. 1. lib. 5. c. 18. q. 16. Molin. de justit. tract. 5. disp. 28. n. 10. Diana p. 4. tract. 8. resol. 46. Quicquid in contrarium teneat Ferdin. de Castro in opere moral. tom. 1. tract. 4. disp. 8. p. 3. n. 17. Sic etiam non poterunt Inquisitores sine Episcopo proferre sententiam absolutoriam Rei, ut per Sanchez de Cathol. instit. tit. 3. n. 9. & in enchirid. tit. 61 num. 2. Rojas sing. 27. num. 7. Azor. d. q. 16. Zech. in sum tract. 1. de fide, c. 11. num. 14. Dianam d. resol. 50. contra Molin. d. disp. 28. num. 15. Et addit idem Diana ubi supra, resol. 126. in Regnis Hispaniarum solum Inquisitores, & non Episcopos posse publicare edicta Fidei. † Et quot sint casus directè, & reductivè ad tribunal sanctissimæ Inquisitionis spectantes, numerant Aloys. Ricc. in praxi fori Eccles. dec. 671. in 1. edit. & resol. 423. in 2. edit. Alphons. à Leone de officio, & potest. Conf. recollect. 12. & ultra casus numeratos aliquos adducam peculiaribus Summorum Pontificum Constitutionibus ad ipsos Inquisitores pertinentes, ut eorum notitia ad omnes

Barbosa de Episcop. Pars I 1.

pervenire possit, ne de eisdem cognoscere, & judicare se intromittant.

Contra Confessores, qui in sacris Confessionibus ⁴¹ consentem ad libidinem provocaverint, cum malè de Sanctissimo Pœnitentiæ Sacramento sentire censeantur eo abutentes, uti de hæresi suspectos jure optimo hodie procedunt hæreticæ pravitatis Inquisitores. Ita Decian. tr. crim. lib. 6. c. 21. n. 42. & c. 23. n. 1. cum seqq. Navar. conf. 1. sub tit. de hæreticis, Sà in sum. verb. Confessio, n. 25. Pena in comment super Director. Inquisitor. p. 2. q. 56. comment. 81. 8. ille quoque. Jacob. de Grassis conf. 1. sub tit. de cognatione spirituali, Petr. de Ledelma in sum. p. 1. de sacr. Pœn. c. 19. vers. sexta concl. Farinac. in praxi crim. q. 187 n. 28. Marc. Anton. Genuens. in praxi Archiep. Neapol. c. 66. n. 2. Henriq. in sum. lib. 6. c. 18. §. 4. & lib. 13. de excommunicat. c. 24. n. 2. lit. P, Ludov. à Paramo ad constit. Pij IV. lib. 3. q. 10. n. 159. Peirinis in privileg. Minor. tom. 2. constit. 4. Gregor. XV. §. 3. n. 6. Sanctarel. de hæresi, c. 44. dub. unic. n. 2. Diana p. 4. tract. 7. resol. 7. Emman. de Valle d. tr. de incantat. & ensalm. sect. 3. c. 2. num. 6. & latius cap. 3. à n. 10. Salzedo ad Bernard. c. 85. lit. A, & in novissima edit. Aloys. Ricc. in praxi aurea, resol. 440. Quarant. in summa Bullar. verb. Confess. quod & justissimè ordinavit, ac decrevit Pius IV. qua iam sua Constitutione, cujus tenorem fideliter desumptum, ex atchivo sanctæ Inquisitionis Generalis Ulyssiponis, copiam libri in qua continebatur sibi faciente Reverendissimo D. Antonio de Matos de Noronha Episcopo Elvensi, & Generali Inquisitore sanctæ Inquisitionis Regni Portugaliæ, refert Fr. Emman. 99. Regul. tom. 1. q. 59. art. 4. n. 2. q. 26. art. 1. & doctissimum super prædicta Pij V. Bulla scholium edidit † Illustrissimus & Reverendissimus Dominus meus D. Rodericus à Cunha, olim ⁴² Portugalensis Episcopus, nunc verò Archiepiscopus Bracharensis, Hispaniarumque Primas, hac nostra tempestate inter cæteros litteris, & prudentia clarissimus, eruditione singulari, & acerrimo judicio ornatissimus, qui opus doctissimum sanè super Jus Canonicum molitus est: quam quidem Bullam nunc ex Apostolica commissione S. D. Pauli V. ad id nuper specialiter emissam habemus, de qua Lusitanus noster Benedictus Egidius in tr. de jure, & privil. honestatis, art. 11. à n. 18. ubi etiam agit an Confessarius crimen incestus committat cum ea, quam in Confessione audit;

Religiosus, sive Clericus matrimonium sive clam, sive publicè contrahens, si in Sacris sit constitutus ⁴³ Ordinibus, non solum committit sacrilegium, sed etiam de hæresi suspectus est, itaut contra eum procedi possit per Inquisitores Sancti Officii. Ita Bern. in pract. c. 80. aliàs 84. n. 3. vers. redditur præterea suspectus, & ibi Salzed. lit. D, Decian. tract. crim. lib. 6. c. 22. de Clericis contrahentibus matrimonium, n. 11. Director. Inquisitor. p. 2. q. 49. pag. 305. ubi Peña comment. 74. §. jam apostata, Paramus de origine sanctæ Inquisitionis, lib. 3. q. 10. n. 75. Farin. in praxi crim. p. 5. q. 138. n. 94. Joseph. Sesse tom. 4. decis. 449. n. 8. Soufa in aphor. Inquisitor. lib. 1. c. 7. n. 16. Hier. Roder. compend. quest. Regul. resol. 3. num. 1. Diana p. 4. tr. 7. resol. 5. Trasmiera de polygam. lib. 2. q. 17. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 13. c. 13. q. ult. Carol. de Grassis de effectibus Clericalibus, effectus 1. n. 1056. & effectus 5. n. 50. Emman. de Vall. d. sect. 3. c. 3. n. 9. Fr. Emman. 99. Reg. tom. 3. q. 1. art. 1. ubi an Inquisitores procedere possint contra Monachum nuptias contrahentem? Alphons. de Leone de potestate Confess. part. 1. resol. 22. num. 15. casu 23.

Matrimonium contrahens simul cum duabus uxori- ⁴⁴ bus videtur malè sentire de Sacramento, & contra eum tanquam contra suspectum de hæresi procedunt

dunt Inquisitores contra hæreticam pravitatem, ut per Perez ad *leges Ordinamenti*, tit. 1. lib. 5. pag. 44. in fine. Menoch. de arbitr. casu 420. n. 114. & lib. 5. de præsumpt. quæst. 6. num. 47. Navar. conf. 1. de hæreticis, num. 8. Azeved. l. 5. num. 3. tit. 1. lib. 5. nova recopil. Guttier. præct. lib. 2. q. 8. num. 1. Henriquez in sum. lib. 11. c. 2. num. 5. & lib. 12. c. 6. n. 4. Fatim. d. p. 5. q. 140. n. 24. Emman. de Valle d. sect. 3. cap. 1. n. 14. in princip. & cap. 3. num. 5. Scacc. de judic. caus. lib. 1. c. 2. n. 55. Anton. Sousa in aphor. Inquis. lib. 1. c. 35. num. 18. Homobon. in exam. Eccles. part. 2. tract. 1. c. 7. quæst. 18. Aloyf. Bariol. in aphor. lit. V. verb. uxor, §. 2. Diana part. 4. tract. 8. resolut. 4. Ioan. Escobar. de puritate probanda q. 2. num. 45. cum seqq. Trasmiera in tract. de polygamia, lib. 2. q. 1. per tot. ubi quæst. 2. disputat, an quando non constat contrahentem duplex matrimonium errorem habere in intellectu, hic puniendus sit per Inquisitores, an verò remittendus foro ordinario? Et q. 3. qualiter sunt suspecti contrahentes binas nuptias, ad actum tamen carnalem non devenientes & qualiter sint habendi talia attentantes, novissimè S. D. N. Urbanus VIII. in Brevis incip. *Magnum in Christo*. 20. Junij 1637. ultra pœnas, quibus ordinariè puniri solent illi qui sub mentito nomine, seu cognomine, adhuc vera uxore vivente, ad secundas nuptias transire audent, decernit ut hujusmodi sic delinquentes damnentur ad triremes in perpetuum, quod si inhabiles reperti fuerint, publicè fustigentur, & damnentur ad carceres in perpetuum: si vero pro qualitate, & enormitate delicti graviores pœnas meruerint, etiam Curia seculari arbitrio eorundem Congregationis universalis, & generalis Inquisitionis Cardinalium puniendi tradantur.

45 Contra eos, qui cum ad sacrum Presbyteratus Ordinem minimè promoti sunt, Sacerdotis tamen auctoritatem temerè sibi assumptas, Missarum celebrationes usurpant, & Sacramentum Pœnitentiæ Christi fidelibus ministrare præsumunt, procedunt etiam Inquisitores contra hæreticam pravitatem. Ita Fr. Emman. q. Reg. tom. 2. q. 27. art. 2. Bobad. in sua Politica l. 2. c. 17. n. 86. Emman. de Vall. d. sect. 3. c. 3. n. 9. S. N. D. Urbanus VIII. per suas litteras in forma Brevis, incip. *Apostol. officium*, die 23. Martij 1628. ampliavit constitutionem Clem. VIII. contra non promotos ad sacrum Presbyteratus Ordinem, sacramentales Confessiones audientes, aut Missam celebrantes, Curia seculari prævia degradatione trahendos, ad omnes etiam minores viginti quinque annis, dummodò vigesimum ætatis annum compleverint. Scott. in Bull. Pont. epit. 162. theor. 403. Sanctar. de hæresi, c. 42. dub. 5. n. 5. Homob. in const. p. 1. respons. 105. vol. 1. Sousa in opusc. de sollicit. tr. 1. c. 9. n. 1. Diana p. 4. tr. 7. ref. 11. & 12. Et addit Trasm. d. l. 2. q. 2. n. 55. idem contra celebrantes una die Missas plures absque legitima causa, & approbata, vel unam tantum postquam comederint.

46 Ex concessione Gregorii XIII. qui ad instantiam Sebastiani Regis Portugalie, existente Cardinale Henrico ejus patruo, successoreque in Regno Inquisitore Generali, habent Lusitani Inquisitores cognitionem, & punitionem nefandi criminis cum plenissima potestate, & privativè ad omnes iudices, & Superiores Ecclesiasticos, cumulativè tamen ad seculares potestates, ut refert Emman. de Valle d. sect. 3. c. 1. n. 16. & infra alleg. 44. n. 30.

47 Contra perseverantes in excommunicatione per annum proceditur tanquam contra suspectos de hæresi leviter, ut per gloss. in c. contigit. de dolo, & contum. Cov. in c. alma, p. 1. §. 7. n. 10. vers. quarto, Marc. Ant. Genuens. in praxi Archiep. Neap. c. 7. n. 5. Rojas sing. 60. n. 2. Sayr. de cens. l. 2. c. 10. n. 10. Sanctar. de hæresi, c. 4. dub. 4. n. 4. Diana part. 4. tr. 7. resolut. 18.

Circa hæresis crimen tanta fides, & obedientia Inquisitoribus debetur, ut sæculares iudices teneantur litteras, & illorum mandata celeriter exequi, & suum officium nullatenus impedire; aliàs contrarium facientes excommunicationem incurrere, decidunt text. in c. ut officium, §. statumus, & in c. ut Inquisitoris, in fine, de hæret. l. 6. resolvunt Simanch. de Catholicis institut. tit. 23. n. 9. Carrei. in praxi, tit. de hæreticis, §. circa secundum, n. 56. Lucerna Inquisitorum verb. impediens, n. 1. Azeved. l. 5. n. 7. tit. 1. lib. 4. nova recopil. nam ꝑ iudex sæcularis in causa hæresis minus executor est, nec de processu, nec de sententia, aut mandato Inquisitoris, nec de crimine illo cognoscere potest, etiam si mortis pœna imponenda sit hæretico; quia totum hoc Inquisitoris prudentiæ relinquitur, ita ut locus non detur revisioni. Ita Aloyf. Ricc. in praxi fori Eccl. dec. 330. in 1. edit. & resolut. 287. in 2. edit. Suar. de Paz in præct. tom. 2. pralud. 2. n. 30. Curia Philippica p. 3. §. 3. n. 19. Fr. Ludov. Miranda de ordine judiciario, q. 1. art. 5. concl. 5. Mendez à Castro in praxi Lusitana l. 2. c. 1. n. 16. & tenetur absque alia cognitione officium suum impertiri statim, & omni casu, oculis, ut aiunt, clausis. Azeved. d. leg. 16. n. 9. Pegna in Direct. Inquisitorum, p. 3. comm. 85. ꝑ Si tamen inobediens fuerit, Inquisitor censuris, & pœnis eum compellere poterunt, Decian. tr. crimin. l. 5. c. 22. n. 21. Bobadil. in sua Politica, l. 2. c. 17. n. 81. Fatinac. in praxi crimin. q. 97. n. 106. cum seqq. & de hæresi q. 186. n. 162. Mendez à Castro d. c. 1. n. 16. Ex quibus jam sublata est theoria Bartoli in l. Divus, la 2. col. 2. n. 3. in l. non dub. ff. de custodia reorum, asserentis iudicem sæcularem non teneri præcisè credere sententiæ, vel processui hoc casu, sed posse facere alia acta de novo, & ex illis hæreticum condemnare, quia Magistratus, qui hujusmodi mandatis non obtemperat, & præstare auxilium recusat, est suspectus de hæresi, & ut hæreticus apprehendi, & jurisdictione sua privari potest, Reb. tom. 2. ad l. Gallia, tit. de litteris requisitoriis, in princ. n. 20. Menoch. de præsumpt. lib. 5. q. 6. n. 31. Unde benè Trasmiera d. tr. de polygamia, lib. 2. q. 16. n. 5. cum seqq. resolvit quod capti per alios iudices ex alio crimine, si de hæresi sint delati, debent statim Inquisitoribus eos postulatibus remitti, & interim executio ratione aliorum criminum est suspendenda quousque de hæresi crimine cognoscatur: & idem Trasmiera citato loco, n. 3. tenet quod si contingat quem simul ab Inquisitoribus, ab Episcopo in causis Fidei citari, prius coram Inquisitoribus, ut majoribus iudicibus, suam copiam facere tenetur.

ALLEGATIO XLII.

Episcopus quibus in casibus excommunicatos ob violentam manuum injectionem in clericos absolvi possit, & an possit dispensare, ut quis retineat beneficium obtentum tempore excommunicationis?

SUMMARIUM.

- 1 Excommunicatos pro violenta manuum injectione in clericos solus Papa absolvit.
- 2 Episcopi hujusmodi excommunicatos absolviunt, quando percussio est levis.
- 3 Percussio levis qua dicatur.
- 4 Injuria levis iudicanda est arbitrio boni viri.
- 5 Percussio

- 5 Percussio levis non dicitur, qua in foro, platea, vel alio publico loco cum scandalo fit.
- 6 Impedimentum legitimum habens, propter quod excommunicatus non potest Summum Pontificem adire sine periculo vite, potest ab Episcopo absolvi.
- 7 Impedimentum iustum habet is, qui ire non potest, licet mittere valeat pro absolutione.
- 8 Impedimentum iustum quoad hoc censetur habere, qui curam animarum, vel filios, aut uxorem habet, timetque ob suam absentiam damnum notabile excepturos.
- 9 Inimicitias capitales etiam sua culpa contrahens, propter quas non valeat Romam adire, potest ab huiusmodi excommunicatione per Episcopum absolvi.
- 10 Inimicitia capitales qua dicantur?
- 11 Inimicitia capitalis oritur ex lite super omnibus bonis, vel majori illorum parte.
- 12 Accusatio criminalis inducit capitalem inimicitiam.
- 13 Status questio inducit capitalem inimicitiam.
- 14 Mortis, aut gravis infirmitatis periculum potest efficere, ut a quolibet sacerdote huiusmodi excommunicatus absolvi possit.
- 15 Absolutioni ab excommunicatione ratione articuli mortis, vel cuiusvis impedimenti imponenda est obligatio sub juramento ut cessante morbo, vel eo impedimento se presentet Superiori, nisi illud impedimentum sit perpetuum.
- 16 Clerici collegialiter, seu communiter viventes, qui sese mediocri, & non enormi percussioni affecerunt, possunt ab Episcopo absolvi.
- 17 Monachi, sive alij Regulares se ad invicem percutientes, per eorum Prælatos absolvi possunt, cum certis declarationibus: Episcopus tamen de equitate eos etiam exemptos absolvit, n. 19.
- 18 Religiosus, qui percusserit Clericum secularem, debet ab Episcopo absolvi, quando percussio est levis.
- 20 Filij impuberes possunt ab huiusmodi excommunicatione per Episcopum absolvi.
- 21 Etatis ob fragilitatem mitius quis punitur.
- 22 Ianitor, seu officialis turbam arcendo non ex deliberatione, ab huiusmodi excommunicatione potest per Episcopum absolvi.
- 23 Inopes ab huiusmodi excommunicatione quando possint per Episcopum absolvi?
- 24 Pauper quis dicatur?
- 25 Ager quacunque corporis impotentia impeditus quando ab huiusmodi excommunicatione possit per Episcopum absolvi.
- 26 Egri qui dicantur.
- 27 Senex à prædicta excommunicatione quando possit per Episcopum absolvi?
- 28 Senes qui dicantur?
- 29 Existens in potestate alterius, qualis est servus, vel filiusfamil. potest ab huiusmodi excommunicatione per Episcopum absolvi.
- 30 Mulieres cujuscunque sint ætatis, & conditionis, ab excommunicatione possunt per Episcopum absolvi.
- 31 Pontificem Summum non valens adire pro absolutione huius excommunicationis, an teneatur adire Legatum.
- 32 Inferior ab Episcopo quando possit ab hac excommunicatione absolvi.
- 33 Dispensare an possit Episcopus, ut quis retineat beneficium obtentum tempore excommunicationis, ostenditur.
- 34 Dispensare non potest Episcopus, ut quis retineat beneficium obtentum tempore excommunicationis, quando collatio esset facta per Papam.
- 35 Beneficium Episcopus scienter conferens excom-
Barbosa de Episc. Pars I l.

- municato non potest dispensare, ut illud retineat.
- 36 Dispensare non potest Episcopus, ut quis retineat beneficium obtentum tempore excommunicationis, quando simul cum excommunicatione concurrat intrusio.
- 37 Episcopus non potest concedere, ut cum excommunicato communicetur.
- 38 Excommunicatos tenetur vitare Episcopus, pro veteri.

INCIDENTES in excommunicationem pro violenta manuum injectione in clericum à solo Papa absolutionem consequi possunt, ut probant text. in cap. si quis suadente, 17. quest. 4 & in cap. cum illorum, de sentent. excommunicat. de quorum Iurium materia latè agunt Navar. in man. cap. 27. n. 76. cum seqq. Tolet. in instruct. Sacerd. lib. 1. c. 31. Petz l. 1. tit. 3. lib. 1. Ordin. pag. 61. Ludov. Beja respons. casuum consc. part. 1. casu 46. & casu 60. Cened. ad Decretum collect. 24. Læ. Zech. de privileg. Eccles. privil. 155. Carol. de Grassis de effectib. cler. effectu 9. à num. 148. Jacob. de Grassis in aureis decis. part. 1. lib. 2. cap. 49. Suarez tom. 5. de censur. disp. 21. Sayr. eod. tract. lib. 3. cap. 26. & seq. Molin. de justit. tom. 4. disp. 52. Bonac. de censur. disp. 4. & de censur. extra Bull. Cœna contentis, disp. 2. q. 3. puncto 6. sect. 5. n. 1. Portel. in dubiis Regular. verb. manus violenta. Paul. Layman. in sum. Theol. moral. lib. 1. tract. 5. p. 2. c. 5. Squillante de priv. Cler. c. 6. Molin. de just. tract. 3. disp. 59. Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de favore Clericorum Canonis.

Aliquando tamen possunt Episcopi à prædicta excommunicatione reservata absolvere, quando scilicet percussio est levis, juxta text. in cap. pervenit de sentent. excommunicat. & quæ resolvunt Viv. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 12. n. 20. vers. sed antedicta conclusio, pag. 196. Guttier. canon. lib. 1. c. 5. n. 11. cum sequentib. Ioan. Garcia de nobilit. gloss. 9. n. 40. cum seqq. latè Sayr. de censuris lib. 3. cap. 28. cum seqq. Jacob. de Graff. d. c. 49. n. 5. cum seqq. Bonac. d. q. 4. puncto 5. Bellet. d. tit. de favore Clericorum Canonis, §. 3. à n. 33. Carol. de Grass. d. effect. 9. à num. 173. Paul. Layman. d. cap. 5. num. 10. Molin. d. disp. 59. vbi n. 2. post Panorm. & Felin. in d. cap. pervenit, & Sylvest. verb. Absolutio 4. num. 5. resolvit Prælatum, qui Episcopus non sit, esto jurisdictionem quasi Episcopalem habeat, absolvere non posse ab hac excommunicatione, esto injuria percussione, ob quam fuerit incurta, levis fuerit, Bonacina d. puncto 6. sect. 5. num. 3. ubi n. 4. post Molin. d. disp. 59. n. 2. Reginald. lib. 1. n. 238. Lazar. de monitor. disp. 1. q. 6. resolvit Vicarium generalem posse per seipsum absolvere, & dare aliis facultatem absolvendi.

Percussio levis regulariter illa dicitur, quæ fit pugno, palma, manu, pede, digito, baculo, vel lapide, quæ nullam maculam, vel fugillationem carni relinquit, vel quæ fit absque abscissione membri, sine effractione dentis, sine evulsione multorum capillorum, sine effusione multi sanguinis, ut patet ex Extravag. Ioan. XXII. quem referunt Nav. in man. c. 27. n. 92. Piasec. in praxi nova Episc. part. 2. cap. 1. n. 14. & resolvunt Philarch. de officio Sacerdot. p. 1. lib. 3. c. 33. fol. 172. Molin. d. tom. 4. disp. 57. n. 1. Sayr. d. lib. 3. c. 29. n. 8. Jacob. de Graff. d. c. 49. n. 5. Bonac. d. puncto 5. n. 2. Layman. d. c. 5. num. 10. Et denique levis injuria judicanda est arbitrio boni viri, seu judicis, id est Episcopi, ex circumstantiis personarum, locorum, temporum, modi percussione, & læsionis, ut tenent citati à Belleto d. §. 3. n. 34. & Sayr. d. c. 28. n. 5. quibus addo Molin. de just. tr. 3. disp. 57. Squillante d. c. 6. n. 100. Guttier. Canon. lib. 1. c. 15. n. 14.

5 Ex quibus decidenda venit quæstio illa, an dicatur levis percussio quæ in foro, platea, vel alio publico loco cum scandalo fit? In quo gloss. *verb. mutilationem, in dict. cap. cum illorum*, tenet percussum in platea, vel in Ecclesia, etiam leviter, dici atrociter injuratum, propter quod sic percussus non potest per Episcopum absolvi, quia hujusmodi non potest dici levis, ex quo est notitia, sequitur ibi Abb. num. 9. Sylvest. *verb. Absolutio 4. in princip.* Iacob. de Grassis d. cap. 49. num. 56. Bellet. d. §. 3. à num. 36. Bonac. d. *quæst. 4. puncto 5. n. 2. vers. mediocris*. Atrox enim injuria dicitur, si percussus aliquis in platea, vel in theatro, §. *atrox, Instit. de injur. l. Prator, §. atrocem, ff. eodem*, Hippol. *sing. 549*. Quamvis contrarium, imò hujusmodi percussorem dici levem, quæ fit in publico, & ab ea posse Episcopum absolvere, nisi in se fuerit percussio notabilis, & magnum aliquod generaret scandalum, teneant Card. *conf. 42. Lap. alleg. 76*. Navar. d. c. 27. n. 92. Marc. Anton. Genuens. *in pract. Archiep. Neap. c. 80. per totum*, Guttier. d. lib. 2. cap. 5. num. 17.

Dantur etiam aliqui casus, in quibus potest Episcopus absolvere, etiam si percussio sit mediocris, vel enormis, quos quatuor versiculis recenset Abb. *in d. cap. cum illorum*, num. 1. & etiam adducunt Sayr. d. cap. 28. Novar. d. c. 27. num. 91. Bellet. d. §. 3. Bonacina q. 4. punct. 5. n. 3. Squillante d. cap. 6. num. 106. cum seqq.

6 Primus casus est de habente legitimum impedimentum propter quod excommunicatus non possit Summum Pontif. adire sine gravi periculo vitæ, ut probat *cap. de catero, de sentent. excomm.*, Henriquez *in sum. lib. 6. de Pœnit. c. 11. n. 5*. Suarez *tom. 4. disp. 30. sect. 3. num. 4*. Molin. d. *tom. 4. disp. 63. n. 2*. Bellet. d. §. 3. num. 12. Bonac. d. *puncto 5. num. 3. vers. tertius, & d. sect. 5. num. 10*. Sayr. d. c. 18. num. 39. Hieron. de Monte *quæst. 25. n. 29. & 30*. Carol. de Grassis d. *effectu 9. num. 181. & num. 158*. Sanchez *in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 13. num. 9*. Zambran. *de casibus in articulo mortis, c. 4. dub. 4. n. 14*. Molin. d. *tract. 3. disp. 64. à princ.*

7 Iustum impedimentum habet is, qui ire non potest, licet mittere valeat pro absolutione, Henriq. d. lib. 6. cap. 9. num. 7. & lib. 23. de *excomm. cap. 29. num. 3*. Vgolin. *de censuris Pontifici reservatis, p. 3. c. 2. verb. nisi in mortis articulo, §. 4. n. 1. vers. item habet locum, & de censur. tab. 1. c. 4. num. 13. in fin.* Sanchez d. c. 13. num. 41. Bossius *discept. moral. discept. 1. num. 1*. Molin. d. *tract. 3. disp. 64. n. 6. vers. observat*. Bonac. d. *sect. 5. num. 10*.

8 Deinde iustum impedimentum quoad hoc censetur habere, qui curam animarum habet, si timet eas ob suam absentiam damnum notabile accepturas, nisi tamen idoneum Vicarium constituere possit. Vel qui ad Papam pro absolutione proficisci tenetur, habeat uxorem, & filios, quos in extremâ necessitate relictos agnoscat, Sayr. d. c. 28. n. 38. Molin. d. *tract. 3. disp. 64. num. 6. in princip.*

9 Unde si quis propter capitales inimicitias non possit Roman adire, etiam si eas contraxerit ex sua culpa, potest ab Episcopo absolvi, *dict. cap. de catero*, ibi, *capitales inimicitias*, vbi Ego ipse *in collect. num. 2*. Sylvest. *verb. Absolutio 4. n. 3. vers. quartus*, Tolet. *in sum. lib. 5. c. 8. num. 2. vers. quarto ista*, Sayr. d. c. 28. num. 16. Carol. de Grassis *dict. effect. 9. num. 158*. Bellet. d. §. 3. num. 12. & num. 18. Bonacina *dict. n. 3. vers. tertius*, Sanchez *in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 2. cap. 13. num. 9*. Zambran. *de casibus in articulo mortis, cap. 4. dub. 4. num. 14. me citato in hoc loco*, Bossius d. *discept. 1. num. 130*. † Inimicitia capitales quæ dicantur, vide Barr. *in l. 3. §. ult. ff. de adimendis leg. & in l. licet*, vbi gloss. *capitales, ff. de arbit. Abb. vbi*

10 gloss. *magistra verb. Inimicitias, in cap. per tuas, 32. de simonia*, Menoch. *de arbitr. casu 239. n. 8. & 11*. Card. Mantica *de conjectur. ultimar. volunt. lib. 12. tit. 5. n. 14*. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 2. q. 15. art. 3*. Flamin. *de resignat. lib. 5. q. 3. n. 258*. Cardos. *in praxi judicium, & advocat. verb. Inimicitia, à n. 1. & verb. testis, n. 15*. Menoch. *de præsumpt. lib. 3. q. 37. n. 26. cum seqq.* Farinac. *in praxi crimin. q. 49. n. 1. cum seqq.* Ordin. Regia Lusitan. lib. 3. tit. 56. §. 7. *vers. declaramos ser. enemi-go capital, & c.* † Ex lite super omnibus bonis, vel majori illorum parte oritur inimicitia capitalis. Viv. *tom. 1. communium opin. lib. 4. tit. 10. n. 137. vers. & sic secundum omnes, pag. 528*. Menoch. *d. casu 239. n. 11. & de præsumpt. lib. 3. q. 42. n. 5*. Mascard. *concl. 898. n. 7*. Tiber. Decian. *tract. crimin. lib. 3. c. 25. num. 55. & 57. tom. 1. Farinac. d. q. 49. à n. 1. Item † ex criminali accusatione*, Hippol. *conf. 8. n. 7. & in l. 1. n. 56. vers. item dicuntur capitales inimici, & num. 57. ff. de quæst. Lanfranc. in repet. cap. quoniam contra, de probat. verb. testium depositione, n. 50*. Menoch. *de præsumpt. lib. 1. q. 45. n. 4*. Mascard. *concl. 898. n. 1. & 16. & concl. 899. Decian. d. c. 25. n. 43. cum seqq.* Farinac. d. q. 49. à n. 21. Stephan. Gratian. *Marchia decis. 133. num. 21*. Item † contrahitur inimicitia capitalis, si moveatur quæstio status, Hippol. *conf. 3. n. 11*. Burg. *conf. 22. n. 11*. Mascard. *concl. 898. n. 6*. Menoch. *de præsumpt. lib. 5. q. 42. n. 2*. Farinac. d. q. 49. n. 23. Fr. Emman. d. q. 15. art. 3. *vers. 7*. Et ex verbis injuriosis, Viv. d. n. 137. *vers. imò inimicitia, pag. 528*. Hippol. *in l. 1. §. præterea, n. 57. vers. item oritur etiam capitalis inimicitia ex verbis injuriosis, ff. de quæst. Mascard. concl. 898. n. 24. & 41*. Menoch. d. q. 42. n. 17. Diana d. c. 25. n. 52. Farinac. d. q. 49. à num. 38.

Hinc etiam quando imminet periculum mortis, ut quando excommunicatus gravi laborat infirmitate, potest à quolibet sacerdote absolvi non solum ab excommunicatione ob violentam manuum injectionem in clericos contracta, ex adductis per Molin. *de justit. tract. 3. disp. 63*. Bonac. d. *sect. 5. n. 11*. sed etiam ab alia quacunque, juxta ea quæ habentur *alleg. 25. d. num. 25*.

Notandum tamen est, quod absolutio ratione articuli mortis, aut cujusvis impedimenti à quacunque excommunicatione, sive juris, sive hominis relecta, sive Pontifici, sive cuicumque inferiori, tenetur Confessarius injungere, ut cessante morbo, vel eo impedimento, se præsentet Superiori, qui extra eum casum de iure poterat illum absolvere, & hoc se præsentandi onus est sub juramento imponendum, non ut iterum is ab excommunicatione absolvatur, quia plenè ab illa absolutus est, sed ut Superior convenientem medicinam adhibeat, satisfactionemque imponat, si imponendam judicaverit. Vide Henriq. d. cap. 11. §. 5. Suarez *tom. 4. disp. 30. sect. 3. num. 6. & tom. 5. disp. 22. sect. 1. num. 62*. Sanchez d. cap. 13. num. 24. cum seqq. Verum tamen est, clericis collegialiter viventibus, filiis impuberibus, Religiosis, & officialibus Principum arcibus turbam, item & perpetuum impedimentum habentibus, propter quod non possunt adire Summum Pontificem, de quibus omnibus infra, non esse injungendum præceptum præsentandi se Sedi Apostolicæ, in illis casibus in quibus possunt ab Episcopo absolvi; gaudent enim peculiari privilegio, ut advertit Bonacina *dict. quæstione 4. puncto 5. num. 3. vers. advertendum est secundo*, Sanchez *dict. lib. 2. cap. 13. num. 26*. Homobon. *de Bonis de examine Eccles. part. 1. tract. 5. cap. 4. quæst. 26. vers. quarto licet*, Duard. d. *quæst. 10. num. 18*. Philibert. Marchin. *de bello divino, part. 3. cap. 3. num. 18. me citato in hoc loco*, novissimè Bossius *in discept. moral. discept. 1. num. 173. cum seqq. & num. 202*.

16 *Secundus casus est de clericis collegialiter, seu communiter viventibus, qui sese mediocri, & non enormi percussione affecerunt; hi enim ab Episcopo absolvi possunt, ut probat text. in cap. quoniam, de vita & honestate clericorum. Bellet. d. tit. de favore clericorum. can. §. 3. num. 5. Suar. d. disp. 22. n. 71. Filliuc. tom. 1. tract. 15. c. 1. n. 39. me citato Boss. d. discept. 1. n. 188. cum seq. Bonac. dict. num. 3. in princip. & sect. 5. n. 9. Bellet. d. §. 3. n. 5. Navar. d. cap. 27. n. 91. in princip. Layman. d. c. 5. n. 10. Squillante d. c. 6. n. 106. in casu notabili, Guttier. Canon. lib. 1. c. 5. n. 18. ubi de duobus Canonicis se adinvicem percutientibus in eadem Ecclesia, in qua quotidie ad divina Officia celebranda conveniebant, quod tanquam communiter ac simul viventes reputentur in proposito ad hoc ut eos tanquam de injuria mediocri possit Episcopus Dicoecanus absolvere, ut in dict. cap. quoniam.*

17 *Monachi tamen, sive alij Regulares se adinvicem percutientes, per eorum Prælatos sunt absolvendi, cap. Monachi 2. cap. cum illorum, §. qui si claustrales, de sentent. excomm. Navar. Bonac. Layman. & Bellet. dict. locis, Fr. Emman. quest. Regul. tom. 1. q. 20. art. 12. ubi addit quod verba d. cap. Monachi, ibi, in claustris, non ponuntur quasi innuant; quod si extra claustra se percuterint, ab Episcopo, & non à suo Prælato debeant absolvi; sed quia hoc crebrius in claustris contingit: deinde advertit; quod si Superior aliquis percuterit suum subditum, potest ipse secundum privilegia absolvi ab alio Sacerdote subdito suo, electo ab ipso in Confessorem, & si subditus, & Prælati se ad invicem percuterint, & in Conventu non sit aliquis, qui eos possit absolvere, possunt adinvicem se absolvere, de quo etiam Coriolan. de casibus reservatis part. 2. casu 10. de judic. Regul. §. 10. n. 17. vers. nam licet, advertens quod licet de iure communi excommunicatus non possit alium pariter excommunicatum absolvere, ex notatis in cap. audivimus, 24. q. 1. in casu tamen necessitatis, ubi non est alius Religiosus, qui possit eos absolvere, potest excommunicatus alium excommunicatum absolvere, ex quo idem Coriolan. dict. loco, n. 26. resolvit percutientem excommunicatum incurrere in excommunicationem, quia excommunicatus retinet Ordinem ratione cuius inducta est immunitas, de qua etiam Carol. de Grassis de effectibus clericali. effect. 9. n. 120. quem refero Ego ipse in Collect. ad c. 1. n. 2. in fine, de sentent. excomm. & idem Fr. Emman. d. q. 20. art. 19. observat, quod si Prælati Regularis non sit Sacerdos & nullus alius sit Sacerdos Regularis in Conventu, vel si sit excommunicatus, aut aliter impeditus, potest ejus subditus absolvi ab Episcopo à minori clerici læsione. Si verò Monachum alterius Monasterij alius Monachus percuterit, per Abbatem utriusque Monasterij debet absolvi, d. cap. cum illorum, §. si verò claustralis & ibi Abb. n. 13. & Host. n. 14. Advertas tamen, quod Abbas non absolvit novitium incidentem in excommunicationem Canon. si quis suadente, ante religionis ingressum, Tiraq. de retractu lig. §. 1. gloss. 8. num. 31. Quicquid dicat Bonacina de censur. disp. 2. q. 4. punct. 5. num. 1. prope finem.*

18 *Si verò Regularis percuterit clericum sæcularem, debet ab Episcopo absolvi, quando percussio est levis, cap. religiosi, de sentent. excomm. in 6. Fr. Emman. quest. Regul. tom. 1. quest. 20. art. 12. Molin. de Iustit. tract. 3. disp. 60. n. 4. Quicquid dicat Bonacina dict. sect. 5. n. 9. vers. major. Quamvis enim Prælati Regularis Monachos sibi subditos se adinvicem percutientes absolvi jus habeat, juxta supradicta. Episcopus tamen de æquitate eos etiam exemptos ab excommunicatione d. c. si quis suadente, absolvere potest, Sylvest. verb. Absolutio 5. num. 2. & 3. Bellet. dict. §. 3. num. 7.*

19 *Item si Monialis Monialem, vel Conversum, aut Clericum percusserit, per Episcopum in cujus Dicoecesi Monasteria fuerint, absolvi potest, cap. de Monialibus, ubi gloss. fin. & Doct. de sent. excomm. Sylvest. verb. Absolutio 4. n. 3. Bellet. d. §. 3. n. 4. qui hoc procedere asserunt, tam in exemptis, quam in non exemptis, me citato in hoc loco, Boss. in discept. mor. discept. 1. num. 79.*

20 *Tertius casus est de filiis impuberibus; isti enim possunt ab Episcopo absolvi non solum ab excommunicatione levis, sed etiam mediocri, & enormis percussione factæ tempore impubertatis, cap. ultim. de sent. excomm. Bellet. d. §. n. 20. Carol. de Grassis d. effect. 9. n. 172. Bonacina d. n. 3. vers. quintus casus, Aloyf. Ricc. in dec. Curia Archiepisc. Neapol. part. 5. decis. 22. Squillante d. c. 6. sub n. 107. vers. præcipue pueros, me citato in hoc loco, Boss. d. discept. 1. n. 103. cum seq. & à n. 186. Molin. d. disp. 59. n. 3. Bonacina d. sect. 5. num. 12. † mitius enim quis punitur ob fragilitatem ætatis, Duen. reg. 259. Tiraquel. de pœnis temper. causa 7. Cald. Pereira in l. si curatorem. verb. vel adversarij dolo, à num. 59. Molina d. tom. 4. disp. 56. num. 6. Aloyf. Ricc. in collect. decis. p. 5. collect. 1845. Unde clerici impuberes adinvicem se percutientes possunt ab Episcopo absolvi, ut per Bellet. d. n. 20. Molin. de Iustit. tract. 3. tom. 4. disp. 59. quos refero Ego ipse in collect. ad cap. 1. n. 2. de sent. excomm. ubi num. 6. cum Gloss. & aliis intelligo si sint doli capaces, aliàs ab excommunicatione excusantur. Fagund. in quinque Eccles. prac. p. 2. lib. 1. cap. 3. n. 12. in med.*

22 *Quartus casus est de janitore, seu Officiali turbam arcente, non ex deliberatione, sed fortuito casu clericum lædente, qui potest ab Episcopo absolvi, nisi fortè graviter vulneraverit, cap. si vero §. officialis, de sent. excomm. Sayr. d. lib. 3. c. 28. num. 27. Coninch. de sacram. & censur. tom. 2. disp. 14. num. 193. Bonac. d. num. 3. vers. secundus, Bellet. d. §. 3. n. 22. Molin. d. tract. 3. disp. 62. n. 2. Navar. d. c. 27. n. 91. Filliuc. citato loco, n. 39. idem Bonac. d. sect. 5. num. 9. vers. secundus casus.*

23 *Quintus casus est de inope, id est tanta paupertate gravato, quod Romam pro absolutione accedere non possit; is enim si clericum percusserit, potest ab Episcopo absolvi, cap. quod de his, cap. quamvis, de sent. excomm. Tolet. d. c. 8. n. 2. vers. quartò ista. Hier. de Monte d. quest. 15. à n. 6. Carol. de Grassis d. effect. 9. num. 164. me citato in hoc loco, Boss. discept. 1. n. 110. cum seq. Bellet. d. §. 3. num. 24. ubi cum Hostiensis in d. cap. quod de his, n. 1. & Abb. in cap. ea noscitur, num. 5. de sentent. excomm. resolvit hoc habere locum in eo paupere non mendicante, sed vivente ex suo artificio, de quo etiam Azeved. l. 2. num. 46. tit. 18. lib. 4. recopilat. † Pauperes enim dicuntur non solum Mendicantes, sed etiam habentes congruam sustentationem, qui tamen attento statu personæ, & dignitate videntur indigere, Barr. in l. 1. num. 35. C. de sacrosanct. Eccles. Lara in l. si quis à liberis, §. sed si filius, n. 44. ff. de liberis agnos. Tiraquel. de pia causa in prefat. pag. 10. D. Barbosa in l. maritum, num. 6. ff. soluto matrim. Surd. de alimentis, tit. 1. quest. 93. n. 30. & tit. 7. quest. 9. à n. 29. decis. 61. num. 2. Mascard. de probat. conclus. 1154. num. 14. Spin. in speculo testam. gloss. 6. num. 10. Mexia in tract. taxa panis, conclus. 1. num. 46. ubi etiam resolvit, data paupertate potius nobili, quàm ignobili succurrendum, Bernard. Grævæ. ad practicam Camera Imper. l. 1. conclus. 42. confid. 1. num. 2. & Surd. dict. quest. 9. num. 33. asserit pauperem dici, qui habet multas filias nobiles. Denique an quis pauper dicatur, iudicis discretioni committitur, qui attendit personarum, & circumstantiarum qualitate arbitrabitur, Menoch. de arb.*

- cas. 65. & de pres. lib. 6. quest. 25. Suid. d. tit. 7. q. 9. n. 10. Mascard. d. concl. 1154. Perez l. 1. vers. ex qualitate, tit. 1. lib. 3. Ordin. pag. 461. Seraph. de privilegiis jurament. priv. 4. n. 98. Molin. de primog. lib. 2. c. 16. n. 47. D. Barbosa in d. l. matrem, n. 6. Farinac. in praxi crimin. q. 7. n. 93. & seq. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 2. n. 43. Scacc. de appellat. q. 17. limit 40. num. 8. plures per Flores de Mena var. lib. 2. q. 21. n. 130. & me citato Bossius d. discept. 1. n. 117. Et paupertatis plura privilegia referunt Rebuff. priv. 9. Paul. Montan. de tutel. cap. 36. gloss. 2. num. 4. Cened. part. i. collect. 27. à num. 2.
- 25 Sextus casus est de ægro, sive valetudinario, aut quacunq; corporis impotentia impedito, & à fortiori membris destituto, qui ab Episcopo suo absolvi possunt ab excommunicatione ob violentam manuum injectionem in Clericos incursum, etiam si infirmitas temporalis sit, vel non imminet periculum mortis, putà in febre tertiana, quartana, vel podagta. Ita Abb. & Innoc. per text. ibi in d. c. quod de his, Carol. de Grassis d. effectu 9. n. 162. Sylvest. d. verb. Absolutio 4. n. 3. vers. nonus, Sayr. d. c. 28. n. 24. Bellet. d. §. 3. n. 25. me citato in hoc loco, Bossius d. discept. 1. num. 81. & 82.
- 26 Infirmi, & valetudinarii dicuntur ex consilio Medicorum, Roland. conf. 22. n. 20. ad finem, l. 3. Menoc. de arbitr. casu 60. Farinac. in praxi crimin. part. 2. q. 76. n. 90. Boss. de triplici Iubilæi privilegio. sect. 4. casu 21. n. 92. usque ad 116.
- 27 Septimus casus est de senes, qui à prædicta excommunicatione per Episcopum absolvi poterit, cap. ea noscitur, 12. de sent. excom. ibi, senes, Ego ipse in collect. ad illum text. n. 3. ubi amplio etiam si fortes sint ad ambulandum. Sylvest. verb. Absolutio 4. n. 3. vers. decimus, Carol. de Grassis d. effectu 9. à n. 160. Sayr. d. c. 29. n. 25. Belletus dict. §. 3. n. 26. me citato in hoc loco, Bossius d. disc. 1. n. 85. Senes qui dicantur, arbitrio iudicis relinquuntur, Menoc. de arbitr. casu 59. &
- 28 de presumpt. lib. 6. q. 46. num. 25. Flamin. de resignation. lib. 5. quest. 6. à num. 4. ubi q. 3. num. 47. asserit quod senectus, & morbus à pari procedunt, imò senes dicuntur perpetuò infirmi, Monteleon, in tract. de priv. senect. cap. 5. Thom. Act. de infirmis, c. 19. & Farinac. in praxi crimin. part. 4. q. 92. n. 22. refert senem dici ab anno 50. perfecto, usque ad annos 70. Senum multa privilegia enumerat ultra aliquos ex citatis, Paleoth. in speciali tract. de senect. Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 328. à num. 1. Pineda in vita D. Ioannis Baptista, lib. 2. art. 1. c. 9. § 139. pag. mihi 98.
- 29 Octavus casus est de existente in potestate alterius, qualis est servus, & filiusfamil. modò Dominus grave damnum inde patiatur absque sua culpa ex servi absentia, cap. mulieres 6. de sent. excomm. Carol. de Grassis d. effectu 9. num. 167. Bonacina d. quest. 4. punct. 5. num. 3. vers. septimus, Bellet. d. §. 4. n. 29. me citato in hoc loco, Bossius d. discept. 1. n. 119. cum seq. Molin. d. tract. 3. disp. 64. n. 2. cum seqq. idem Bonac. d. sect. 5. n. 14.
- Nonus casus est de mulieribus cujuscunque sint ætatis, & conditionis: possunt enim à locorum Ordinariis absolvi, cum illis periculosum sit peregrè proficisci, & se vivorum cœtibus immiscere. d. cap. mulieres, dict. c. ea noscitur, Navar. d. c. 27. n. 88. Tiraquell. l. 10. connub. gloss. 1. part. 16. n. 53. Sayr. dict. lib. 3. c. 28. n. 18. vers. tertius casus, Hieron. de Monte q. 15. num. 6. Carol. de Grassis d. effectu 9. num. 159. Bellet. d. §. 3. n. 17. Bonac. d. n. 3. vers. sextus, Duard. d. q. 8. n. 2. me citato in hoc loco, Bossius in disc. moral. discept. 1. n. 78. Molin. d. disp. 59. n. 3. Bonac. d. sect. 5. num. 13.
- 30 Advertendum est eum, qui non potuit Summum Pontificem adire ob legitimum impedimentum, non posse ab Episcopo absolvi, quando potest saltem adire Legatum, aut alium habentem facultatem absolvendi ab hujusmodi excommunicatione reservata Summo Pontifici, Navar. d. c. 27. n. 88. vers. ad quartam, Sayr. d. lib. 3. c. 28. n. 39. Bonac. d. n. 3. in fine, & d. sect. 5. n. 17.
- Deinde advertendum est, supradicta non solum procedere in proprio Episcopo, sed etiam in quocunque alio extraneo Episcopo, in cujus diocesi percussio contigerit, ut per Capell. Tholosan. decis. 231. Item fuit quaesitum, Guttier. canon. lib. 1. cap. 5. n. 11. sed inferiorem Episcopo non posse absolvere excommunicatum pro levi injuria illata in personam Clerici, vel existente aliquo ex prædictis impedimentis, resolvunt Hieron. de Monte d. q. 15. num. 29. & 30. Carol. de Grassis d. effectu 9. num. 181. Nisi in articulo mortis, ut per eundem Carol. de Grassis d. loco, num. 153. Bellet. d. §. 3. num. 9. vel quando Episcopus in specie mandaverit suo Vicario, ut possit absolvere ita excommunicatos, Sbroz. de Vicario Episcopi lib. 2. quest. 180. num. 2. & seqq. vel alicui Vicario ad id specialiter deputato, Bonacina d. puncto 5. n. 4. vers. addo.
- Advertit Molin. d. tract. 3. disp. 64. n. 7. antequam Episcopus in eventibus omnibus explicatis absolvat illum, qui est absolvendus, debere satisfacere Ecclesiastico, qui injuriam est passus, si ad aliquam satisfactionem ei efficiendam teneatur, & commode possit illam efficere, aut certè præstare debet cautionem si satisfacere non possit, juratoriam saltem, quando aliam præstare non potuerit, quod satisfaceret cum primùm potuerit præstare: item præstare debet juramentum quod cessante eo impedimento, accedet cum primùm poterit; cap. ea noscitur, cap. quod de his, de sent. excomm.
- Ut autem possit Episcopus dispensare, ut quia retineat beneficium obtentum tempore excommunicationis, non abs re erit investigare, in quo dubio gloss. verb. dispensatum, in cap. postulastis, de Cler. excomm. nisi tenet quod sic, ex reg. quod omnis dispensatio, quæ non reservatur Papæ, potest concedi ab Episcopo, argument. cap. nuper, de sentent. excomm. atqui in dict. c. postulastis, dispensatio non reservatur Papæ: Ergo, & c. sequuntur ibi Abb. num. 8. & Rebuff. n. 64. Covar. in cap. alma mater, part. 1. §. 7. num. 8. Vgolin. de censur. sab. 2. c. 13. n. 21. Suarez tom. 5. disp. 13. sect. 1. n. 34. Azor institut. moral. part. 1. lib. 6. cap. 7. quest. 2. Anton. Ricciul. de jure personarum extra gremium Ecclesie existentium, lib. 4. cap. 12. n. 5. ubi n. 6. cum Suarez citato loco, n. 36. extendit ut procedat etiam in eodem Episcopo, qui contulit beneficium excommunicato, ignoranter tamen, & bona fide putans illum, cui facta est collatio, non esse excommunicatum: & num. 7. cum Abb. in d. c. postulastis, n. 9. vers. intellige, extendit secundò, ut procedat etiam si collatio non spectet ad Episcopum, sed ad inferiorem collatorem, quia nihilominus sufficit dispensatio Episcopi, quod tamen intelligunt Covar. d. §. 7. num. 8. vers. ego verò admitterem, & Suarez d. num. 36. vers. addit. Panormit. dummodo is, ad quem spectat collatio, dispensationi consentiat, & non aliàs.
- Limita tamen primò, quando collatio esset facta per Papam; tunc enim non posset inferior etiam dispensando se ingerere, per Abbatem in d. cap. postulastis, sub num. 10. vers. sed si collatio. Rebuff. ibi d. n. 66. Covar. d. §. 7. n. 8. vers. quod si Romanum Pontif. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 54. n. 22. Nicol. Garc. de benef. part. 7. cap. 13. num. 78. Ricciul. dict. cap. 12. num. 9.
- Limita secundò in eo Episcopo, qui scienter contulit

tulit beneficium excommunicato, ut per Abb. in d. cap. postulastis, n. 9. versic. dum tamen, Sylvest. in sum. verb. excomm. 3. n. 1. vers. 3. Ricciul. d. c. 12. n. 10. Quicquid teneant Suar. d. sect. 1. n. 36. & Nicol. Garcia d. c. 13. à n. 84.

36 Limitatertio, quando simul cum excommunicatione concurrat intrusio scienter in beneficio, prout contra Fr. Emman. & Avilam resolvunt Garc. d. c. 13. n. 88. & Ricciul. d. c. 12. in fine.

Illud pro coronide hujus allegationis advertendum

37 duxi, Episcopum non posse concedere, ut cum excommunicato communicetur, ut per Ioan. Andream in cap. cum desideres, num. 4. de sentent. excommuni. quem ibi sequuntur Butt. num. 7. & Abbas n. 3. quos refert Anton. Ricc. d. tract. lib. 4. c. 43. num. 6. ubi n. 7. cum Socin. in cap. inter alia, n. 22. & 23. de sentent. excommunicat. asserit non valere privilegium concessum ab Episcopo, ut quis non teneatur vitare excommunicatum; ille enim tenetur vitare excommunicatos perinde ac ceteri, ut per Abb. in d. c. cum desideres 23. de sentent. excomm. n. 2. ubi Anchar. n. 6. Socin. n. 3. & 4. Suarez tom. 5. disp. 15. sect. 7. sub n. 4. versic. quod adeo verum, Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 32. c. 64. Anton. Ricc. de iure personarum extra gremium Eccles. existent. lib. 4. c. 44. n. 8. Si enim Episcopus participet otiosè cum denunciato à se, incurrit minorem excommunicationem, ut per Covar. in cap. alma mater. p. 1. §. 2. n. 2. & §. 3. n. 5. Hentiq. in sum. lib. 13. de excommuni. c. 3. §. 4. lit. N.

ALLEGATIO XLII.

Episcopus an possit cum sibi subditis dispensare in irregularitatibus provenientes ex vicio, sive defectu corporis?

- 1 Clericus non debet esse corpore vitiatus, aut diminutus.
- 2 Romani quos olim Sacerdotes eligebant?
- 3 Persa sacrorum ministros corpore integros admittebant.
- 4 Facies sæpè indicat quale sit corpus.
- 5 Corporis species simulachrum est mentis, figuraque probitatis.
- 6 Anima pulchra sæpè residet pulchro in corpore.
- 7 Philosophia apprimè utilis est ad capiendam de aliquo præsumptionem.
- 8 Exteriora indicant interiora.
- 9 Deformis non facillè fieri potest ut bonus sit.
- 10 Mutilatio inducit irregularitatem, qua in aliquo membro, dummodo principali, evenit, & ob culpam contingit.
- 11 Membrum sumitur pro ea parte, qua habet certum officium deputatum, & in corpore nostro distinctam habet operationem.
- 12 Mutilatio partis alicujus membri non producit irregularitatem, nisi pars illa abscissa celebrandi adimeret potestatem, vel notoria culpa in illius abscissione accedat.
- 13 Castrari se permittentes fiunt irregulares, nec possunt esse clerici, etiam quod hoc fecerunt, ut castè vivant.
- 14 Castratus, vel sectus non sponte, sed casu, potest fieri Clericus, & si jam sit, in susceptis valet Ordinibus ministrare, nisi id sua culpa acciderit.
- 15 Castratus ab adultera marito, quia ipsum invenit cum sua uxore coire, non potest fieri clericus, cum di sua culpa acciderit.

- 16 Membrum genitale amittens ex eo quod sciens cognoverit mulierem morbum Gallicum habentem, non potest fieri Clericus.
- 17 Mannum habens mutilatam, articulatam, vel aridam, aut perpetuò tremulam, non potest ad Ordines promoveri.
- 18 Digno carens quando fiat irregularis?
- 19 Dignus non est propriè membrum nostri corporis.
- 20 Pollicis pars si desit, & notabilem defectum non producat, neque Hostiam frangere impediatur, minime inducit irregularitatem, dummodo ejusdem nulla præcesserit culpa.
- 21 Digno illo carens, qui medius est, non est irregularis.
- 22 Dignos senos habens in manibus non est irregularis.
- 23 Dignos superfluos habens, potest eos sibi amputare, vel amputari permittere, dummodo nullum inde periculum sibi imminet.
- 24 Capillorum defectus ob morbum gallicum, aut similem procedens, irregularitatem potest operari arbitrio Episcopi.
- 25 Facies deformis quando inducat irregularitatem?
- 26 Color in facie non est quid essentialiale, sed accidentale.
- 27 Cacus non potest fieri Clericus: at in susceptis Ordinibus, in quibus visu non est opus, ministrare potest.
- 28 Cacorum aliqua miranda referuntur.
- 29 Monachus non potest esse Clericus etiam prima tonsura.
- 30 Lippus non potest fieri Clericus, modò longa, & diuturna, ac continua sit lippitudo.
- 31 Oculi sinistri, sive Canonis visiva virtute si quis careat, & tanta polleat virtute in dextero, ut sine deformi faciei conversione possit legere Canonem, non est irregularis.
- 32 Nasum pressum, grandem, aut tortum detinens, præcipuè si pariat deformitatem, prohibetur ordinari.
- 33 Nasi abscissio inducit irregularitatem.
- 34 Os habens deforme, & imperfectum, non est admitteendus ad Ordines, quando foeditatem ac horrorem generat.
- 35 Balbus, ac blesus qui detinetur loqui, & verba explicare, non est ad Ordines assumendus.
- 36 Dentes non numerantur inter membra.
- 37 Dentes sibi evellens ex indignatione, vel impatientia, quando ad Ordines sit admitteendus.
- 38 Auris an sit membrum.
- 39 Auribus carens propria culpa, aut notorij peccati causa, est irregularis.
- 40 Claudus potest ad Ordines promoveri, nisi talis sit, quem oporteat cum baculo accedere ad Altare.
- 41 Barbam habens corrosam, aliàve deformitate maculatam, non est ordinandus.
- 42 Gibbosi, vel curvi dicuntur corpore vitiati, præcipuè si nimia in eis sit deformitas.
- 43 Morbosi quando possunt ordinari?
- 44 Podagra, & scabie laborantes nimiam inducentibus deformitatem, irregulares fiunt.
- 45 Paralyti, vel apoplexia laborantes irregulares sunt.
- 46 Gallico morbo laborantes, si foris appareat, horroremque & scandalum gignat, irregulares fiunt.
- 47 Febri quartana neminem retrahit ab Ordinibus suscipiendis.
- 48 Comitiali morbo correptus Ordines assumere non valet, nec in susceptis ministrare.
- 49 Leprosus promoveri non debet.
- 50 Furiosi, mente capti, & ij, qui in furorem aliquando versi insani verunt, non possunt fieri Clerici.
- 51 Dæmoniacci non possunt fieri Clerici.

- 52 *Demoniaci tandiu erunt ab officiis suis, ordine & loco suspensi, quousque unius anni spatio per discretionem Episcopi inveniuntur ab huiusmodi calamitate liberati.*
- 53 *Gigantes, & Pygmaei, quando irregulares sint?*
- 54 *Abstemiij quando possint ordinari?*
- 55 *Corporis vitium aliquod seu defectus absque culpa alicui ordinando proveniens, impedimentum praestat solum executioni illius actus, seu Officij, ad quod fit inhabilis propter impotentiam, aut defectum.*
- 56 *Digitos duos, & dimidium palma sine sua culpa amittens, potest habere beneficium non requirens celebrationem.*
- 57 *Summo Pontifici solum competit potestas dispensandi cum corpore vitiatis.*
- 58 *Gloss. verb. nostram, in c. significavit, de corpore vitiatis. declaratur.*
- 59 *Episcopus potest dispensare cum habentibus membrum occultum, sive manifestum non sua culpa abscissum, & quando cessat homicidij praesumptio, atque huiusmodi membrum non redit ipsos impotentes ad celebrandum.*
- 60 *Vitium modicum quod dicatur, & qua notabilis deformitas, relinquatur iudicis arbitrio.*
- 61 *Episcopi est determinare, quando dubitatur, sit ne talis corporalis morbus, vel defectus, qui Ordinis executionem impediatur, etiam respectu Regularium.*

CORPORE vitiatus ad effectum ne debeat Ordinibus insigniri, ille dicitur, qui membro principali caret, vel quia natus ita est, vel quia illud mutilatum, aut debilitatum sibi fuit, aut ipsum nimia illius deformitas angit: qui vult enim fieri Clericus, non debet esse corpore vitiatus, aut diminutus, *cap. illiteratus, 37. distinct. c. 1. 49. dist. c. non confidat, 50. dist. c. 1. cap. poenitentes, & cap. praepcepta, 55. dist. cap. infames, 9. q. 1. c. 1. & per totum, de corpore vit.* Covar. in *Clem. si furiosus, part. 1. in princ. n. 5.* Albert. Trot. *de vero, & perfecto Clerico, lib. 1. c. 16.* Lambettin. *de iure patron. 1. p. 2. lib. 9. art. 12. n. 1.* Thom. Act. *de ludo schaccorum, q. 5. princ. n. 23.* Campan. *in diversorio Iuris Canon. rub. 11. c. 17. n. 1.* Azor. *institus. moral. part. 2. lib. 6. c. 4. q. 13.* Bellet. *disquisit. clericalium part. 1. rubr. de disciplina Clericali, §. 7. n. 1. pag. 86.* Nicol. Garcia *de beneficiis, part. 7. c. 12. n. 4.* novissimè Ioan. Machad. *in tract. del perfetto Confessor y Cura de Almas, lib. 1. p. 3. tract. 17. docum. 6. a princ.* Nam secundum Galen. *lib. de defn. medic.* sanitati accidunt pulchritudo ac boni habitus integritas, testaturque Seneca *c. 40. minus est accepta scientia, vel virtus ex deformi corpore veniens, hinc Ennius.*

Gratior est virtus veniens de corpore pulchro.

2 Romanis olim ab aetate Romuli mos erat eos solos Sacerdotes eligendi, qui & genere excellentes, & virtute praestantes, nec tamen inopes, aut corpore ulla ex parte truncati fuissent, ut refert Dion *lib. 2. Roman. antiq.*

3 Apud Persas usu pariter receptum fuit Sacrorum ministros corpore integros admittendi, nullam maculam habentes, neque aliqua corporis foeditate notatos, Alex. ab Alex. *lib. 6. dierum genial. c. 14.* quia corporalis foeditas animi, morumque deformitatem indicat, arguitur. *cap. quia diversitatem de concess. prob. tenet ibi Abb. not. ab. 1. Tiraq. l. 2. connub. glos. 1. p. 2. num. 5.* Escob. *de ratiocin. c. 22. num. 1.* Hinc quando plures sunt torturae subijciendi, incipi debet ab eo, qui deformior est, ut magis de crimine suspecto, Hippol. *in pract. crimin. §. expediat. n. 53.* Mascard. *de probat. concl. 83. n. 27.* Torreblanca *in practicab.*

Iuris spirit. lib. 7. c. 7. num. 3. Vnde S. Gregorius Nazianzenus Athenis Iulianum conspiciens antequam imperio potiretur, ex eius physiognomia de moribus tale iudicium tulit, ut refert Nicephor. *lib. 10. cap. 37.* Deus bone, quantum malum Romanum fovet Imperium, prout illum citat Torreblanca *d. lib. 7. c. 7. num. 14.*

Facies namque saepe indicat quale est cor, *l. observandum. ff. de officio praesid. l. 3. ff. de testibus. l. 1. c. 3.* Agnitio vultus eorum respondet eis, hoc est virtus exterior secreta cordis patefacit, ut docent ibi Lyranus, & Vatablus. Vnde Pythagoram ex faciei inspectione discipulos admisisse, & reprobasse testatur Aul. Gell. *lib. 1. noctium Atticar. c. 9.* & Socrates conjectavit Platonem ex vultu insignem virtute, & doctrina futurum, ut tradit Iul. Seren. *lib. 5. de Fato, cap. 39.* quem refert Torreblanca *d. lib. 7. c. 7. num. 11. & 12.*

Et species corporis simulacrum est mentis, figurataque probitatis Luc. de Peña *in l. 1. vers. 2. queritur, C. qui at. vel profess. se excus. lib. 10. & l. 1. C. de profess. qui in urbe Constantinop. lib. 12.* Matth. de Fano *in tract. de modo studendi, c. 30.* Menoch. *de arbitrar. casu. 226. num. 5.* post Tiraq. Torreblanca *d. lib. 7. cap. 7. num. 6.* Thom. Act. *d. quaest. 5. num. 26.* D. Ambros. *lib. 2. de Virgin. quem citat Ceval. Commun. contra commun. q. 248. num. 13.* ubi a num. 6. multa de pulchritudine adducit, & saepe in pulchro corpore pulchra residet anima, ex sententia Cyni relata ab Alexand. *conf. 209. incip. Ponderatis, num. 10. vers. dictus vero juvenis, lib. 6.* Proinde loquebatur Dominus ad Moysen dicens: *Loquere ad Aaron: Homo de semine tuo per familias suas, qui habuerit maculam, non offeret Deo suo, nec accedet ad ministerium eius, si caecus fuerit, si claudus, si vel parvo, vel torto naso, si fracto pede, si manu, si gibbus, si lippus, si albuginem habens in oculo, si jugem scabiem, si impetiginem in corpore, vel herniosus; omnis enim, qui habuerit maculam de semine Aaron Sacerdotis, non accedat offerre hostias Domino, nec panes Deo suo.* *Levit. cap. 12. refertur in cap. hinc etenim, 49. distinct.*

Per signa corporis nobis nota, inquirunt Logici syllogizamus dispositiones animae nobis ignotas, Arist. *2. Priorum.* Aptimè enim utilis est physiognomia ad praesumptionem de aliquo capiendam. Bald. *in l. 2. in 2. col. C. quorum appell. non recip.* Hipp. *§. expedita, n. 55.* quas refert Thom. Act. *de ludo Schaccorum, q. 5. princ. num. 67.* Cavalcan. *de brachio Regio p. 3. a n. 81.* Gambar. *de casibus reserv. pag. 186. n. 14.* vnde Propert.

Ex operum specie clarescunt intima cordis.

Exteriora enim indicant interiora, §. *parvorum: Instit. de rerum divis.* Vnde non verificatur in Iure dictum illud, *Fronti nulla fides.* Et dicit Bald. *in l. observare, C. quorum appell. non recip.* quod sicut turpis habitudo corporis declarat quem proclivem ad scelera, ita pulchra ad virtutes. † Non enim facile fieri potest, ut qui omnino deformis est, bonus sit. Bobadil. *in sua politica, lib. 1. c. 8. n. 8.* Vnde Mart. *lib. 11. epigram. in Zoilum, ex corporis deformitate illum opinabatur improbum; remque mirandam esse subiungit si fortasse bonus esset.*

Crine ruber, niger ore, brevis pede, lumine laesus.

Rem magnam praestas, Zoile, si bonus es.

Hæc quæ hucusque diximus non imponunt necessitatem cognoscendi hominum mores per signa membrorum naturalium, sed tantum inclinationem naturæ ostendunt probabiliter, quæ vinci potest per contrariam bonam consuetudinem, vel frantum rationis, ut respondit Socrates Philemoni dicenti ex physiognomia eius esse luxuriosum, superasse naturam ratione, ut refert Laërtius, quem citat Torrebl. *d. lib. 7. c. 7. num. 15.*

Mutilatio

Mutilatio (quæ propriè, & strictè sumpta, est amputatio membri, ut pluribus relatis Doctoribus probat Aloys. Ricc. in praxi aurea, resol. 66.) tantum inducit irregularitatem, quæ in aliquo membro, dummodò principali, evenit, & ob culpam contingit, Navar. in man. cap. 27. n. 198. Cardos. in praxi Iudicum, verb. Sacramentum Ordinis, num. 12. Nam præter mutilationem membrorum ad executionem Ordinum necessariorum, in quibus nihil refert utrum casu, vel culpa sit sequuta mutilatio, semper distinguitur an illa casu, vel culpâ evenierit, quia si casu, & sine culpa illa acciderit in parvo membro nullam, aut minimam inducente deformitatem, irregularitatem non operatur, gloss. fin. in cap. ult. de corpore vit. dummodò rei licitæ operam daret, Borgas. de irregul. rub. de corpore vit. n. 5. vers. si autem, p. 3. Sed si ex propria culpa in mutilationem incidit, etiamsi culpa ipsa minima fuerit, irregularitatem incurrit, in qua tamen dispensat Episcopus, ut ministret in susceptis, per cap. 1. de corpore vit.

Membrum autem sumitur pro eâ parte, quæ habet certum officium deputatum, & omne id quod in corpore nostro distinctam habet operationem, illud propriè dicitur membrum, secundum Arist. 3. Meteor. Clar. §. fin. q. 69. num. 16. Caball. resol. crimin. casu. 136. n. 16. Fatiuac. in praxi crim. q. 19. n. 23. cum seq. Plaz. de delictis, lib. 1. cap. 25. num. 4. Covar. in clem. si furiosus, p. 3. in init. num. 8. Iacob. de Graff. in decis. aur. lib. 2. cap. 26. n. 4. Henriq. lib. 14. cap. 8. §. 1. Navar. in manual. c. 27. n. 206. vers. secundò dico, Aloys. Ricc. in praxi aurea, resol. 67.

Sed mutilatio partis alicujus membri non producit irregularitatem, Sylvest. verb. Corpore vitiatum, n. 3. vers. aut est mutilatum, nisi pars illa abscissa celebrandi adimeret potestatem, nempe si pollex præcisus esset, aut quivis aliorum digitorum requisitorum ad consecrationem, cap. fin. & ibi gloss. ult. de corpore vit. Vel deformitatem operaretur scandalosam, cap. 1. dict. tit. de corpore vit. & in hoc eventu procedere potest opinio Doctorum asserentium abscidentem sibi partem membri fieri irregularem, quamvis non sit notoria ejus culpa: quam tenent Tolet. in sum. lib. 1. cap. 63. in ultima regula, Molin. de just. tract. 3. disp. 67. num. 8. & disp. 70. num. 16. Suar. tom. 5. de censur. disp. 51. sect. 2. n. 6. & 8. Sayr. eodem tract. lib. 7. c. 7. n. 12. Nicol. Garc. de benef. part. 7. cap. 12. à num. 5. In aliis verò eventibus ad incurrendam irregularitatem ex abscissione partis membri, requiritur notoriè culpa, & in his terminis procedere potest sententia aliorum, qui tenent requiri notoriam culpam, quando totum membrum non est abscissum, de quo Plaza de delictis, c. 24. n. 13. Iacob. de Graff. in decis. aureis, lib. 4. c. 27. n. 41. Vgolin. de irregul. c. 51. n. 7. & c. 52. n. 5. Henriq. in sum. lib. 14. c. 8. §. 4. lit. X. & c. 19. §. 4. & in notoriam culpam incidere, qui voluntariè sibi mutilat, non est qui debitet, qui enim absciderit semetipsum, non potest fieri clericus, ut habetur in Can. Apost. 22. relato in cap. qui partem, dist. 35. tamen si abscissio sit illius membri, quo minimè egeat ad ministerium Ordinis, nec deformitatem operetur, scilicet si obruncasset pudenda, prout infra num. 13. cum seq. dicitur, Covar. in Clem. si furiosus, p. 1. in princ. n. 7. vers. secundò. Bonac. de censur. disp. 7. q. 2. punct. 2. à n. 29. & in isto casu non dispensat Episcopus, nisi dum defectus, & ipsa culpa est notoria, cum quadam infamia, Henriq. d. cap. 19. §. 4.

Qui se castraverunt, seu permiserunt spontè se castrari, fiunt irregulares, nec possunt esse clerici, cap. si quis abscidit, & cap. si quis pro aegritudine, §. 5. dist. c. ex parte 1. de corp vit. Etiam quod hoc fecerint, ut castè vivant, d. c. si quis pro aegritudine, c. significavit 4. de corp vit. Reb. in comm. ad l. spadonum 128. vers.

si tamen aliquis, ff. de verborum significat. pag. 487. & in praxi benefic. tit. de dispensat. cum corpore vit. n. 15. & 16. Bellet. d. tit. de disciplina clericali, §. 7. num. 12. Cardos. d. verb. Sacramentum Ordinis, num. 16. Nicol. Garc. de benefic. part. 7. cap. 12. à num. 7. Molfes. in sum. Theologia moralis, tract. 2. cap. 16. num. 16. Ragus. de Missa in Ecclesia, q. 12. n. 2. novissimè Ioan. Machado d. part. 3. tract. 17. docum. 6. num. 4. & Torreblanca in practicab. Iuris spirit. lib. 2. cap. 13. num. 53. Non enim per abscissionem corporis à Deo plasmati existimare debent posse à se carnales concupiscentias amputare, sed per disciplinam Religionis, vel abstinentiæ: unde illud Matth. 9. quatenus Dominus noster dicit esse Eunuchos, qui se castraverunt propter Regnum Dei, est intelligendum de eunuchis spiritualiter, id est de his, qui se abstinere perpetuè à concubinato fœminarum, prout interpretantur D. August. & alij, quos congerunt Covar. in Clem. si furiosus, part. 1. in princ. n. 6. vers. quintò, Bellet. d. tit. de disciplina clericali, §. 7. num. 13. Campan. dict. c. 17. num. 12. ubi etiam secundum Chrysostr. quem refert Sor. lib. 5. de justitia, quest. 2. art. 1. in fine, dicit intelligi posse de illis, qui non per membrorum abscissionem, sed malarum cogitationum interemptionem se castraverunt.

Si autem non sponte, sed casu quis fuerit sectus, vel castratus, nempe propter infirmitatem, aut languorem, aut in cunabilis, seu à barbatis, aut per insidias hominum, sive dominorum eunuchus factus, vel si ita natus est, potest fieri clericus, & si jam sit, potest in susceptis Ordinibus ministrare, cap. si quis a medicis, cap. Eunuchus, cap. si quis pro aegritudine, cap. si quis in infirmitate, cap. lator, cap. præterea, §. 5. dist. cap. ex parte 1. & 2. & cap. ult. de corpore vit. Nicol. Garcia dict. cap. 12. num. 7. Bellet. dict. tit. de disciplina cleric. §. 7. num. 16. nisi id sua culpa acciderit, Covar. in dict. Clem. si furiosus, part. 1. in princ. num. 6. Maiol. de irregul. lib. 1. cap. 15. Plaz. de delictis, cap. 24. n. 10. & 14. Rebuff. in praxi benefic. tit. de dispensat. cum corpore vit. num. 16. Vivald. in candelabro aureo, tit. de irregularit. ex vitio corporis, à num. 174. Cardos. d. verb. Sacramentum Ordinis, num. 16. Henriq. in sum. part. 2. lib. 14. cap. 8. §. 1. in fine, Nicol. Garc. d. c. 12. num. 8. Torreblanca d. lib. 2. c. 13. n. 55. plures refert Doctores Cened. ad Decretal. collect. 69. num. 1. ubi num. 3. pulchrè quærit cur carens testiculis non sit pilosus?

Veluti si fuerint abscissa virilia adultero à marito ulciscente injuriam, quia ipsum invenit cum sua uxore coite, Covar. ubi proximè, Villad. in tract. de irregularit. de corpore vit. colum. 2. Vgolin. de irregular. cap. fin. n. 3. Suar. tom. 5. disp. 51. sect. 2. num. 8. Sayr. de censur. lib. 7. cap. 7. n. 12. & 13. Molina de just. tract. 3. disp. 70. n. 18. Campan. d. cap. 17. n. 11. me citato in hoc loco, novissimè Ioan. Machado d. lib. 1. part. 3. tract. 27. docum. 6. n. 5.

Aut si cognovit carnaliter mulierem habentem morbum gallicum, & ex hujus contagio amisit membrum genitale, attento quod ex hoc id solet succedere, nisi ignoranter eam cognovisset, quam sanam putabat, Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 158. num. 7. Castratus verò ob aegritudinem de consilio Medicorum sine ulla dispensatione ad omnes Ordines sacros ab Episcopo suo promoveri potest, Navar. conf. 1. sub tit. de corpore vit. in novis, Sayr. sub eod. tit. decis. 3.

Manum habens mutilatam non potest ad Ordines promoveri, c. exposuisti 9. de corpore vit. Flamin. de r. sign. lib. 5. quest. 6. n. 48. Bellet. dict. tit. de disciplina clericali, num. 20. Campan. dict. cap. 17. à n. 104. novissimè Navar. in tract. de elect. & variat. fori. sect. 2. quest. 8. num. 14. Torreblanca d. lib. 2. cap. 13. num. 17

Nec

Nec illas habens articulas, aut aridas, ad ministerium executionis Ordinum inefficaces, Henriquez lib. 14. c. 8. §. 4. in fine, Flamin. de resignat. lib. 5. q. 7. num. 49. Campan. d. c. 17. num. 107. Ne etiam eas tremulas perpetuò habens, præcipuè si immineret periculum subversionis sanguinis, Maiol. de irregular. lib. 2. c. 24. in fine, Tolet. lib. 1. instr. Sacerd. c. 25. num. 13.

19 Digno sinistrae manus carens potest promoveri, ex Can. lator. §. 5. distinct. tum etiam dexterae, ut inibi glossa dicit, dummodò illius carentia in alterutra nec magnam operetur deformitatem, neque aliquis ipsorum sit, qui pernecessarius est ad consecrationem, sicut pollex, aut index, quorum altero si quis careat, sit irregularis, Borgal. de irreg. titul. de corpor. vit. num. 4. Selu. de benefic. part. 3. q. 6. post num. 44. vers. attendendum. Plaz. de delictis, lib. 1. c. 25. num. 9. Salon. in 2. 2. D. Thoma. q. 65. art. 1. controu. 4. concl. 2. Sayr. de censuris, lib. 6. c. 15. post num. 12. Bellet. d. tit. de disciplina clericali, §. 7. num. 18. Torreblanca d. lib. 2. c. 13. num. 48. † Digitus enim non est membrum propriè nostri corporis, Bart. in l. 2. num. 13. ff. de publ. iudic. & in leg. non sunt liberi, ff. de statu hom. & conf. 101. incip. queritur an digitus, part. 1. Felin. in cap. ego N. post n. 1. de iurejur. & in cap. cum illorum, num. 4. de sentent. excommunicat. Chassan. in consuetud. Burgund. rub. 1. §. 5. vers. per hac quidem, Fatinac. in praxi criminal. 7. 19. n. 24. Aloyf. Ricc. d. resolut. 67. n. 3. Henriq. d. lib. 14. c. 8. §. 1. in med. Navar. conf. 1. n. 1. sub titul. de corpore vit. in novis, Sayr. in floribus decis. sub eodem tit. decis. 2. † Vnde si pars pollicis desit, & notabilem defectum non producat, neque Hostiam frangere impediatur, minimè inducit irregularitatem, dummodo nulla ejusdem præcellerit culpa, Salon. d. controu. 4. concl. 2. Tolet. lib. 1. instr. Sacerd. c. 25. n. 13. Cardos. d. verb. sacramentum Ordinis. n. 11. Sayr. d. decis. 2. Navar. d. conf. 1. Bellet. d. tit. de disciplina clericali, §. 7. n. 19. Campan. d. cap. 17. n. 112. vers. quinto.

21 Digno illo carens, qui medius appellatur, est irregularis, prout resoluit Sayr. de censuris lib. 6. c. ap. 15. num. 16. Verùm contrarium existimat Campan. d. c. n. 112. vers. utrum, ex eo, quia digitus ille non deservit Eucharistia. † Qui senos digitos habet in manibus non est irregularis, ex Henriq. in sum. lib. 14. c. 8. §. 3. præcipuè si exercitii usum non detinent, neque propterea operatio manus incommodatur, iuxta gloss. in cap. qui partem, & ibi Archid. 15. distinct. 23 Et potest superfluos digitos sibi amputare, vel amputari permittere, dummodò nullum inde sibi vitæ periculum imminet, aut major deformitas suboriatur, prout auctoritate gloss. in d. cap. qui partem, resoluit Sylvest. verb. corpore vitiatum, n. 4. sequuntur Maiol. de irreg. lib. 1. c. 14. n. 15. Henriquez d. c. 8. §. 3. in fine, Sayr. d. lib. 6. c. 8. num. 2. Bonacina d. puncto 2. num. 11.

24 Capillorum defectus ob morbum gallicum, aut similem procedens, irregularitatem potest operari, Episcoporum arbitrio, non solum ob sceditatem, sed etiam quia aspectus hujusmodi affectus memoriae omnium aut repetit, aut mandat illius causam, incontinentiam scilicet, aut aliam nequiores, scandalum producentem. Ita Campanil. d. c. 17. num. 36. in fine. Illud autem, an capilli sint membra, non est meum inquirere, altiore petit indaginem, cum nemo audeat id affirmare, teste Vgolin. de irregul. c. 4. §. 5. sub num. 1.

25 Facies quæ est pars anterior capitis humani, constans ex fronte, oculis, naso, malis, ore, & mento, si notabiliter deformis sit, inducit irregularitatem, ut inquit Navar. in man. c. 25. num. 72. aut si illa aded maculata foret, ut propter scandalum inhabilis esset

ad Ordines, Sylvest. verb. homicidium 3. n. 4. vers. limita secundò; vel si esset aliquibus coloribus, vel vulneribus deturpata, ex his quæ scribit Maiol. de irregul. lib. 1. c. 21. n. 1. vers. propterea. † Color tamen in facie non est quid essentialis, sed accidentale, unde Mauri, & Æthiopes faciem nigram habentes, nullo jure reperiuntur prohibiti suscipere Ordines, Maiol. lib. 1. cap. 21. num. 2. Bonacina d. c. puncto 2. num. 11.

Cæcus non potest fieri Clericus, cap. hinc est, 49. dist. c. fin. §. 5. dist. Bellet. d. titul. de disciplina clericali, §. 7. num. 22. Campanil. d. c. 17. num. 51. Henriq. d. c. lib. 4. c. 8. §. 2. lit. L. Filiuc. tract. 19. n. 167. Ragul. de Missa in Ecclesia. quest. 7. novissimè Diana moral. resolut. part. 5. tract. 6. resolut. 22. In susceptis tamen Ordinibus ministrare potest, eaque ad usum illorum spectantia exequi, in quibus visu non est opus, veluti prædicare, & Confessiones audire, ac pariter beneficia retinere, illi tamen dato coadjutore, si personale servitium requirat, Maiol. de irreg. lib. 1. c. 20. num. 11. vers. cæcum verò, Flamin. de resignat. lib. 5. quest. 6. n. 37. † Cæterum de cæcis aliqua miranda referunt Guillelm. in cap. Raynutius, verb. in extremis, num. 31. & 32. Tiraquel. de jure primog. q. 21. n. 15. Flamin. d. q. 6. n. 39 cum seqq. De Lippo Aurelio Florentino cæco vide multa per Bergomens. in supplemento Chronicorum, fol. 437. verso. Et de Carolo Ferdinando Belga Brugensi à parva ætate oculis capto, & ob id elementorum quoque penitus ignaro, qui tantum sui miraculum præbuit, ut velut alter Homerus vir in omni scientiarum genere doctissimus evaserit, & in celeberrimo Parisiensi gymnasio publicè docuerit, & fuit Monachus S. Benedicti, & Diaconus, scripsit, ac dictavit, de quo Arnold. lib. 2. de ligno vite, cap. 64. pag. 409. & c. 72. agit de Paulo Genuensi in infantia cæco, & Monacho Cassinensi, anno Domini 1050. Nicatius Vordeus Machlinia natus apud Flandros cæcus, fuit I. V. D. & publicè idem Ius docuit, ut asserit Gregorius Braus civit. lib. 3. in Indice, verb. Machlinia, chart. 26. verb. mensis, Supplement. Chronicorum fol. 437. verso, & de Roberto Scoto à puerili ætate cæco Theologo eximio, & Episcopo Armacan. in Hibernia, scribit Campan. d. cap. 68.

Monoculus, id est, cocles, carens scilicet unico tantum oculo, non potest fieri clericus, etiam primæ tonsuræ, cap. si Evangelica, §. 5. distinct. novissimè Novar. in praxi elect. & variat. fori, sect. 2. q. 8. n. 12. in ult. impr. Torreblanca d. lib. 2. c. 13. num. 49. neque carens pupilla oculi, ut de utroque fuit decisum per Rotam, teste Seraphin. decis. 625 num. 1. 2. & 3. part. 1. resolvunt Navar. in manual. cap. 27. num. 199. Campan. d. c. 17. n. 70. ubi n. 73. cum Henriq. d. lib. 14. c. 8. §. 1. & 2. idem asserit de habente oculos, sed alterum ipsorum inhabilem, quia visu ille caret, quamvis sanus, & integer aliis videatur, & num. 74. extendit ad habentem in oculo albuginem, & n. 75. idem asserit † in lippis, modò tamen longa, & diuturna, atque continua sit lippitudo, & horrorem inspicientibus afferat absque subtili inspectione, Henriquez d. lib. 14. c. ap. 8. §. 2. in princip. Cardos. d. c. verb. Sacramentum Ordinis, num. 15. Habens verò maculam in oculo, quæ non inducit magnam deformitatem, nec scandalum pariat in populo, non excluditur à clericatu, neque etiam ab Episcopatu, c. cum tua, de corpore vitiatum, Seraphin. d. decis. 625. n. 3. & 5. ubi etiam tenet in hoc casu requiri Episcopi dispensationem, & secus dicit de mutilatione, quæ requirit Papæ dispensationem, Cardos. d. verb. Sacramentum Ordinis, num. 15.

Si quis carens visiva virtute in oculo sinistro, sive Canonis, & tanta polleat virtute in dextro, ut sine deformi

deformi faciei conversione possit legere Canonem, non est irregularis. Navar. d. c. 27. n. 199. Sayr. dict. lib. 6. c. 8. n. 8. Bellet. d. §. 7. n. 29. Bonac. d. puncto 2. n. 2. me citato Homobon. de examine Eccles. tr. 12. c. 2. quest. 5. in observat. vers. maneat, Molfes. dict. tract. 2. c. 16. n. 12. Filliuc. tract. 19. num. 168. Layman. in Theolog. morali, tract. 5. p. 5. c. 7. n. 2. Diana part. 4. tract. 2. resol. 73. vers. sed difficultas, Barthol. de Vecchis in praxi observ. in adimendis ad Religionis statum novit. disp. 9. dub. 21. n. 6. Alzedo d. p. 2. c. 6. num. 60.

32 Nasum pressum, aut grandem, vel tortum detinens prohibetur ordinari, cap. hinc, & hinc, 49. dist. videlicet si illius parvitas, magnitudo, vel tortuositas deformitatem pariat, explicat Selva in tractat. de benefic. part. 3. q. 5. vers. item ille, in princ. post n. 44. idque arbitrio Episcopi dirimendum censent Vival. in suo candelabro aureo, part. 2. titul. de irregularit. num. 491. & Campanil. d. cap. 17 à num. 82. cum sequentibus. † Sic etiam abscissio nasi inducit irregularitatem propter deformitatem, Molina de justit. tr. 3. disp. 70. num. 2. Bonacina d. disp. 7. q. 2. puncto 2. n. 5. Henriq. lib. 14. c. 8. §. 3. lit. E, Molfes. tract. 2. c. 16. num. 14. Ragul. de Missa in Ecclesia, questio 8. num. 25.

34 Os habens deforme, & imperfectum, non est admittendus ad Ordines, videlicet quando sceditatem, ac horrorem generaret, puta si corrosum, aut contortum esset, Majol. de irreg. c. 21. vers. praterea Bon. d. puncto 2. n. 6. Campanil. d. c. 17. n. 86. & 87. ubi n. 91. cum Butt. in cap. exposuisti, post n. 9. de corpore vitiatis, resolvit † non censi irregularitatem tarded, & impedite loquentem, ut balbum. sicut erat Demosthenes; & blasum, sicut erat Moyses, nisi vitium hoc atque defectus tam grandis esset, ut illum detineret perfecte loqui, aut verba explicare, quia tunc Ordines non esset assumendus, de quo etiam Vivald. p. 1. titul. de irregularitate, n. 162. Henriq. d. lib. 14. c. 8. §. 2. in fine.

36 Dentes inter membra non numerantur, ut resolvit Fatinac. fragment. crim. lit. C, num. 375. & ideò † qui etiam ex indignatione, aut impatientia sibi metipsum dentem evulsit, excussitque, ab Ordinibus non repellitur, ex Abb. in cap. ex parte, post n. 5. de corpore vitiatis, Sayr. d. lib. 6. c. 8. num. 16. Bonacina dict. puncto 2. num. 7. Vivald. p. 2. tit. de irregul. n. 155. in fine. Verum si notorium sit hanc evulsionem ex indignatione processisse, non de facili Ordines sunt concedendi, ex resolutis per Sylvest. verb. corpore vitiatus, num. 5. Majol. lib. 1. cap. 24. vers. quod ita, Henriq. d. lib. 14. c. 8. §. 2. prope finem. Si verò non voluntaria, sed ex justa causa, videlicet propter immensos, & continuos dolores dentium evulsio fiat, nullum dubium est posse Ordines conferri, ut asserit Borgal. in tract. de irregularit. tit. de corpore vitiatis, p. 5. num. 4.

38 Aurem membrum esse, per gloss. in c. singula, versic. oculus, 89. dist. tenent. Sot. de justitia, lib. 5. q. 2. art. 1. Majol. d. lib. 1. c. 25. num. 5. Fatinac. d. lit. C, n. 475.

39 Sed verius est dicere † non esse membrum, cum necessaria non sit auditui, sed est potius tutela, & ornamentum auris, ut tenent Navar. d. c. 27. n. 223. vers. septimò inferitur, Covar. in Clement si furiosus, part. 2. in initio, n. 8. vers. primum, Henriq. lib. 14. c. 8. §. 3. in princ. Aloys. Ricc. in praxi aurea, resol. 67. n. 2. & ideò auris cattilagine in tam modica carens quantitate, quæ potest ita regi, ut possit sine scandalo ministrare, non eget aliqua dispensatione, Navar. sub tit. de corpore vit. conf. 5. in nov. Aurium tamen carentiam propria culpa, aut notorii peccati causa accidentem, quia tunc infamia incurritur, irregularitatem inducere tenent Maiol. d. cap. 25. num. 5. & 6.

Barbosa de Episcop. Pars II.

Henriq. d. cap. 8. §. 3. Avila part. 7. disp. 3. dub. 1. Coninch. disp. 18. num. 108. Bonacina d. puncto 2. n. 8. Vivald. d. part. 2. tit. de irregularit. n. 158. vers. prima sit. Campanil. d. cap. 17. num. 41. & de surdastro vide Paul. Comitol. respons. moral. lib. 6. c. 55. Reginald. lib. 30. c. 6. n. 50. Sayr. d. lib. 6. c. 8. n. 17. Bonac. d. puncto 2. n. 7. Aloys. Ricc. ubi proximè, Filliuc. tr. 19. c. 9. quest. 4. num. 169. me citato in hoc loco, Homobon. tr. 14. in fine, pag. 466. Unde constat non esse irregularem, cui per vim præcisæ fuerunt aures ab hostibus, Henriquez d. §. 3. Navar. in man. cap. 27. num. 223. Avila de censur. p. 7. disp. 3. dub. 3. Coninch. disp. 18. dub. 13. n. 108. Diana part. 4. tract. 2. resol. 73. in fine. Surdastri, etsi Presbyterio possint insigniri, cum nullibi prohiberi videantur, id tamen de omnino surdo vix potest defendi; ideò illis, qui Presbyteralem susceperint Ordinem, etsi non necessaria, utilis saltem est dispensatio Papæ, quæ permittantur, ut in occulto sine socio aliquando celebrent, ut consulit Navar. sub tit. de corpore vit. conf. 6. & conf. 7. num. 3. & 4. in novis.

40 Claudus potest ad Ordines promoveri, cap. si quis in infirmitate, §. 3. dist. nisi sit talis, quem oporteat cum baculo accedere ad Altare, c. nullus Episcopus, ubi gloss. verb. cum baculo, de censur. dist. 1. Vel si ligneo pede incedat, Abb. in c. 2. n. 3. de cleric. egrot. Flamin. de resig. lib. 5. q. 6. n. 46. Molin. d. disp. 71. n. 9. Sayr. d. l. 6. c. 2. n. 22. Bonac. d. puncto 2. num. 15. Henriq. lib. 14. c. 8. §. 1. lit. F, Bellet. d. tit. de disciplina clericali, §. 7. n. 23. Filliuc. tract. 10. n. 173. Campanil. d. c. 17. n. 127. ubi n. 98. asserit † ordinandum non esse, qui barbam corrosam, aliave deformitate maculatam habet, & n. 99. asserit non esse admittendum Majoli sententiam lib. 1. c. 20. vers. ult. asserentis barbam tingentes non nisi post pœnitentiam admittendos esse, & quandoque deponendos.

42 Gibbosus, vel curvos, esse corpore vitiatos resolvunt Flamin. dict. quest. 6. num. 55. Sayr. de censur. lib. 6. cap. 8. n. 4. Bellet. d. tit. de disciplina clericali, §. 7. num. 25. præcipue si nimia in eis sit deformitas, in quo arbitratur Episcopus; Ragul. de Missa in Ecclesia, vers. 11. Navar. in man. c. 27. num. 199. versic. qualis gibbus, Campanil. d. c. 17. num. 103. Ugolin. de irregul. c. 50. num. 6. Molina d. disp. 70. num. 8. Bonac. dict. puncto 2. num. 9. Henriq. dict. lib. 14. cap. 8. §. 2. lit. O.

43 Morbosus, cui aliquod membrum lacerum, læsumque est, quo minus homo aptus sit, non potest ordinari, prout de chiragra, si esset continua, & incurabilis, argument. cap. penultim. de cleric. egrotant. asserunt Ugolin. de irregul. cap. 53. §. 1. num. 1. Campanil. dict. c. 17. num. 135. ubi num. 137. idem tenet de podagra.

44 Et scabie laborantes nimiam inducente deformitatem, irregulares fieri resolvunt Campan. dict. c. 17. num. 163. Molin. d. disp. 70. num. 11. Bonacina dicto puncto 2. num. 19. & faciunt resoluta per Majol. lib. 1. cap. 18. versic. ad lepram, Sayr. de cens. lib. 6. cap. 9. num. 9.

45 Et de patalyfi laborantibus, quod irregulares sint, tenent Sayr. d. cap. 9. num. 10. Majol. lib. 2. c. 14. post n. 1. Filliuc. tr. 19. n. 281. vers. quintum, n. 1. Henriq. d. lib. 14. c. 8. §. 8. vers. eadem ratio, Campanil. d. c. 17. num. 164. ubi n. 165. asserit apoplexiæ morbum idem operari.

46 Gallico morbo laborans irregularis fit, si foris appareat, horroremque, & scandalum gigneret, ut per Sayr. d. c. 9. n. 5. Campan. d. c. 17. n. 67. Molin. d. disp. 70. n. 16. Bonac. d. puncto 2. n. 18. Filliuc. tract. 19. n. 181. vers. tertium.

47 Quattana Febris neminem retrahit ab Ordinibus suscipiendis, Sayr. d. c. 7. n. 4. Ugolin. de irregul. c. 53.

- §. 2. num. 1. *vers. excipitur etiam*, Campanil. d. cap. 17. num. 169. Fabricantes non possunt promoveri, nec antea susceptos Ordines exercere, interim dum febris eos usque adeo invaserit, ut ipsos constitueret extra sensus, aut alias acutissima esset. Majol. lib. 2. cap. 22. n. 1. Sayr. dict. cap. 9. n. 3. Campanil. d. cap. 17. num. 170.
- 48 Morbo comitiali correptus Ordines assumere non valet, nec in susceptis ministrare, etiam si diu convalescerit, gloss. *verb. de his, in cap. communiter*, 33. dist. Franc. Leo in thesauro foro Eccles. part. 2. c. 8. n. 32. Alvar. Pelag. de planctu Ecclesie l. 1. c. 48. lit. F, Nav. in man. c. 27. n. 203. Ragul. de Missa in Eccles. q. 16. Majol. lib. 2. c. 16. n. 4. Filliuc. d. n. 181. *vers. sextum*, & declarat hujus infirmitatis species Henriquez d. cap. 8 §. 8.
- 49 Leprosus promoveri non debet, & si jam est promotus, propter scandalum ad celebrandum non premittatur, præcipue si esset magna deformitas, seu abominatio, c. 3. de corpore vitiatas, c. ap. de Rectoribus, & cap. tua, de clerico agrotante, Filliuc. d. n. 181. *vers. quartum*, Bellet. d. tit. de disciplina clericali, §. 7. n. 32. Campan. d. c. 17. à n. 16. Ragul. de Missa, q. 18. n. 1. Henriq. d. lib. 14. c. 8. §. 8. in princ. ubi etiam quod
- 50 ¶ Parochus, aut Episcopus, si leprosus fiat, debet habere coadjutorem cum congrua portione, Furiosi, mente capti, & ii qui in furorem aliquando versi insaniverunt, non possunt fieri clerici, cap. communiter, cap. usque adeo, 31. dist. cap. infames, ante finem 6. q. 1. cap. si quis in fine, 15. q. 1. Bellet. d. tit. de disciplina clericali, §. 7. n. 36. Campan. d. c. 17. à n. 177. Henr. cap. 8. §. 9.
- 51 Dæmoniaci, id est, obsessi à dæmonibus, non possunt fieri clerici, cap. maritum, cap. communiter, & ibi gloss. 1. cap. clerici, 33. dist. Alvar. Pelag. de planctu Ecclesie lib. 2. c. 48. lit. F, Bellet. de tit. de disciplina clericali, num. 39. Franc. Leo d. c. 8. num. 33. Campan. d. c. 17. num. 188. Henriq. lib. 14. c. 8. num. 8. lit. A, Molina d. disp. 70. n. 12. Sayr. d. lib. 6. c. 9. n. 14. Bonac. d. puncto 2. num. 24. Filliuc. tract. 19. n. 81. *vers. septimum*, Ragul. de Missa in Ecclesia, q. 17. n. 1. *vers. de obseffo*.
- 52 Qui verò post promotionem sunt à dæmonibus obsessi, tandiu erunt ab officiis suis, Ordine, & loco suspensi, quousque unius anni spatio per discretionem Episcopi inveniantur ab hujusmodi calamitate liberati, & alieni, d. cap. communiter, & ibi gloss. 1. Navar. conf. 5. n. 3. sub tit. de atate, & qualitat. Majol. l. 2. c. 15. n. 3. *vers. sed si is*, Tolet in sum. l. 1. c. 59. n. 3. & 5, post Turrecrem. Sylvest. Bellet. d. §. 7. n. 40. quamvis existimaverint eis nunquam fas esse in illis ministrare, etiam postquam à dæmonum obsessione sunt liberati, Borgal. tract. de irregul. tit. de corpore vitiatas, n. 17. Navar. sibi contrarius in man. c. 27. n. 203. post Antonin. & Villadieg. Campan. d. c. 17. n. 189. Est tamen verum, quod Episcopi arbitrio totum hoc est remittendum, ut pensatis conditionibus morbi, & personæ sciat quid faciendum, Sayr. dict. lib. 6. cap. 9. num. 12. Henriq. lib. 14. cap. 8. §. 8. in comment. lit. P, Bellet. d. num. 40. ubi n. 41. asserit in minoribus Ordinibus constitutos à dæmone vexatos nunquam ascendere debere ad majores; & citat gloss. in cap. clerici, 33. dist. & Tolet. in d. c. 59. n. 2. *vers. 3*. An autem dæmoniaci possint eligi ad Prælaturam? Vide Sigism. à Bononia de elect. dub. 89. à num. 10.
- 53 Gigantes qui præterea corpora, aut pusilli, qui brevia, & humilia haberent (nisi sint pygmæi) ob hanc solam causam irregulares non sunt censendi; si tamen hæc proceritas, aut nimia brevitatis circa usum Ordinum impedimento sint, aut scandalum gignerent, aut derisum pariant, ita ut à cæteris deludantur,

ab Ordinibus suscipiendis sunt repellendi, Majol. de irregul. lib. 1. c. 13. n. 9. Ugolin. eodem tract. c. 38. §. 1. n. 11. Vivald. in candelabro aureo, tit. de irregul. n. 133. Henriq. d. lib. 14. c. 8. §. 3. *prope finem*. Sayr. d. lib. 3. c. 8. n. 3. Bellet. d. §. 7. n. 25. Campan. d. c. 17. n. 143. cum seqq.

Abstemii, id est, vinum non habentes, minimè possunt ordinari, quia celebrantes oportet communicare, & datur periculum evomendi: ita gloss. in c. ipsi Apostoli, 2. quest. 7. Abb. in cap. ex parte, n. 1. de celebrat. Missarum, Bonacol. commun. crim. part. 2. verb. Abstemius, fol. 2. Ragul. de Missa in Ecclesia, questio 5. n. 2. Guttier. Canon. lib. 2. cap. 4. num. 81. Bellet. d. §. 7. num. 35. Filliuc. tract. 19. n. 181. *vers. 8*. Campan. dict. rub. 11. c. 11. num. 15. ubi etiam cum Navar. in manual. c. 27. num. 304. *vers. 18*. asserit istum posse assumere minores Ordines, quia non seipsum communicat sub specie vini, Henriq. dict. lib. 24. cap. 8. §. 7. *prope finem*. Ita etiam, cui vini potio ex Medicorum consilio est interdicta, prohibetur ordinari, nisi de eorundem consilio non posset ei obesse parva quantitas, Majol. d. lib. 2. c. 25. per totum, ubi n. 2. resolvit quod si aliquis vovit non bibere vinum, ita ut illi Confessor inhibuit, non impediretur ad Sacerdotium ascendere, aut post promotionem ministrare, de quo etiam Ugolin. de irregular. cap. 53 §. 2. n. 5. Ita etiam si aliquis ob stomachi languorem, debilitatem, ac frigiditatem solet sæpissimè evomere, minimè deberet Ordinibus insigniri, & illis si insignitus esset, sola Missæ celebratione privatus ciceretur. Majol. d. lib. 2. cap. 26. Henriquez d. lib. 14. c. 8. §. 7. in fine.

Si alicui ordinato vitium aliquod, seu defectus corporis absque culpa proveniret, impedimentum præstans executioni alicujus actus, seu officii Ordinis, tunc solum interdicendus est ille actus, seu officium, ad quod sit inhabilis propter impotentiam, aut defectum, c. Presbyterum, de cler. agrotante, Ugolin. dict. cap. 52. §. 1. num. 2. Navar. dict. c. 26. num. 200. Sayr. d. lib. 6. cap. 7. num. 7. Suarez tom. 5. disp. 51. sect. 2. n. 13. Avila de cens. p. 7. disp. 2. dub. 6. & disp. 3. dub. 1. plures refert Nicol. Garcia de benefic. part. 7. c. 12. num. 18. Bellee. d. §. 7. n. 27. & 28. Unde illi, ¶ qui in specie c. 2. de corpore vitiatas, duos digitos, & dimidium palmæ amisit sine sua culpa, potest conferri beneficium simplex, & non requirens celebrationem. Ita Ugolin. in c. 65. §. 1. num. 4. Henriq. lib. 13. c. 14. §. 1. in commento lit. F, & c. 56. §. 1. in commento lit. E, & lib. 14. c. 2. §. 5. in commento lit. E. Sayr. d. lib. 6. cap. 2. num. 23. Azor. institut. moral. p. 2. lib. 6. c. 4. quest. 14. ubi resolvit eum, qui postquam legitime primam Tonsuram suscepit, sinistri oculi infirmitate, aut capitis morbo ita laborat, ut ad sacros Ordines promoveri non possit, posse beneficium simplex obtinere, dummodò deformitatem non afferat talis morbus, & Suarez dict. sect. 2. num. 18. asserit quod agrotus morbo impediante usum Ordinis, est irregularis ad beneficium Curatum de novo suscipiendum, ad simplex non ita, si jam sit clericus, ut inde sustentetur, & Bossius de justit. lib. 2. cap. 34. num. 130. resolvit, quod clerico incidenti in cæcitate non potest conferri beneficium etiam simplex, cum incapax illius sit, quia preces Canonice recitare requirit.

Dispensandi potestas cum hujusmodi corpore vitiatas non nisi Summo Pontifici competit, præcipue si vitium, atque defectus adeo est gravis, & enormis, ut notabilem deformitatem faciat: ita Mandos. in tractat. signatur. gratia. tit. de dispensat. pro corpore vitiatas, *vers. alius* à Papa Selva de ben. p. 3. q. 5. in 3. qualitat. num. 31. Covar. Clem. si furiosus, part. 1. in initio, n. 7. *vers. super hoc*, Navar. in man. cap. 27. num. 8.

num. 98. & num. 200. vers. 8. Molin. d. disp. 70. n. 19. Ugolin. c. 52. §. 3. Sayr. d. lib. 6. cap. 8. num. 1. Bonac. d. puncto 2. num. 56. Campan. d. rub. 11. cap. 17. n. 202. Miranda in manual. Pralat. tom. 2. q. 8. art. 3. concl. 2. Aloyf. Ricc. in praxi aurea. resol. 16. per totam, novissimè me citato Ioan. Machado in tract. del perfetto Confessor y Cura de Almas, l. 1. p. 3. tract. 17. docum. 6. num. 8.

58 Non obstat gloss. verb. nostra, & tua, in cap. significavit, de corpore vit. quatenus habet Episcopum posse cum corpore vitiatis propria auctoritate dispensare in aliis, quàm in Missa; intelligitur enim de dispensatione Episcopi, auctoritate tamen Apostolica prædita, & sic sibi delegata: ita Covar. & Aloyf. Ricc. dictis locis, exponentes verba illa, auctoritate nostra, id est, tibi commissa, quæ etiam idè dicitur tua, cum ipsam non valeat commissarius alteri delegate, cap. ultim. in fine, de offic. deleg.

59 Episcopus tamen poterit dispensare cum habentibus membrum occultum, sive manifestum, non sua culpa abscissum, & quando cessat homicidii præsumptio, atque huiusmodi membrum non reddat ipsum impotentem ad celebrandum, ut resolvit Miranda d. art. 3. n. 3. quod esset intelligendum procedere in levibus vitiis & debilitationibus. Fr. Sigism. à Bononia de elect. dud. 88. & subdit Seraph. dict. decis. 625. num. 7. quod Episcopus dispensando cum corpore vitiato, debet hoc facere cum causæ cognitione, ut ex sententia Rotæ ab eodem Seraph. decis. 625. num. 5. part. 1. asserit Campinil. d. cap. 17. num. 204. ubi etiam ex eadem decisione observat huiusmodi dispensationem Papalem, aut Episcopalem non solum requiri pro suscipiendis Sacris, sed etiam minoribus, ac prima Tonsura. Hinc etiam posse Prælatos Regulares auctoritate quasi Episcopali gaudentes dispensare cum suis subditis in irregularitate ex vitio corporis proveniente, dummodo vitium non sit tam fœdum, aut turpe, ut ex eo scandalum oriri rationabiliter formidetur, tenet Diana part. 4. tractat. 2. resol. 73.

60 Quod autem dicatur modicum vitium, quæ notabilis deformitas, remittitur considerandum arbitrio Episcopi in c. 2. & ibi glos. penult. & ult. de corpore vitiatis, ubi Abb. n. 1. Menoch. conf. 96. n. 30. & 31. & de arbitr. casu 226. n. 7. 8. 15. & 16. Seraph. d. dec. 625. num. 4. Henriq. dict. lib. 14. cap. 8. §. 1. Bellef. d. q. 7. num. 26. novissimè Ioan. Machado d. lib. 1. part. 3. docum. 6. num. 9. Sic etiam quando dobitatur sitne talis corporalis morbus, vel defectus, qui Ordinis executionem impediatur, vel scandalum gignat Episcopi est determinare, ita quod non sufficit arbitrium Confessarii, vel alterius Prælati inferioris, ut per Covar. in Clement. si furiosus, part. 1. in initio, n. 5. Avila part. 7. disp. 3. dub. 3. Bonac. d. puncto 2. n. 36. in fine, Navar. d. consil. 1. num. 13. Valer. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 30. n. 45. Ragul. de Missa in Ecclesia, q. 8. num. 3. in princ. Ioan. Machado d. n. 9. in fin. Diana moral. resol. p. 2. tract. 61. me citato Alzed. p. 2. cap. 6. num. 61.

61 Respectu verò Regularium ad eundem Episcopum id declarare competit, non autem ad Superiores Regulares, nisi eisdem expressè à Sede Apostolica delegaretur. Ita Henriq. d. lib. 1. §. 1. vers. secundò, Hieron. Roder. in compendio quest. Regul. resol. 52. n. 17. Ragul. de Missa in Ecclesia, quest. 8. n. 3. vers. de deformitatibus, & me citato in hoc loco. Ioan. Machado d. lib. 1. p. 3. tr. 17. docum. 6. n. 10. & Fr. Emman. quest. Regul. tom. 1. q. 24. art. 4. quem refert, & sequitur Campanil. d. cap. 17. num. 204. ubi n. 207. asserit corpore vitiatos absque dispensatione promotos, si in Ordinibus susceptis ministraverint, non incurrere alteram irregularitatem, cum irregularis ex defectu

Barbosa de Episcop. Pars II.

nunquam in alteram incidat irregularitatem, si promoveatur, & celebret. Quamvis Suar. de censur. disp. 55. sect. 2. n. 16. Miranda d. tom. 2. q. 8. art. 3. concl. 1. Bassæus in verb. irregularitas 2. n. 19. existimaverint arbitrari Religiosorum defectus, & deformitates, an Ordinis executionem impediatur, vel scandalum gignant, pertinere ad eorum Prælatos, non verò ad Episcopos.

Verum contrarium, imò ad Prælatos Regulares 62 spectare iudicare circa suos subditos, an defectus corporis sit ita notabilis, ut inducat irregularitatem, vel non, tenent Suarez de censur. tom. 5. disput. 51. sect. 3. num. 16. Avila cod. tract. p. 7. disp. 3. dub. 2. Miranda in man. Pralat. tom. 2. q. 8. art. 3. concl. 3. Cornejo in 3. p. D. Thoma, tract. 5. de irregul. disp. 12. q. 2. Barthol. de Vecchis in praxi observand. in admittendis ad Relig. statum novit. disp. 9. dub. 21. n. 3. Quorum plures admittunt liberum esse Episcopo, qui daturus est Ordines, admittere, vel rejicere tale arbitrium factum à Prælato Religionis circa defectum corporis subditi sui, quod est tenere cum nostra sententia, secundum quam diximus ad Episcopum competere id declarare, novissimè me citato in hoc loco, Ioan. Machado in tract. del perfetto Confessor y Cura de Almas, lib. 1. p. 3. tract. 16. docum. 7. num. 2. & 3.

ALLEGATIO XLIII.

Episcopus cum infamibus an possit dispensare?

SUMMARIUM.

- 1 Infamia juris dicitur, quando ipso iure Canonico, vel Civili imponitur infamia pœna.
- 2 Infames de iure Civili irregulariter sunt etiam infames de iure Canonico, nisi expressè ius Canonicum illam infamiam aboleat.
- 3 Usurarij sunt infames.
- 4 Usurarij qui beneficia Ecclesiastica assequi non possunt, nec ad illa eligi aut presentari valent.
- 5 Condemnatus actione furti efficitur infamis, & inhabilis ad Ordines suscipiendos.
- 6 Pœnitentes solemniter infamia notâ laborant.
- 7 Pœnitentiam solemnem faciens, etiam illa peracta prohibetur ordinari, non sic pœnitentiam publicam faciens.
- 8 Episcopus cum solemniter pœnitentibus propter necessitatem, vel utilitatem ad suscipiendos Ordines minores dispensare potest.
- 9 Apostata etiam si postea ab Inquisitoribus imposita pœnitentia reconcilientur, sunt infames.
- 10 Histriones, buffones, ac ludentes in scenis sunt infames.
- 11 Aleatores sunt infames.
- 12 Aleatoribus facta beneficij collatio, si publici sunt, est nulla; si occulti, venit irritanda.
- 13 Infames juris, ut patiantur eosdem defectus, quos ipsamet infamia parere solet, oportet quod sint de crimine in iudicio confessi, vel convicti.
- 14 Sententia requiritur declaratoria de crimine famoso, quod infamet, ut quis dicatur infamis infamia juris.
- 15 Virgis qui casus fuit precedente iudicis sententia, aut ad triremes damnatus, & in eis steterit, ad Ordines promoveri non valet.
- 16 Infamia si pretendatur incurta per sententiam, de illa debet constare, nec sufficeret si testibus probaretur latam fuisse.
- 17 Infamia facti dicitur cum quis est notatus de aliquo crimine apud bonos, & graves.

- 18 Infamia juris de jure potest esse occulta, non sic infamia facti.
- 19 Infamia juris non solum impedit profici, sed etiam removeri facit à dignitatibus habitis, infamia verò facti repellit tantum ab obtentis.
- 20 Infamia juris per Principem aboleri potest, non sic infamia facti.
- 21 Infamia facti contrario facto tollitur.
- 22 Emendatus presumitur, qui crimen commissit occulte, & confessus est Sacerdoti cum satisfactione.
- 23 Criminosus quando presumatur purgatus, & emendatus.
- 24 Perjurus quamvis emendatus, non potest à se abolere infamiam.
- 25 Infames juris, & facti qui sint in universum, connumerantur, & num. 26. 27. & 28.
- 29 Infames tam juris, quam facti irregulares sunt, & Ordines suscipere Ecclesiasticos prohibentur.
- 30 Summus Pontifex solus dispensat in infamia juris, ac in irregularitate, qua ex ipsa procedit.
- 31 Episcopus dispensat in infamia facti, & in ea, qua procedit ex delicto, in quo potestatem habet dispensandi.

- E**X proprio delicto contrahitur infamia juris, aut facti. Iuris dicitur, quando ipso jure Canonico, aut Civili imponitur poena infamiae, de quibus plures enumerat Prætor in l. 1. ff. de his qui not. infamia.
- 1 Illi enim qui sunt infames de jure Civili, regulariter sunt etiam infames de jure Canonico, nisi expressè jus Canonicum illam infamiam tollat: facit cap. infames. 6 q. 1. Bernard. in pract. c. 93. num. 2. in noviss. edit. Carol. de Grassis de effectibus cleric. effect. 2. num. 255. Filliuc. tract. 19. à num. 204. Avila de censur. p. 7. c. 11. dub. 5. conclus. 1. me citato Fr. Sigism. à Bononia de elect. dub. 86. c. 1. Azor. institut. moral. p. 2. lib. 6. c. 7. q. 3. Nicol. Garc. de benef. p. 7. c. 8. num. 11. Henriq. in sum. lib. 14. cap. 5. §. 4. in commento lit. T. Farin. latè part. 2. q. 56. à princ. novissimè me citato in hoc loco, Tambur. de jure Abbatis. disp. 26. quest. 15. num. 1.
- 2 Tales sunt usurarii, ut probant text. in l. improbum fœnus, C. ex quibus causis infamia, c. 2 §. porro. 3. q. 7. Afflic. decis. 128. Mathesil. singul. 49. Gemin. de usuris, commento 4. in prefat. n. 3. Cottain memorab. verb. Usurarij pag. 934. Cald. Pereira in comment. ad §. soror, num. 44. vers. Usurarius, Institut. de testament. Nicol. Garc. de benef. part. 7. c. 8. à num. 20. Campan. in diversorio Iuris Canon. rubr. 11. cap. 20. à princip. Bellet. disquisit. clerical. tit. de disciplina clericali, §. 10. n. 35. Sanchez in opuscul. moral. lib. 6. c. 3. dub. 6. n. 4. Tamburin. ubi supra, Salzed. ad Bernard. in practico. c. 91. lit. A, ubi etiam resolvit posse hanc infamiae notam aboleri ab eo, qui jam poenitentiam egit ad effectum obtinendi beneficia Ecclesiastica, gloss. celebris in cap. praterea, de usuris, quam esse communem dicit Covar. lib. 3. variar. c. 3. num. 3. vers. qua ratione, eamque intelligit procedere quoad beneficia obtenta, non verò quoad obtinenda, quæ infames, & per consequens hujusmodi usurarii assequi non possunt, neque ad illa eligi, aut presentari, Gemin. d. commento 4. in pref. num. 6. cum sequentibus, Farinac. fragmentor. criminal. part. 1. lit. C, verb. Clericus, à n. 120. Nicol. Garcia d. c. 8. à num. 28.
- 3 Sic etiam condemnatus actione furti efficitur infamis, & indignus, ac inhabilis ad suscipiendum Ordines; si verò occultus sit, post restitutionem, & poenitentiam Sacris valet initiari, ut probat text. in cap. ultim. de furtis. Bernard. in pract. c. 93. n. 3. in noviss. edit. Campan. d. rubr. 11. c. 25. n. 14. cum seqq. Bellet. d. §. 10. num. 11.

Pœnitentes solemniter infamiae notâ laborare 6 resolvunt Bernard. in pract. c. 19. n. 1. aliàs c. 2. in noviss. Henriq. lib. 13. c. 38. §. 3. vers. tertio, Mar. Alter. de censuris, tom. 2. disp. 16. de suspens. c. 1. vers. quartus casus, Campan. d. rubr. 11. cap. 21. n. 1. & sine dubio ordinari non posse, probant text. in cap. ex poenitentibus, 30. distinct. & in cap. si ille, eadem distinct. §. 7. lemmem enim poenitentiam faciens, etiam illa peccata, prohibetur ordinari, Maiol. de irregul. lib. 3. c. 2. sub num. 4. vers. qua omnia, non autem si publicam fecerit, quia post illam promoveri potest: idem Maiol. dict. lib. 3. c. 3. post n. 2. vers. & licet, Mar. Alter. ubi proximè. † Cum his solemniter poenitentibus licet 8 Episcopi propter necessitatem, vel utilitatem ad suscipiendos minores Ordines dispensare, Sylvest. verb. Poenitentia, n. 3. Bernard. d. c. 23. n. 3. Maiol. d. cap. 3. sub n. 6. vers. hac qua, Campanil. d. c. 21. num. 7. Mar. Alter. ubi proximè.

Binas nuptias contrahentes notantur infamia, l. i. in sine, & l. quid ergo. ff. de his, qui not. infam. Menoch. de arbitr. lib. 2. cent. 5. casu 420. à n. 96. novissimè Trasmiera in tract. de polygamia, lib. 3. q. 8. à n. 1.

Apostatae desciscientes à Religione Christiana ad 9 Iudaismum, etiam si postea imposita poenitentia ab Inquisitoribus Ecclesiae reconcilientur, infames sunt, nec possunt aliquo Ordine insigniri, nec in susceptis ministrare, optimè Cald. Pereira quest. forens. 13. num. 6.

Cynædi, lenones, histriones, joculatores ludentes 10 in scenis, & buffones sunt infames, c. 1. 2. & 4. q. 1. c. pro dilectione, de consecrat. dist. 2. l. 2. §. ait prætor, ff. de his, qui notantur infamia, Menoch. cons. 149. n. 20. 25. & 28. Cald. Pereira ad d. §. soror, num. 44. & 45. Bottrell. in addit. ad Bellugam, in speculo Principum, rubr. 11. §. videndum, n. 18. lit. H, Carol. de Grassis de effectibus clerical. effect. 1. n. 123. Tambur. ubi supra. n. 2. & idè non possunt promoveri ad clericatum, cap. maritum, 33. dist. c. 1. §. 1. dist. Bellet. d. tit. de disciplina cleric. §. 10. n. 17. & 18. ubi num. 20. intelligit de his, qui publicè coram populo faciunt gesticulationes sui corporis, & se in illis assuefaciunt, bis saltem, causâ quæstus. Sanchez dict. cap. 3. dub. 6. num. 7.

Aleatoribus, quia sunt infames, ut resolvunt Viv. 11 tom. 1. communium opinionum, lib. 3. tit. 29. de Religiosis, & sumpt. funer. vers. ubi Andr. pag. 431. Mascard. de probationib. concl. 995. Rebuff. de reprob. testium, n. 331. Molina de justit. tract. 2. disp. 159. in sine, vers. nihilominus, Cald. Pereira ad dict. §. soror, num. 44. vers. Cynædi, † non possunt beneficia conferri; si enim 12 sunt publici, ipso jure nulla est collatio illis facta, si occulti, venit irritanda, nec sunt ratione consuetudinis excusandi, ut tenuit Rota in Pampilonensi Parochialis, 21. Maij 1574. coram Illustrissimo Aldobrandino, postea Clemente VIII. & habetur decis. 426. part. 1. di versor. resolvunt Salzed. ad Bernard. c. 73. lit. D, in noviss. edit. Valer. Reginal. in praxi fori poenit. lib. 30. nuu. 199. Flamin. de resignat. lib. 4. q. 3. ad fin. Nicol. Garcia d. c. 8. num. 40. Aloyf. Ricc. p. 1. in decis. 133. n. 7. De perjurio an infamiam incurrat, dixi alleg. 51. num. 45.

Licet infamia notentur, quos lex infamat, eo ipso 13 quod aliquid commiserunt, ut tenent Ias. in l. cunctos populos, lect. 2. num. 44. C. de summa Trinit. Arctin. in §. ex quibusdam, post n. 9. Institut. de poenis temerè litig. tamen ut hujusmodi juris infames patiantur eisdem illos effectus, quos ipsamet infamia parere solet, oportet quod sint de crimine in judicio confessi, aut convicti cap. testimonium, de test. Farinac. in praxi crimin. p. 2. quest. 56. n. 5. & 18. Suarez tom. 5. disp. 48. sect. 1. num. 8. & 9. Sayr. de censur. lib. 7. c. 11. num. 3. Bonac. de censur. disp. 7. quest. 3. puncto 1. num. 1. quos

- refert, & sequitur Fr. Sigism. à Bonon. *de elect. dub.* 86. n. 1. *vers. ad hanc*, Molfes, *in sum. Theol. mor. tr.* 6. c. 8. n. 12. Claud. Soler. *in tract. de juridica potest. Confessor. c. 9. q. 4.* no viximè me citato Ioan. Machado *d. lib. 1. part. 3. tract. 16. n. 3. docum. 8. in tract. del perfetto Confessor y Cura de Almas*; vel saltem accusati, durante tamen accusatione, & antequam se probaverint innocentes, *c. final. eodem tit.* Nicol. Garc. *d. c. 6. n. 6.* ubi n. 7. intelligit † quando persona est infamata apud bonos; & graves homines, aliàs accusatio non impedit promotionem, de quo vide Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 6. c. 7. q. 4.* Fr. Emman. *quest. Reg. tom. 2. q. 51. art. 11. vers. ad primum, & q. 56. art. 1. Molfes. dict. tract. 6. c. 8. n. 30.* requiritur enim sententia declaratoria de crimine famoso, quod infamet, ut qui dicatur infamis infamia juris; per *l. furti, ff. de his qui not. infam.* & resolutum fuit *in una Bonniensi testamenti, die 1. Junij 1552. coram Augustino*, relata per Caputaquens. *decis. 90. Infamia, p. 2.* me citato Homobon. *de examine Ecclesiastico, tr. 12. c. 3. q. 7. supp.* & me citato Fr. Sigism. à Bononia *de elect. dub. 86. num. 6.*
- 15 Et idè qui virgis cæsus fuit præcedente iudicis sententia, aut ad triremes damnatus, in eis steterit; ad Ordines promoveri non valet, ut consuluit Nav. *consil. 43. incip. Quaritur 1. n. 2. sub tit. de temporibus ordin. in novis*, & tenent Card. Tusch. *verb. infamia, conclus. 111. num. 5. cum sequentib.* Lezan. *in sum. qu. Regular. c. 16. num. 32.* Campan. *in divers. Iuris Can. rubr. 11. cap. 18. num. 16.* Molfes. *dict. tract. 6. cap. 8. num. 14.* advertens quod damnatus ad pœnam fustigationis, & ex causa non vera, vel non iusta fustigaretur, non esset infamis, per *l. iustus fustium, ff. de iis qui notantur infamia.* Quamvis damnatum ad triremes non effici irregularem, teneant Aloyf. Ricc. *p. 1. decis. 119. Homobon. in cons. casuum conscient. vol. 1. part. 4. resp. 158. Diana part. 4. tractat. 2. resolut. 83.*
- 16 Omittendum tamen non est, quod † dum prætenditur incurta isthæc infamia prætextu alicujus sententiæ, constare de illa oportet, nec sufficeret si testibus probaretur latam fuisse, Lanfranc. *in cap. quoniam, de probation.* Unde etiam ex eo quod quis doctus ad furcas, ut suspenderetur, appareret, non dicitur probata infamia si sententia non producat, juxta dictam Rotæ decisionem relata per Caputaquens. *decis. 30. part. 2.*
- 17 Infamia facti est cum quis notatur de aliquo crimine apud bonos, & graves, seu cum opinio alicujus gravata est apud bonos, & graves super aliquo crimine, seu peccato, Felin. *in dict. c. testimonium, n. 14.* Henriq. *d. §. 3.* Vivald. *in appendice ad candelab. aureum, c. 10. num. 4.* Ugolin. *de irregul. cap. 60. num. 4.* Molfes. *in sum. tract. 6. cap. 8.* Homobon. *d. suppos. 2.* Nicol. Garcia *d. c. 8. num. 12.* Campanil. *dict. rubr. 11. cap. 18. num. 5.* latè Sanchez *in opusculis moralib. l. 6. c. 3. dub. 4. per tot.* ubi quatuor conditiones requirit ad hoc, ut sit infamia facti de aliquo delicto, *primum* quod opinio communis, *secundum* ut ab istis pluribus voce manifestetur, *tertium* ut infamia sit apud bonos, & graves viros, *quartum* ut oriatur ex suspitione probabili.
- 18 Inter hanc facti, & illam juris dantur aliquæ differentię, quia illa, scilicet infamia juris, de jure bene potest occurrere, secundum Felin. *in d. c. testimonium, n. 15.* & incurritur quamvis delictum, ex quo illa oritur, seu propter quod ipso facto irrogatur, sit occultum, Paul. de Castro *in d. l. improbum fœnus, n. 1.* quidquid dicant Covar. *lib. 3. variar. c. 3. num. 2.* & Henriq. *d. §. 3.* & Avila *de censur. part. 7. disp. 4. dub. 5. in princip.* quatenus ad infamiam etiam juris requirunt, quod ad sit fama publica, & quod delictum sit publicum. Quicquid etiam dicant infamiam non

Barbosa de Episcop. Pars II.

incurri quando delictum, propter quod ipsa eo ipso irrogatur, est occultum, nisi accedat sententia declaratoria, Bursar. *conf. 14. num. 18. cum seqq. lib. 1.* Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 8. c. 13. quest. 7. vers. sed verius*, Sanchez *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. c. 26. num. 1.* & Farinac. *de hæresi quest. 188. n. 56.* Filliuc. *tract. 19. num. 209.* quia contra eos est verior opinio, quam sequitur Nicol. Garc. *d. c. 8. n. 9.* & post Greg. Lop. Filliuc. & alios sequitur etiam me citato *in hoc loco*, Fr. Sigism. à Bonon. *de elect. dub. 86. n. 3.* Hæc verò, scilicet facti, cum consistat in vitæ fordibus, & vilitate divulgata, non potest esse occulta, ut post Felin. & Avilam resolvit idem Nicol. Garcia *d. cap. 8. num. 14.*

Deinde alia est differentia, quia infamia juris non solum impedit præfici, sed etiam removeri facit à dignitatibus habitis, *l. infamia, C. de decurion. l. 10. l. judices, C. de dignitatib. lib. 12.* Covar. *pract. c. 19. n. 5. concl. 5.* Nicol. Garcia *d. c. 8. n. 33.* Infamia verò facti licet repellat quem à dignitatibus habendis, non tamen repellit ab obtentis, ut tenent Henriq. *d. §. 3. in med.* Campanil. *d. c. 18. num. 5. in fine*, Nicol. Garcia *d. cap. 8. num. 35. & 36.* ubi n. 37. asserit id procedere in dignitatibus, & honoribus citra titulos beneficiali, secus verò in beneficialibus, quia non est text. hoc dicens.

Ulterius infamia juris per Principem aboleri potest, ut tenent Henriq. *d. §. 3. prope fin.* Molfes. *d. c. 8. n. 32.* eleganter Sfort. *Odd. de in integ. restit. p. 2. q. 92. ubi art. 4.* tractat de Papa, vel collegio Cardinalium, & *art. 5.* de Episcopo, & *art. 6.* de Inquisitore contra hæreticam pravitatem, & *art. 8.* de Senatu Romano, & *art. 9.* de Marchione, Duce, & cæteris Dominis. Infamia verò facti ab eo removeri non potest, quia opinio hominum de bonitate, vel de malitia alicujus, non potest ab aliquo etiam maximo, vel supremo Principe tolli, Princepsque non potest facere, ut homines credant illum esse bonum, quem credunt, & credere volunt esse malum; imò non nisi à Deo infamia facti aboleri potest, ut firmat Roman. *singul. 460 incip. Dubitatio est magna*, quamvis Sfort. quem refert, & sequi videtur Farinac. *in praxi crimin. p. 1. q. 6. n. 45. vers. in proposito.* dicat quod Princeps restituit etiam ab infamia facti, si hoc ei placeat, & exprimat. † Est tamen verissimum, illam auferri contratio facto, hoc est, quod sicut hominum oblocutione processit, ita contratio eorum dicto tollatur, ex Abb. *in cap. cum te, n. 9. de sentent. & re judic.* Campan. *d. cap. 18. n. 5. prope fin.* & post Filliuc. Suar. Bonac. & meipsum *in hoc loco*, idem tenet novissimè Fr. Sigism. à Bononia *de elect. dub. 7. n. 7.* addo novissimè Sanchez *d. cap. 3. dub. 5. num. ult.*

Emendatus autem præsumitur, qui crimen commisit occultè, & confessus est Sacerdoti, Mascard. *de probat. concl. 475. n. 11.* imò ipse, ut ait *concl. 600. n. 20.* ad probandū quem esse emendatum, non satis est illum esse contritum, & confessum, sed exterior requiritur satisfactio, & n. 12. resolvit, quod emendatio per absolutionem à crimine probari potest. † Criminosus præsumitur purgatus, & emendatus, si trium annorum intervallo ab improbè factis se abstinerit, & in rectis actionibus, & honestis sese exercuerit, Mascard. *d. concl. 465. n. 10.* Sic etiam emendatus præsumitur, qui post peccatum operatur bonum, idem Mascard. *d. concl. 600. num. 15.* † Præterquam in reatu perjurii, cujus emendatio non detrahit infamiam ab eo proveniente, ut probat text. *in dict. cap. testimonium, Viv. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 10. n. 133. vers. imò dic.* Mascard. *concl. 1168. à n. 16.* Rebuff. *de reprob. testium, num. 399.*

Quæres quænam sint in universum crimina, ex quibus infamia juris, vel facti contrahatur? Respondeo